

Fenomén fenomén MC

K prázdninové lekci rubriky Analyzujeme mne, milí čtenáři, doslova postrčil v současné době hraný turnaj v baskitském Bilbau, resp. výkon mistra světa Magnuse Carlsena. Sleduje jeho partie v přímém přenosu a následně je rozebíraje, musel jsem opět konstatovat, že - ač se on sám a jeho chování líbí nebo ne -, v současné době je náskok mistra světa před ostatní elitou prostě drtivý.

Tato práce se proto bude zabývat tím, v čem toto **nezpochybnitelné prvenství - převaha fenoménu MC! - vlastně spočívá**. Svoje domněnky (jsem ale hluboce přesvědčen, že i fakta) potom můžeme konfrontovat v rozboru jedné pozoruhodné partie ze superturnaje ve Španělsku.

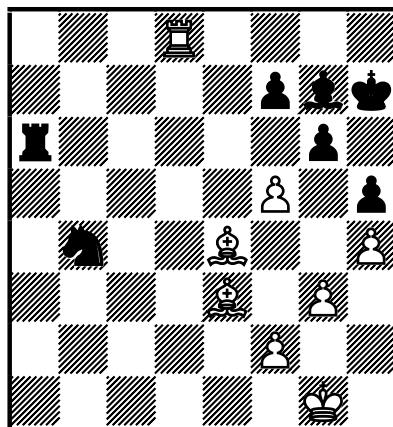
Čtenář, jenž se zajímá o současné šachové dění, jistě bude ještě před učiněním prvního tahu partie vědět, proč si autor vybral právě ji! Vždyť střetnutí, v němž se 4 až 5 měsíců před počátkem zápasu o titul mistra světa střetnou úřadující šampión se svým vyzývatelem, se opravdu nevidí každý den. Musím se dokonce přiznat, že si v historii nevybavuji podobnou situaci. (Badatelé i šachisté, kteří je zajímají o historii možná namítnou, že analogická situace nastala v roce 1927, kdy se mistr světa Capablanca a vyzývatel Alechin střetli na New Yorkském zápasovém superturnaji. Zde ovšem analogie pokulhává. V době konání turnaje se Capablanca nevyjádřil kdy (a zda vůbec) Alechinovu *vizitku* přijme; o tzv. Londýnském protokolu se zde již zmiňovat nebudeme.) Protivníci sice turnaje před zásadními zápasy o šachovou korunu hrávali, vzájemným střetům se však celkem zásadně vyhýbali, aby dokonce dané turnaje, které *navštívili*, chápali často jako vysloveně tréninkovou záležitost. (Těžko jsme mohli očekávat, že třeba zahájení, vyskytnuvší se poté v samotném zápasu, bude mistr světa *vesele* rozehrávat na cvičném turnaji v každé sudé partii ☺.)

Inu, doba se změnila i v tomto ohledu. Vždyť šílené tempo dnešní doby beztak nechá za několik dnů či nejvýše týdnů zapomenout, že se kdy *nějaké Bilbao* konalo, kdo v něm zvítězil, a tím pádem i jak dopadl souboj Carlsena s Karjakinem ve dvou sehraných partiích právě zde. Jediné co se před zápasem dozvíme s naprostou jistotou bude jistě aktuální statistika jejich vzájemných měření sil. V tom se minulost a současnost nezměnila.

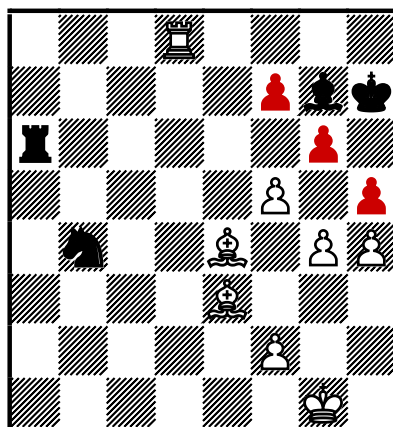
Druhým směrem, kterým se v práci vydáme bude potom snaha rozebrat se v tom, **co** mistra světa činí tím opravdu jasně nejlepším. Jaké jsou jeho silné

strategicky je na pozici nutné nahlížet jako střední hru! Bílý tu totiž spouští regulérní útok na krále!

37...Va6 38.h4 h5

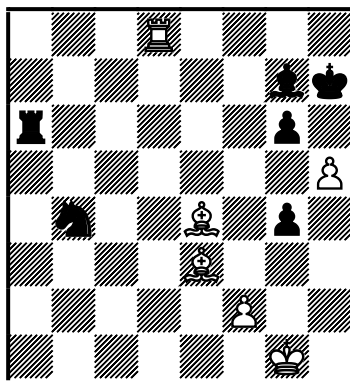

39.g4!!

Čištění hlavních (červených ☺) tepen města a bourání barikád (vysvětlení viz níže) pokračuje! Všimněme si silné leukopénie černého KK! (Slabost komplexu bílých bodů!) **39...Va5**

[nebo **39...hxg4** 40.fxg6+ fxg6 41.h5!]

**40.fxg6+ fxg6 41.gxh5 Vxh5 42.Sg5 Sc3 43.Vd7+ Kg8
44.Sxg6 1-0**

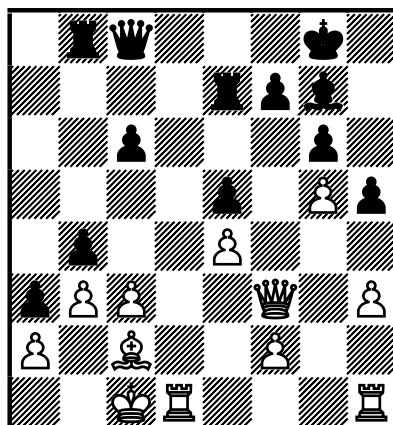
Čtenář jistě bude souhlasit: jde o brilantní závěr partie a demonstraci děsivé síly dvojice střelců, jestliže ti mají otevřené úhlopříčny a zajištěnou spolupráci s ostatními druhy ve zbraní. Bílý tedy vyhrál díky přečíslení útočných sil na KK přímým útokem, hlavní děj na desce ovšem představuje uplatnění **výhody dvojice** (Horwitzových) **střelců** pomocí metody, již se svěřenci nazýváme „**pročištění diagonál**“, a rádi přirovnáváme k tankům v ulicích města! Bránící se strana staví barikády (zde pěšce f7, g6, h5), silnější se snaží komunikace pro své strašné zbraně uvolnit!

Právě jsme si tedy přehráli typickou **monoukázku**. Pokud se budeme hodně snažit, vyprodukujeme ještě jiná (podle mne ale zástupná) přímo související strategická či taktická témata. Bílý třeba vyhrál útokem při stejných rošádách..., ale zařadit právě tento fragment jako typický k tomuhle tématu nevidím jako moudré...

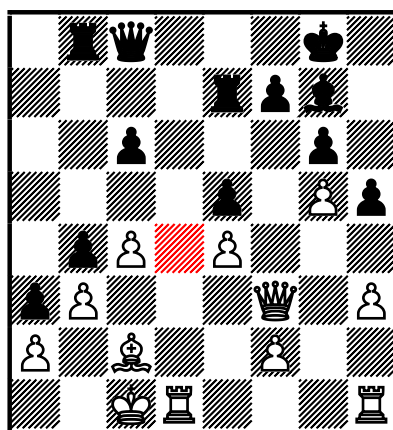
Jak vypadá naopak **multiukázka**? Podívejme se, co vše se dá ve fragmentu níže najít, co se lze naučit – zapamatovat a zařadit do naší výbavy!

Multiukázka obsahuje: Různobarevné střelci ve střední hře, slabé pole (věčná figura), myšlení ve schématech (plán), profylaktické myšlení, transformace, realizace materiální výhody, otevřená linie (forpost, nechráněná hradba, cíl akcí na OL, vtržení), souhra figur (strategický kontakt), útok na krále při opačných rošádách, princip dvou slabin, slabost komplexu polí jedné barvy, výměna...!

Vilner,J - Romanovskij,P Moskva, 1924

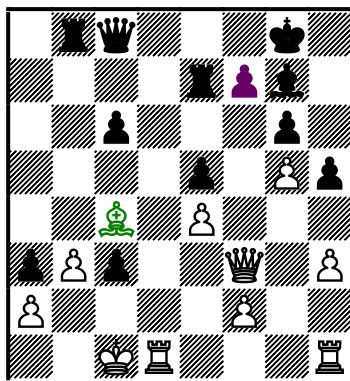
Ze stejného roku jako se hrála předchozí partie jsem tedy vybral následující nesmírně strategicky i takticky obsažný fragment! **28.c4?**

Rozhodující omyl! Bílý oslabuje forpostové pole d4. Nu, dost možná doufal, že různobarevní střelci by mu mohli přinést kýženou remízu, ale...

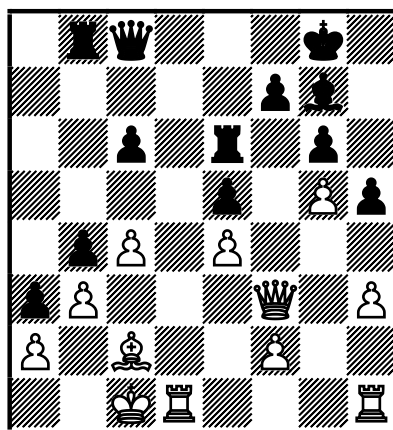
[Strategie správného boje při různobarevných střelcích *ve střední hře* velela řídit se pravidlem dvou základních a určujících pozičních faktorů. *Rozhoduje bezpečí krále a aktivita střelce!*

Bílý měl proto bez většího váhání pokračovat **28.Sd3!!** bxc3 29.Sc4! ∞

; za cenu pěšce by takto maximálně aktivizoval svého střelce a pozice by se rázem jevila jako nejasná. (Černý mohl mít dokonce problémy s pěšcem f7!) Bílý nižší důstojník by se proměnil ve vysloveného krasavce, čímž ovšem rázem vyvstávala i otázka, jak je to vlastně doopravdy s bezpečím – fyzickou kondicí 😊 – králů!]

28...Ve6!♣

Peter Arsenjevič přemýšlel nyní asi takto: Svůj plán rozdělím do čtyř etap - **1/** střelce převedu na d4 a učiním z něho věčný forpost; **2/** otevřu klidnou nebo i agresivní cestou linii „f“ (f7-f6); **3/** přesunu na tuto nově otevřenou linii všechny tři svoje těžké figury; **4/** zaútočím na krále vtržením do protivníkového tábora po OL „f“ (xf2, xf4) nebo „d“ po oslabených černých polích. Mohutný forpost potom bude matovému útoku pochopitelně silně napomáhat, pokud ovšem sám nestane v čele rozhodující akce!

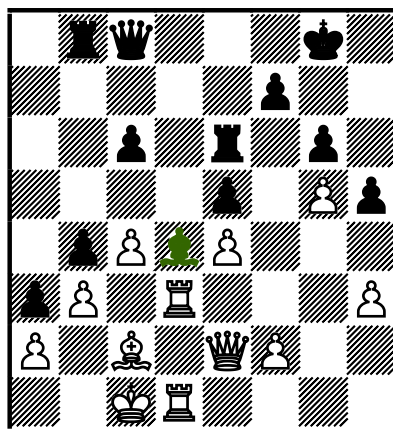
Je ovšem důležité si uvědomit, že takového dlouhodobé plánování není možné vždy, ale spíše jen vzácně! Proč? Všimněme si, že bílý nemá

žádnou relevantní protihru a musí de facto čekat co podnikne protivník. Před námi tedy stojí jakási *nečasová* pozice (jeden ze tří základních komponentů šachu, tedy Materiál, Čas a Kvalita pozice, zde nehraje roli), která se velmi ráda snoubí právě s oním dlouhodobým mnohaetapovým myšlením ve schématech!

Poznámka: již z této úvahy (samozřejmě, doufám že vhodně, upravené do jazyka naší šachové školy) naprosto jasně vyplývá kolik strategických – jinak samostatných – témat pozice skrývá! Pochopit závěrečný úsek partie komplexně, problém pozice syntetizovat (viz též skvostná, zřejmě nejlepší česká kniha objevivší se na pultech po listopadovém převratu 1989, „Dynamika strategie zahájení“ z pera velmistra Vlastimila Jansy, vydavatelství ŠachInfo, 2006) znamená v pochopení strategie „automaticky“ Váš posun vzhůru, a to hned o několik příček pomyslného výkonnostního žebříčku!

29.Vd3 Sf8! Budoucí střelec - forpost d4 rozhodne nakonec o osudu partie! **30.Vhd1** [Profylaxe tu selhávala: **30.De3 Se7!** s intencí 31...Df8 a 32...Sc5.]

30...Sc5! 31.De2 Sd4

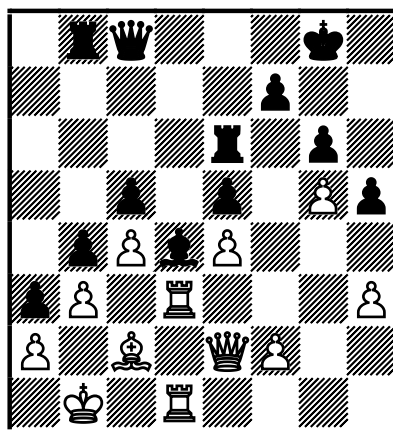
Překrásné! Chronicky slabé pole je obsazeno silným forpostem, avšak k výhře partie potřebuje černý ještě zajistit mezi ostatními figurami a tímto střelcem - krasavcem - Forpostem strategický kontakt (figury musejí spolupracovat). Sledujme nyní, jak metodicky Romanovskij tento kontakt nejprve zajistí a potom svou ohromnou poziční výhodou bezchybně realizuje.

32.Kb1

[Pokud by bílý patřil mezi silnější šachisty, dokázal předvídat, věděl co jej čeká a – nakonec – vyznačoval se i větší odvahou, zahrál by pravděpodobně dvojsečné **32.Vxd4!?** Oběť kvality mu dávala určité šance (psychologické aspekty hry nepodceňujeme! Zde by šlo o kapitální transformaci...), avšak pouze při nepřesné hře černého: 32...exd4 33.Vxd4 Dc7! 34.Dd2 Vee8! ... s plánem 35...Vbd8. Realizace převahy kvality za střelce a pěšce spočívala, stejně jako v podobných pozicích, ve snaze o výměnu páru věží a ovládnutí OL - v tomto případě „d“. Vtržení do nepřátelského tábora potom často přinese konečný úspěch. Pokračování 35.Vd7? znamenalo hrubé nedopočítávání variant a tedy trest: 35...De5-+.]

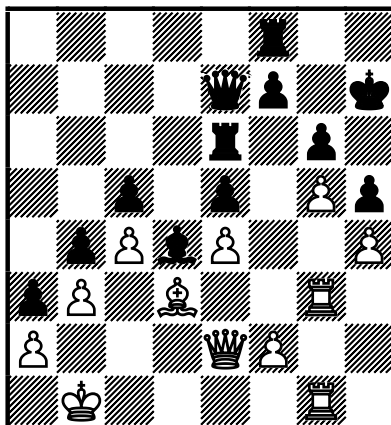
32...c5!

Ještě jednou: věčně centralizovaný střelec je velkou chloubou černého, u toho však nesmí zůstat. Forpost musí získat strategický kontakt s ostatními figurami. Toho se dosáhne již zmíněným postupem f7-f6 (nechráněná hradba na OL „f“ xf2). Nechráněná hradba po OL „g“ ze strany bílého - pěšec g6 při tom musí být preventivně a nadějně chráněna!

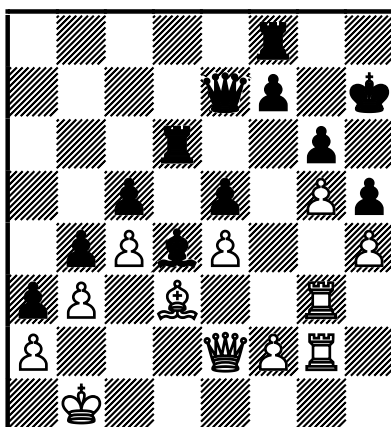
33.Vf3 [Možná bylo lze volit perspektivnější \triangleleft **33.Df1** s dalším rozestavěním Dg2, f3, Vf1, Sd1 a pasivní obranou, i když by se tímto manévrem ještě více oslabila černá pole. Je otázkou, zda by potom černý dosáhl vtržení do protivníkového tábora. Rychlým pohledem bez zevrubné analýzy se mně zdá, že by i tak měla být pozice černého bez větších technických problémů vyhraná.]

33...Dd8-+ 34.h4 De7 35.Vg1 Vf8 36.Sd3 Kh7 37.Vfg3

Bílý se všemi prostředky snaží zabránit f7-f6, ale...

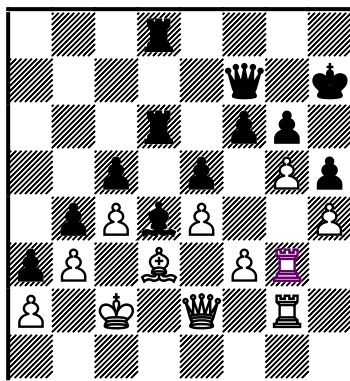
37...Vd6 38.V1g2

38...f6! Otevření linie silou - průlomem. Kontakt mezi těžkooděnci a forpostem bude-je navázán! Jejich zájmy se střetávají u pěšce f2!

39.gxf6

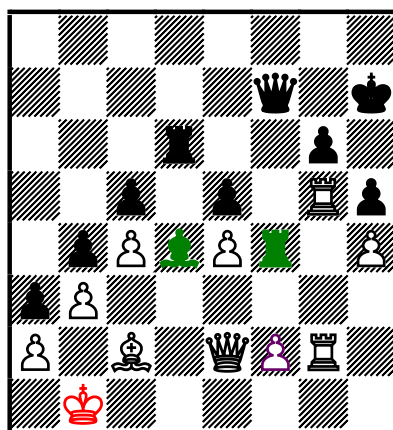
[Po **39.Kc2** Df7! 40.f3 Vfd8

by k vtržení došlo naopak po linii „d“. Forpost by uvolnil cestu věžím. Tahem pěšce na f3 by ztratily bílé těžké figury spojení s centrem a dámským křídlem a ponechaly by tak krále na holičkách.]

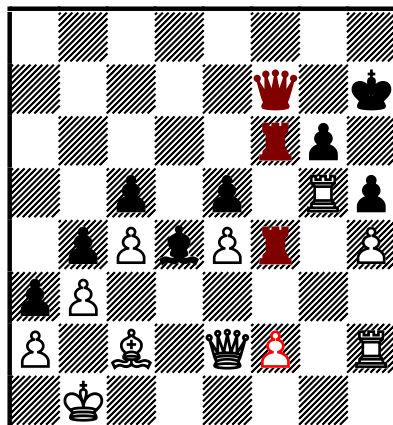
39...Vxf6! Pro někoho možná překvapivé, ale černý plánuje učinit z této věže forpost f4, druhá tedy musí krýt nechráněnou hradbu pěšce g6.

40.Vg5 Df7 41.Sc2 Vf4

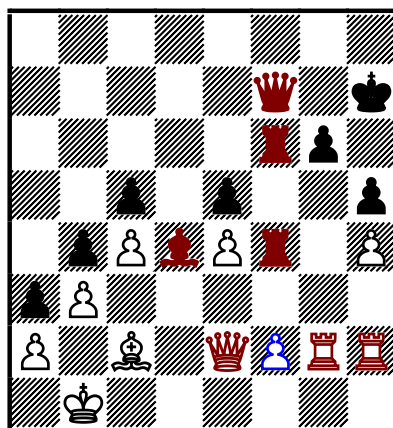
Velkolepý obraz! Dva silné forposty na dvou otevřených liniích, útok na nechráněnou překážku f2, možnost vtržení i přes třetí řadu, slabý bílý král...

42.Vh2 Vdf6

Vezměme za svou další poučku: ztrojení těžkých figur po OL je většinou nejlepší v pořadí „věž-věž-dáma“ (směrem odzadu k nechráněné hradbě či bodu vtržení; zde f3 nebo f2)! Proč? Inu, protože potom může protivníková nechráněná překážka nebo bod vtržení *padnout* již po několikerém napadení. Pokud by dáma stála vprostřed nebo dokonce v čele triády, mohl by bílý překážku pokrýt věžemi či dokonce jen jednou jedinou věží (!), načež bychom ji nemohli likvidovat jinak, než snad kombinační, taktickou cestou!

43.Vgg2

Střelec si teď s těžkými figurami notuje 😊! Mají společný cíl! Nechráněná zábrana f2 je ztracena a rozhodující vtržení je za dveřmi.

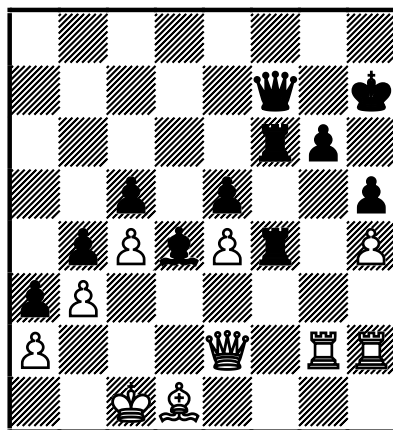
Poznámka (pro méně zkušené šachisty): V podobných situacích si (pokud je třeba a situace vyžaduje) „bleskově“ vystačíme s předpisem: nechráněná překážka je čtyřikrát napadena, ale kryta jen třikrát. To znamená, že brání na f2 se současným vtržením je možné...zbývá jen propočítat (a dopočítat!) nezbytné varianty!

43...Sxf2!

Správně! Hradbu likvidujeme bez výměn! Nezapomínejme, že na šachovnici *fungují* RS ve střední hře, což vede často k rychlému matovému útoku strany, která vzala za své oba základní hodnotící faktory (bezpečný král, kvalitnější střelec, viz i výše) na své straně. Pokud by se však po výměnách těžkých figur na f2 dostala partie do koncovky RS, mívá někdy slabší strana velké šance na záchranu skrze silnou blokádu či ohraničení hybnosti možných volných pěšců silnější strany po bílých polích.

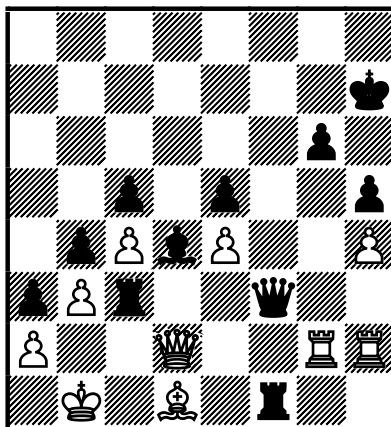
Poznámka: Pozornější čtenář (zejména induktivního, tedy „propočtového“ stylu) může jistě namítnout, že v naší ukázce vede k výhře i přechod do koncovky s RS. V multifunkčních partiích jde ovšem též o principy a obecná východiska. Zde by černý – i když mnohem pomaleji – při přesné hře zřejmě vyhrál, v jiném případě by mu ale vítězství mohlo proklouznout mezi prsty... Pokud má čtenář dost trpělivosti si s koncovkou „pohrát“, zjistí, že vyhrát na pohled jasně rozhodnutou pozici se vzdálenými volnými pěšci „h“ a „g“ navíc, není pro černé pravdě žádnou selankou 😊...existuje nemálo pozic, v nichž slabší strana dosáhne cíle pomocí postavení pevnosti!

44.Sd1 Sd4 45.Kc1

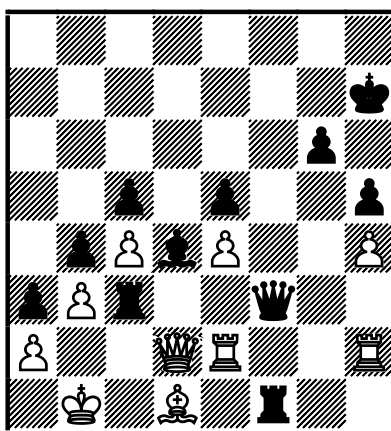
45...Vf1 Cíle všech akcí na OL (A. Nimcovič) je dosaženo! Vpád těžkotonážníků do nepřátelského tábora řeší osud partie v několika tazích.

46.Kc2 V6f3 Další vtrhnutí. Zde o nic skromnější než předchozí na první řadu. **47.Dd2 Vc3+ 48.Kb1 Df3!**

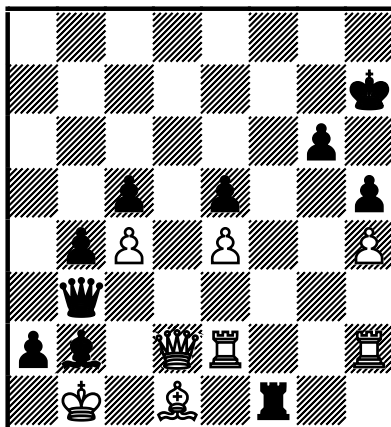
Neslýchané! I zde, v jasně a téměř *jakkoli* vyhrané pozici, nachází Peter Arsenjevič objektivně nejsilnější pokračování. Černý matí nejpozději v sedmi tazích!

49.Ve2

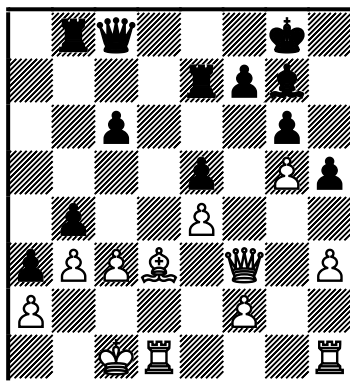
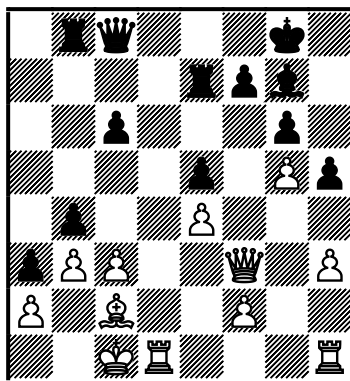

49...Vxb3+ Opačné pole! Úkaz, kterého jsem si všiml přehrávaje si (a pro svěřence vybíraje) větší množství partii s působností RS ve střední hře. V řadě případů je veden rozhodující (kombinační) úder právě na opačné barvě polí, než protivník po celou dobu tak trpěl. Pokud by bylo zle vypracovat statistiku, jsem přesvědčen, že by moje tvrzení podpořila. Jako by černý protivníku říkal: „Vidíš, nyní jsem pánem i nad ‘tvými’ políčky! Není opravdu na čase se vzdát?“ [Romanovskij zde volí nejhezčí kombinační řešení, jak se lze ovšem lehce přesvědčit, o chvíli dříve matilo **49...Se3**, *stříbro v matící rychlosti* 😊 potom dělí pokračování **49...Vd3**.]

50.axb3 Dxb3+ 51.Kc1 Sb2+ [51...Sb2+ 52.Kb1 a2#] 0-1

Pokud někdy někdo *vzdychá* nad úžasnou technikou hry nebo vedení útoku dnešních velmistrů či světových špiček, potom...co říci k realizaci výhody černým v této partii? MC by jistě provedl celou útočnou operaci *identicky přesně*, stejně jako starší generace aktivních hráčů: Kramnik, Anand, Ivančuk... Podle mého je ovšem v souvislosti srovnávání „tehdy a nyní“ v partii nejlegálnější tato otázka: „Myslíte si, že by v pozici na počátku ukázky našel dnešní supervelmistr pokračování **28.Sd3!!** ?“

Fenomén MC aneb odkud pramení ohromující nadvláda?

Čtenáři, kteří sledují světové hemžení i na špici světového šachu jistě vědí, že *fenomén fenoména* Magnuse Carlsena se datuje ještě nějaký rok předtím, než se v roce 2013 stal mistrem světa. Jeho kurs (šance) v zápase proti tehdejšímu světovému šampionu Viswanathanu Anandovi byl na vyzývatele opravdu nezvykle vysoký. Velkou většinou znalců i publika byl pasován do role jednoznačného favorita.

Vyzývatel a favorit? Pokud zažila historie někdy něco alespoň vzdáleně podobného, potom šlo o dodnes nejsledovanější zápas všech dob mezi 10. mistrem světa Borisem Vasiljevičem Spasským a vyzývatelem Robertem Jamesem Fischerem v roce 1972. Avšak mj. vzhledem k tomu, že do vzájemného zápasu Fischer úřadujícího mistra světa nikdy neporazil, nýbrž dokonce třikrát prohrál, **nebyl** ani se svým ohromujícím a nepřekonatelným ratingovým náskokem (kolem 130 /sic!/ tehdejších ELO bodů) i neuvěřitelnými výsledky posledních turnajů a zápasů (19 /sic!/ výher v řadě), které již nikdo nikdy nezopakuje, považován za jasného **favorita zdaleka všemi**. (O politickém podtextu, resp. velmi výrazné propagandistické roli utkání, se zde nehodlám raději rozepisovat.)

Proč a v čem tedy ale MC tak **výrazně vyniká nad svými konkurenty**? Pojdme se pokusit **přijít věci na kloub!** Je jasné, že rozlousknout problém a zodpovědět tedy otázku nejsme schopni, pokud se nepustíme do psychologických rozborů a následně se nepokusíme zjištěné znovu složit a konfrontovat je opět s dnešní realitou.

Botvinnikův (psycho)logický rozbor ukazuje směr

Podle mého mínění pochopíme podstatu problému pouze jestliže vezmeme za svůj Botvinnikův skvostný psychologický a vysoce sofistikovaný rozbor, kterým kdysi dokazoval následující (parafrázuji): **J. R. Capablanca byl největším přírodním šachovým talentem všech dob! Jeho nadání bylo nedostižné!** (Nutno možná dodat, že velmi podobnou formulaci zvolil i Capablancův rival A. A. Alechin po předčasném skonu génia!)

Botvinnik ovšem se svojí přísnou disciplínou, logickým a vědeckým přístupem ke všem problémům, které před ním vyvstaly, *neplácal* slůvka jedno přes druhé, jak jej zrovna napadla, a jak bývá ve zvyku v současnosti (mimoходом i z úst samotného MC; a věřte, není jich poskrovnu ☺). Vypomohl si vysoce sofistikovanou konstrukcí, jež se podle mého mínění

jednak dá použít i dnes na kteréhokoli šachistu planety, a opírá se v určité své části o princip negace negace. (Marně byste tu ovšem, vážení a vzdělaní čtenáři, hledali byť náznak analogie s Gödelovým výpočtem, resp. důkazem Boží existence ☺.)

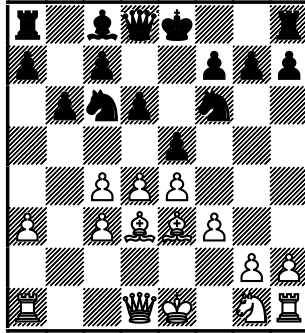
Botvinnik na počátku důkazu o Capablancově výjimečnosti stanovil čtyři kritéria, která jsou pro tu kterou výkonnost potřeba. (Osobně je v podobném duchu používám dodnes, hodnotě tak možný výkonností růst svých mladých svěřenců, avšak s tou výhradou, že v případě „mladý“ je nezbytné zavést ještě pátý bod – děti a mládež o sobě nerozhodují samy, mají zákonné zástupce...). Tato kritéria potom začal bodovat, známkovat:

1. **Talent, přírodní nadání**
2. **Charakter ve smyslu souhrnu zejména morálních vlastností**
3. **Speciální příprava**
4. **Psychické a fyzické předpoklady, odolná nervová soustava**

Botvinnikova úvaha pokračuje ve zbylých třech oblastech vytvářejících skutečnou praktickou sílu toho kterého šachisty.

Botvinnik ve svých dílech tvrdí, že Capablanca byl dokonce typem člověka s **vysloveně slabým charakterem**. Turnajový režim u něho de facto neexistoval, na turnajích se ve volném čase věnoval *jiným zálibám, ač si musel být jistě velmi dobře vědom, že tím svoji faktickou výkonnost snižuje* ☺.

*Poznámka: známá je historka, již uvádí ve svém díle „Moji velcí předchůdci“ i Garri Kasparov. (Upozorňuji jen milého čtenáře, že příběh má několik verzí; než jsem si přečetl Kasparovovu, znal jsem ještě několik jiných; ve všech však samozřejmě figuruje...krásná žena!) Na turnaji v Karlových Varech (1929) došlo ke kuriózní situaci. V turnajovém sále se překvapivě (hlavně pro Capu ☺) objevila jeho první žena Gloria, (prohlížeje si fotografie, které lze nalézt právě i v Kasparovově díle, prostě nemohlo jít o Capovu druhou nesmírně krásnou a charismatickou manželku Olgu; příběh by tak zcela ztrácel pointu, stal se neuvěřitelným ☺), která měla v tu dobu pobývat v Havaně. Protože však Capa na turnaji „pracoval“ na jiné krásce ☺, začal jistě při partii proti Sämischovi uvažovat nad úplně jinými problémy, než by **charakterově silný šachista** zřejmě měl. A důsledek? Po tazích **1.d4 Jf6 2.c4 e6 3.Jc3 Sb4 4.a3 Sxc3+ 5.bxc3 d6 6.f3 e5 7.e4 Jc6 8.Se3 b6 9.Sd3***

pokračoval Capablanca úděsnou hrubkou 9...Sa6??, aby se po 10.Da4 ocitl v pozici bez figury (bílým využité taktické prostředky dvojúder a vazba znemožňují ztrátě zabránit)! Ať již Capa v mysli plánoval resp. měnil večerní plány s dámami jakkoli ☺, nakonec dopadlo vše jinak. Partie se protáhla do 62. tahu...

Speciální příprava: Trénink Capa „nepotřeboval“ a doma prakticky již od mládí nepracoval. Přípravy na partie mu takřka vůbec *nic neříkaly!* Znalosti získával z turnajových a zápasových klání, jak z vlastní praxe, tak samozřejmě z toho, co viděl – a svojí geniální pamětí okamžitě zachytil – okolo sebe.

Jeho **nervová soustava, její odolnost a práceschopnost** u partie byla na druhé straně udivující; v mladých letech byla i jeho fyzická výdrž nadprůměrná.

Závěr rozboru, resumé: jestliže Capablanca ze třech nutných komponentů silného hráče disponoval plně jen jedním, tedy silnou a odolnou nervovou soustavou a práceschopností u partie (bojovnost, sebedůvěra, schopnost soustředění se; je však tu třeba dodat, že stejně pevný nervový systém mělo i mnoho dalších šachistů své doby!), a přesto všechno se stal mistrem světa, který navíc do zisku nejvyššího titulu prohrál všeho všudy jen osm (sic!) partií, potom musíme konstatovat, že jeho **šachové nadání muselo jít daleko za hranice normálních lidských možností!**

Botvinnik dále rozebírá v čem jeho fenomenální přírodní dar spočíval! Využíval jej k dokonalému **algoritmu** (soubor postupů řešení zadaného úkolu) **nalezení správného pokračování**, tedy takměř **dokonalé intuici**. Pokud měl v mládí tento algoritmus ještě podepřen přesným a rychlým

propočtem, který dokazoval správnost jeho algoritmu v objevu náležitého pokračování, potom je zřejmé a snadno vysvětlitelné, proč ve 20. letech téměř nikdy neprohrával. Neúspěchy v dílčích partiích se staly doslova senzací a dají se spočítat na prstech jedné ruky!

Reinkarnace Capablancy?

Někdy se domnívám, že Magnus Carlsen se ve svém přístupu k šachu musel Capablancou nejméně inspirovat, spíše však muselo dojít ke Kubáncově reinkarnaci ☺☺. Pravda, pokud bychom MC chtěli rozebírat a známkovat jako Botvinnik Capablancu, nenašli bychom absolutní shodu, ale došli bychom k pozoruhodně podobným závěrům. Podle mého se oba geniové samozřejmě liší povahově: Capablanca se vždy choval decentně, galantně, elegantně, měl nepopíratelné charisma kreolského krasavce, známá byla jeho *oblíba* u něžného pohlaví...

Těžko byste z jeho úst slyšeli – promiňte nyní dysfemismus – velkohubá prohlášení typu: „Tala bych v dobách jeho největší šachové síly porazil poměrně snadno, s Fischerem by již bylo práce více, nicméně i zde bych nakonec zvítězil.“ „Mám mnohem lepší intuici než Kasparov.“ Capa by se nikdy po prohrané (blich)partii nesnížil k házení propisovaček, hlasitým vulgárním projevům. Nikdy u partie nezaujímal tak „zajímavé pózy“ jaké se daří současnému mistru světa. (Někdy přemýšlím, zda neuzavřít sázku, jestli *již nyní* či až za několik let uvidíme Carlsena u stolu nikoli sedět, nýbrž pololežet, možná i...s nohama na stole ☺.) Dobrý pozorovatel (rozhodně nemusí jít o psychologa nebo dokonce profesionála v oboru) si nemůže nevšimnout Carlsenových některých křesťanskou civilizací odsuzovaných charakterových vlastností, které ovšem zřejmě přináší západní permissivní výchova: sebestřednost, narcismus, egotismus...dosti však o nikoli přímo šachových povahových rysech, i když i ony se do výkonnosti hráče - bez diskuze - promítají!

Oznámkujme Carlsena Botvinnikovým sofistikovaným systémem, a zjistíme pozoruhodné shody: **Charakter:** MC je za šachovnicí vysloveným zabijákem, jeho výdrž ždímat soupeře do posledního pěšce na desce je zcela mimořádná; jeho touhu po výhře lze dle mého soudu srovnávat snad jen s Fischerem.

Poznámka: v hlavě mně navždy utkvěl Fischerův citát: „Jsem šťasten když lámu soupeřovo já!“

Už proto, že Carlsen není ve srovnání s Capou zdaleka tak společenský, zato touží mnohem víc o uznání, jeho turnajový režim je – když ne vzorový – tedy na slušné úrovni.

Zato z hlediska **speciální přípravy** (tréninku) se oba borci prakticky neliší. Podle mého Carlsen, stejně jako Capablanca, v současnosti „žije“ z toho, co vidí kolem sebe a učí se ze svých partií. Stejně jako Capa nepřikládá velký význam zahájení partie (což, nutno přiznat, je dnes mnohem těžší úkol, neboť teorie zahájení pokročila nejvíce ze všech oblastí šachu); toto je zjevně jeho objektivně nejslabší stránkou!

Je ovšem jisté, že jako malý klučina byl veden správným směrem, jeho klasické šachové vzdělání je nesporné.

Poznámka: Ve svých pracích se často zmiňují o „pralátce“ v krevním řečišti šachisty, jež způsobuje, že vývin figur, centralizace a spolupráce kamenů je samozřejmostí. Carlsen buď centralizuje svoje síly podvědomě (pomocí totožného algoritmu, kterým vybírá tahy) nebo k tomu byl dobrým trenérem veden.

U **fyzické kondice** a mimořádně odolné nervové soustavě se snad ani nemusíme zastavovat: vzhledem k tomu, že se na jeho hře prakticky neprojevuje únava, patří mezi ty šťastné jedince, kteří vydrží duševně pracovat po extrémně dlouhou dobu. Ostatně právě onen zabijácký instinkt může v těle produkovat látky, které v kritické chvíli únavu zapudí.

Tedy sečteno podtrženo: Botvinnikovské vysvědčení fenoména MC ve třech bodech ze čtyř by se od Capablancova příliš nelišilo! Co to znamená? Mistr světa vládne božským darem, pomocí kterého si vybudoval velmi podobný algoritmus hledání a nalézání tahů jako Capablanca.

Strašlivá praktická síla MC

Carlsenovým krédem je tedy intuice! Jeho algoritmus nalézání správného postupu se podobá Capablancovu. Vlastní dnes naprosto nejvyšší techniku hry, cit pro spolupráci figur a spojení vlastních úmyslů se současným bráněním téhož u soupeře. Vše je doplněno výtečným propočtem variant (i když se domnívám, že v tomto oboru by se minimálně pár stejně silných superhráčů našlo, a možná...). Protože však v době turnajových prázdnin systematicky nepracuje, nemůže si logicky vytvořit ani vlastní repertoár zahájení. Před sebou máme – vážení čtenáři – šachového fenoména, který jako první v historii šachu prakticky nemá vybudován repertoár zahájení! Avšak jeho výkonnostní náskok je tak velký a rozhled tak široký, že si může dovolit střídat zahájení téměř dle libosti. To má samozřejmě i pozitivní stránky. Na partii proti mistru světa se z hlediska zahájení prakticky nelze připravit! Carlsenův přístup k zahájení si však samozřejmě vytvořil sám

život. Optimální nastavení hodnot, které odpovídají jeho silným i slabým stránkám, vyžaduje přesně takový přístup ke hře.

Carlsen je tedy čistý sportovec, žádný tvůrce či objevitel novinek či celých nových systémů hry. Je pravým opakem pro mnohé nejsilnějším šachistou všech dob Garriho Kimoviče.

Na závěr již možná dlouhých úvah o fenoménu fenoménu MC si, milí čtenáři, představme, že by Carlsen vydal podobná encyklopedická díla o svých předchůdcích či podrobně okomentoval třeba stovku svých nejlepších partií. I v tom se podobá Capablancovi! Mnozí mnohem herně slabší velmistři obohatili šach teoriemi i krásou analýz mnohem více, než oba geniové dohromady.

Současnost nebo minulost?

Otázkou, zda se hraje kvalitnější šach nyní či kupříkladu před několika desítkami let se budeme podrobně zabývat v některém z dalších dílu rubriky Analyzujeme.

Než přistoupíme ke studiu (či jen přehrání) skvostné nové multifunkční partie, dodám snad toto: O současném šachu, jeho úrovni a drtivé herní převaze MC se asi opravdu nedá říci ono pověstné „Mezi slepými jednooký král“. MC by mohl úspěšně soupeřit se špičkami dvacátých let, kdy měl svět vládce Capablancu, let třicátých, kdy šachová veřejnost s údivem hleděla na Alechinovy výsledky: San Remo – vítězství s náskokem 3,5 bodu nebo dokonce Bled, v němž též zvítězil, navíc zřejmě s nepřekonatelným náskokem před druhým v pořadí o 5,5 (sic) bodu. Pokud mluvíme o šachistech mimo konkurenci, potom je třeba snad zmínit Smyslova a padesátá léta, Tala na konci padesátých a počátku šedesátých let, Fischera na konci let šedesátých a počátku sedmdesátých, fenomenální výsledky nejúspěšnějšího turnajového hráče všech dob Anatolije Jevgenjeviče Karpova (1975-1985), posléze Garriho Kimoviče Kasparova. Nu, a potom přišel král Carlsen!

Multifunkční partie aneb nejen Fenomén vyučuje plánům

Stejně jako velký Kubánek, ani Carlsenovy partie není radno analyzovat a učit se „tah po tahu“. V takovém případě se dočkáme stejného nepochopení a neštěstí, jako byste navštívili koncert klavírního virtuóza Lang Langa a namísto poslouchání skladby jako celku, byste byli odsouzeni poslouchat izolované tóny. Ne, pravá krása Carlsenovy hry se skrývá v geniálně

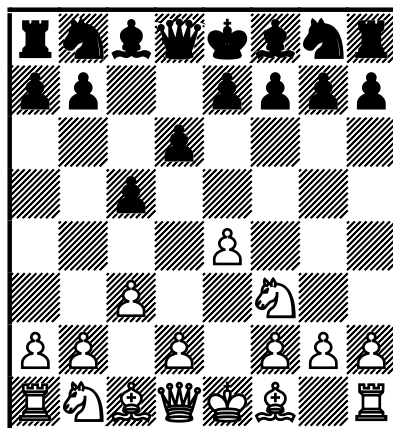
promyšlených plánech, v nichž jeho se jeho figury nejenže tlačí do centra, ale optimálně spolupracují.

Nu, a nyní pojďme nato!

Poznámka k přehrávání partie: stejně jako v ostatních mých dílech z poslední doby, obsahuje partie dostatečné množství diagramů, aby ji bylo možné přehrávat bez ostatních pomůcek. Přehrávání partií pomocí diagramů je navíc výtečný prostředek tréninku obrazové paměti (fixace). Při vlastním propočtu variant ve Vaší partii se Vám tahle práce může s úspěchem vrátit. Vedlejší rozbory (zahájení) můžete samozřejmě dle Vaší volby i přeskočit!

Carlsen,M (2855) - Karjakin,S (2773) Bilbao 2016 [B50]

1.e4 c5 2.Jf3 d6 3.c3

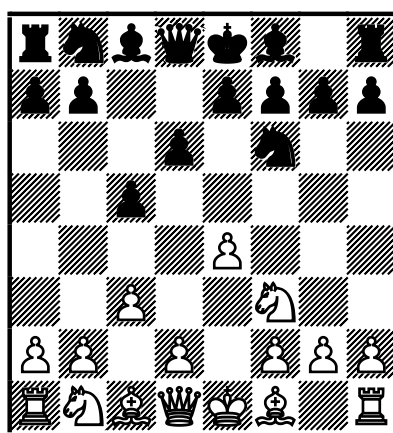

Záludnější postup než by se mohlo na první pohled zdát. Mnoho šachistů je ochotných přijmout tento logický systém, jímž bílý chystá ovládnout centrum po dalším d2-d4, do rodiny odloženého Alapinova systému (viz moje práce na stránkách www.skolasachu.cz, Odložený Alapin; 1.e4 c5 2.Jf3 Jc6 3.c3 a 1.e4 c5 2.Jf3 e6 3.c3); podle mého jsou ovšem jak vznikající pozice, tak i jemnější strategicko-taktické klíče od *klasických Alapinů* poněkud odlišné, vzdálené. Takže...bezejmenný systém? Dnes se s názvy systémů nikdo moc nepáře, takže systém zařazují do rodiny Alapinových systémů. Já sám jsem ve staré literatuře nenašel jméno šachisty, s nímž lze systém jednoznačně spojovat. (Používal jej celkem pravidelně švédský velmistr Gösta Stoltz...) Budu jen rád, pokud mne nějaký čtenář - kulturně vzdělaný šachový historik - poučí, napíše s jakým koryfejem minulosti je systém spojen!

Co ještě dodat? Systém se snahou o ovládnutí centra si oblíbil i Garri Kasparov (viz níže), aplikoval jej však zřejmě skoro výlučně proti soupeřům v simultánních produkcích (slabší soupeři jsou spíše seznámeni s hlavními variantami sicilské obrany, tato *odbočka* jim ovšem příliš neříká). Níže - v navěšených ukázkách - ostatně uvidíme, že výběr varianty je v takovém případě velmi vhodný!

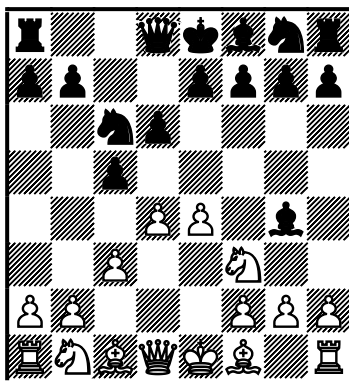
Poznámka: K odloženému Alapinovu systému v této redakci se na našich stránkách zřejmě ještě setkáme. Půjde pravděpodobně o pokračování prací, které již čtenář může (bude moci) na našich webových stránkách zakoupit, včetně krátkých ukázek - ochutnávek zdarma.

3...Jf6

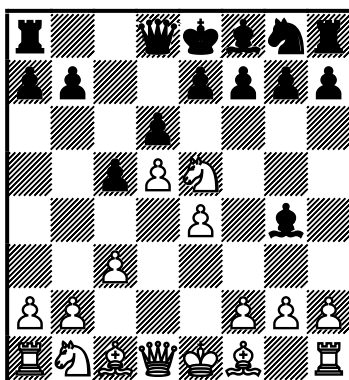

Bílý se nyní ocitá na rozcestí. Ač je pěšec e4 nepřímo kryt, nese v sobě poslední logický a nejlepší postup profylaktický náboj. 4.d4 nelze! Téměř veškerá *slušná* literatura tu možnosti bílého - krom Carlsenova tahu v partii - dělí ještě na **4.Sd3** a **4.h3** (někdy i problematické 4.Sc4?!). Všechna pokračování tu samozřejmě sledují hlavní cíl: prosadit d4 „na jeden záta“, tedy bez dlouhých příprav a přesunů, které potom černému umožňují celkem pohodlně dokončit vývin.

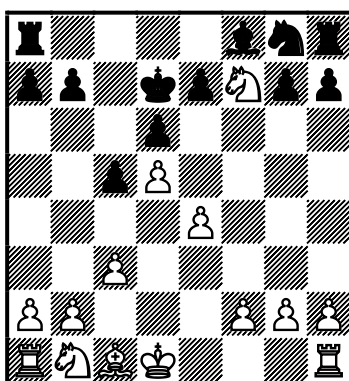
[Obliba či dokonce zařazení systému do repertoáru má často až extrémně subjektivní důvody. Můj osobní výzkum narazil na následující informace: „Líbí se mně $\leq 3...Jc6$ 4.d4 Sg4?! (Po 4...cxd4 5.cxd4 se samozřejmě bílému plní jeho sen, jak uvidíme s přehozením tahu níže.)

Černý *pomalu* padá do (pro zasvěcené) známé léčky 😊. Vše ovšem *nevisí* na ničem jiném, než (ne)dopočítávání variant! 5.d5 Je5?? 6.Jxe5!

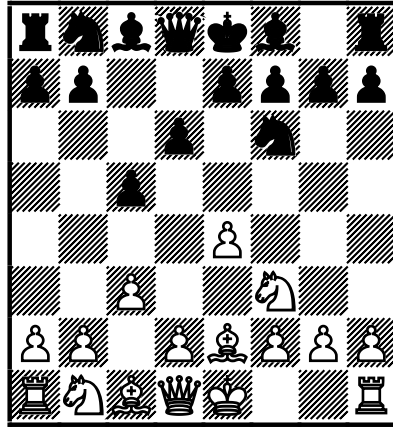
1–0 Svoboda,V vs Novotný,J, Klatovy, 2012 (nejkratší partie v historii „A“ turnaje). 6.Jxe5 Sxd1 7.Sb5+ Dd7 8.Sxd7+ Kd8 9.Jxf7+ Kxd7 10.Kxd1!

Zápletka je u konce. V příštím tahu dobude bílý materiální výhody *zvící* asi 9 pěšcových jednotek 😊...Nejen zkušeným šachistům je zřejmě jasné, že v databázích lze k této ukázce nalézt celou řadu dvojčat! Relativně

nejpřekvapivější (pokud lze v dnešní době ještě něco vůbec takto nazvat) je, že přesně po 6.Jxe5 skočila i partie Vujošenič,V vs Butunoj,A, 2003, kde byl, podle zápisu, černý vlastníkem ratingu na úrovni mezinárodního šachového mistra - 2412! Stejně dopadl černý i v partii Suetin,A (2520) vs Trávníček,P (2285), Olomouc, 1975.]

4.Se2

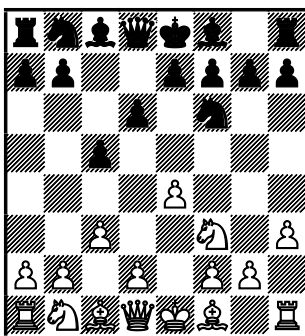

Nejhranější a nejpopulárnější, i když se jistě najdou čtenáři, již poukáží na pasivitu podobného způsobu vývinu.

Snad nikdy nezapomenu, kterak jsem si jako malý hošík - prohlížeje tehdy nejnovější číslo Československého šachu - přehrával partii, v níž bílý zahájil partii velmi skromně a pro mne velmi divně, netradičně a pasivně (později se systém stal *velkou zbraní* 10–13 letého Štěpána Žilky...) 1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Se2. Glosa u tahu: „Někdy může být i nevinně vypadající houba prudce jedovatá, a tak takový nemastný neslaný tah nemusí být vůbec špatný.“ Dnes zkušený a - dej Bůh či alespoň Caissa ☺ - kulturně vzdělaný šachista ví, že bílí – volíce tzv. Tartakowerovo zahájení - prostě rozehrávají Phillidorovu obranu s tempem více.

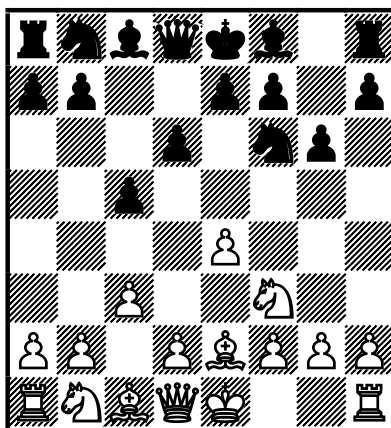
Právě postup v partii si v 90. letech oblíbil i Garri Kasparov, ovšem – jak jsem se již zmínil – užíval jej především v nejrůznějších simultánních produkcích. To se ukázalo jako výtečně promyšlený krok, protože když už mu protivníci „nesebrali pěšce“ ☺ (viz krátká ukázka níže) pokračovali *alespoň* bez náznaku profylaxe; dovolili tedy ve velké většině případů bílému rozestavět přesně to, po čem touží - pěšcové centrum dostatečně podpořené vyvinutými figurami! Úplně stejně *dopadali* protivníci mých svěřenců, jestliže se na šachovnicích objevily totožné či podobné pozice po tazích (z Alapinova systému): 1.e4 c5 2.c3 d6 3.d4 cxd4?! 4.cxd4 Jf6 5.Jf3... [Teorie zná ještě pokračování, kterému byl Kasparov též nakloněn a v exhibičních vystoupeních je právě střídal s na pohled skromnějším „naším“ 4.Se2: 4.Sd3. Čelit

nepříjemnostem vazby královského jezdce (bojovník a ochránce klíčového bodu centra d4!), byť za cenu tempa, chce zase profylaxe 4.h3

; nyní tedy bílý chystá Sd3-c2 + d2-d4. Má i tu protivník dostatek možností bojovat účelně dál o zásadní bod d4 a přitom nezanedbat vývin figur? Zřejmě ano. Více se i o tomto profylaktickém postupu čtenář dozví v předpokládané samostatné práci.]

4...g6!

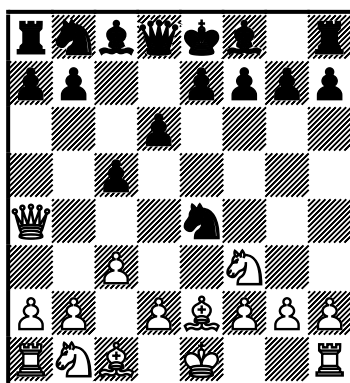
Carlsen rozhodně nemohl být překvapen soupeřovým výběrem! Po mnohaletých pokusech se černí stále častěji vracejí k na pohled nejlogičtějšímu postupu. V momentě kdy černý uskuteční řádnou (a včasnou!) rošádu začne být pěšec e4 nejen radostí, ale i problémem.

Podívejme se nyní na ostatní možnosti, přičemž větší pozornost věnujme systémům, které jsou doporučovány v nejznámějších biografiích jako zaručené recepty jak se s *nemocí* 3.c3 vyrovnat či s ní rovnou *vyběhnout* 😊 (doporučení GM Ftáčnika a GM Rogozenka)! Případní zájemci, kteří by považovali začít hrát Carlsenem použitý systém, tak mohou s větším komfortem začít 3.c3 rozehrávat!

Poznámka: Naopak čtenáři, které zajímá primárně samotná partie, mohou samozřejmě teoretickou část níže bez jakéhokoli nebezpečí újmy přeskočit

nebo se ke vsuvce **4...R** vrátit později, na konci práce v kapitole „Bližší setkání třetího druhu...“

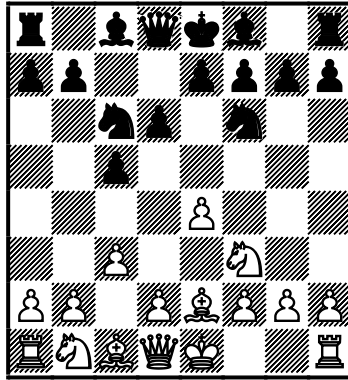
1/ Zábavná historka, s níž prostě nemohu čtenáře neseznámit ☺, se odehrála v roce 2008. Výše jmenovaný exmistr světa přijel do jarní Hluboké nad Vltavou na simultánku (trochu se podivuji, že produkci nevedl David Navara, který již tehdy vykukoval málem z jakéhokoli českého média s šachovou tematikou...). Proti Kasparovovi též nastoupilo tehdy jedenáctileté děvčátko - tehdejší mistryně republiky do dvanácti let, později naše reprezentantka, a i dnes, na naše poměry, poměrně zdatná šachista - Jana Maříková, tehdy – na jaře roku 2008 – s ratingem bezmála 1700 bodů! V pozici zahrála **4...Jxe4??**, aby po **5.Da4+**

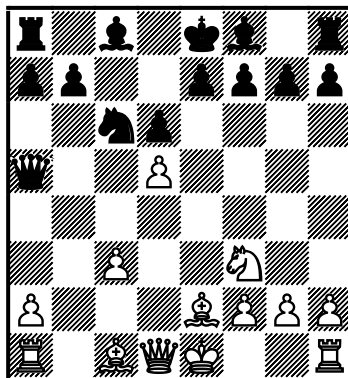
složila zbraně. Samozřejmě nevím přesně, jakou částku účastníci produkce za právo zahrát si s šachovou legendou přesně zaplatili, snad 100 €, ale odhaduji, že rodiče museli Kasparovovi za každý jeho tah zaplatit *pěkný balík* ☺. (Možná již tehdy věděli, později se ostatně údajně i mohli přesvědčit, že Garri Kimovič *nesnáší*, když někdo pokračuje ve hře ve zcela beznadějných pozicích; podle mých informací se stávalo, že v takových případech hrozil i z místa konání odjet. Není divu! Exmistr světa patří mezi poslední šachisty - umělce, pro něhož nikdy nebyl šach pouhým sportem...) Co mne však zajímá jako trenéra více?! V mladých letech Kasparov asistoval patriarchovi sovětského šachu Michailu Botvinnikovi v jeho práci ve vlastně celostátní šachové škole. Tam se sjížděli největší mládežničí talenty Sovětského svazu, tedy nutně alespoň někteří mistři SSSR! Co (by) si asi Garri Kimovič pomyslel, kdyby zvěděl, že jedenáctileté děvče, které přehlédlo banální dvojúder v 5. tahu, je čerstvou mistryní České republiky do dvanácti let? Skutečně *výtečná vizitka* našeho žákovského šachu. Co by tedy v simultánce *dokázaly vytvořit* ostatní medailistky či dokonce *pouhé* účastnice mistrovství České republiky? ☺ (Ještě snad upevním svůj názor na současný tristní stav hráčské úrovně: partií, ve kterých se tato pozice

vyskytla, najdeme v databázích stovky, avšak pravděpodobně ratingově nejsilnější hráč, který si nechal pomoci triviálního dvojúderu odebrat figuru, zasedl za černé v partii Thielsch,N vs Lüders,G, Berlín, 2002. Rating černého činil neuvěřitelných 2251 ELO bodů!)

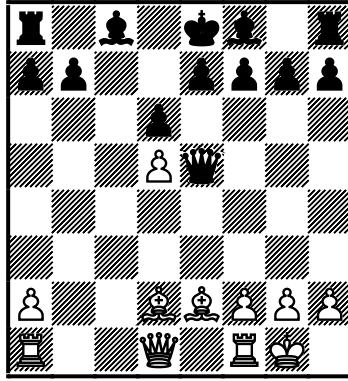
2/ Pokud by v pozici po **4.Se2** musel černý reagovat povinně **≤4...Jc6**

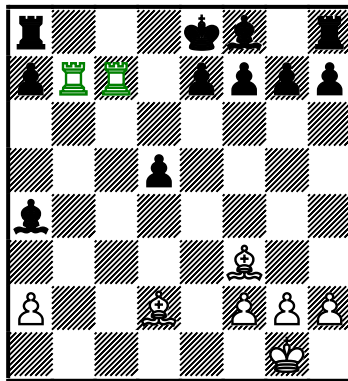
, potom bych patřil mezi obrovské sympatizanty systému! Bílý tu po 5.d4! hraje sice gambit, avšak po 5...cxd4 (5...Jxe4?? 6.d5 s dalším 7.Da4 po ústupu napadeného dámského jezdce) 6.cxd4 Jxe4 7.d5 Da5+ 8.Jc3 Jxc3 9.bxc3 získá další vývinová tempa, přičemž si černý vysloveně koleduje o...miniaturu. To se stalo v nádherně zakončené partii, již prostě milému čtenáři nemohu nedemonstrovat ☺☺

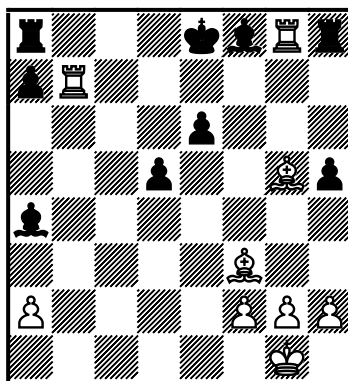
Je5 10.Jxe5 Dxc3+ 11.Sd2 Dxe5 12.0-0

12...Dxd5 13.Vc1 Sd7 14.Vc7 Sc6 15.Sf3 Db5 16.Dc2 d5 17.Vb1 Da4
18.Dxa4 Sxa4 19.Vbxb7

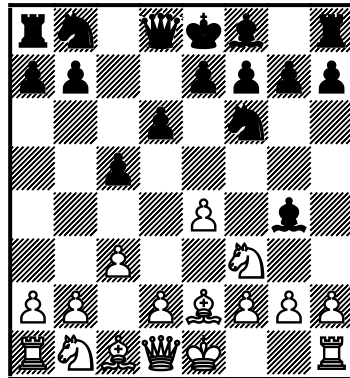

19...e6 20.Vxf7 Sd6 21.Vxg7 h5 22.Sg5 Sf8 23.Vg8!!

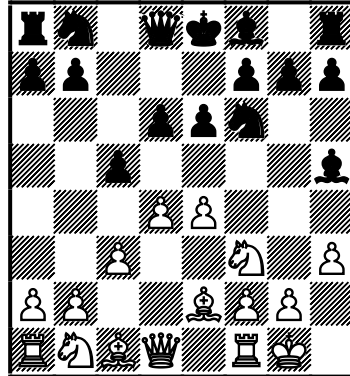

23...Sc6 (23...Vxg8 24.Sxh5+ se skvošným až geometrickým matovým obrazcem v příštím tahu) 24.Ve7+ 1-0 Lužnikov,N (2450) vs Paramonov,D (2320), Petrohrad, 2002. (Počítač, pro něhož je pozice něco jako pro vysokoškoláka matematicko-fyzikální fakulty základy algebry, ihned vidí \triangleleft 24.Sxh5+ s matem ve třech tazích.)

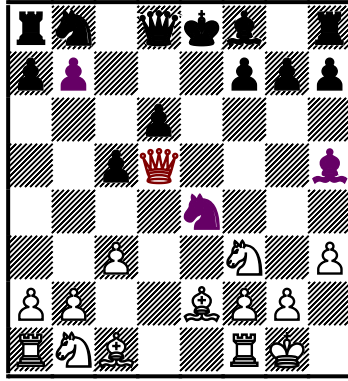
3/ Samozřejmě, že mistr světa mohl jen těžko předpokládat, že protivník zvolí postup, který nejméně podvkráté hrál před deseti lety. Tedy, řekl bych, tu zřejmě poněkud méněcenné **4...Sg4**

; samozřejmě, že i o tomto postupu se milý čtenář dozví více v jiné práci na našich stránkách. Přece jen ale i zde v krátkosti uvedu, kterak se s jinak logickým vývinem (černý plánuje e7-e6, Sf8-e7, 0-0, Jc6) bílými vypořádat. Následuje totiž poměrně překvapivý manévř: 5.0-0 e6 6.h3 Sh5 7.d4 (7.Ve1±)

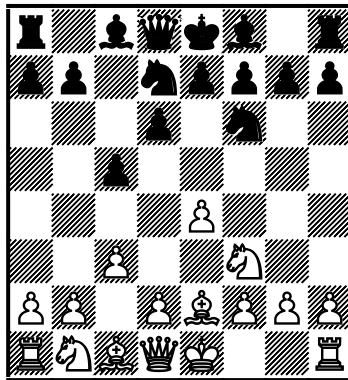

, a když 7...Jxe4 tedy 8.d5!↑ Morozevič,A (2731) vs Karjakin,S, (2679), rapid, Tomsk, 2006 (1-0, 31) 8...exd5? 9.Dxd5

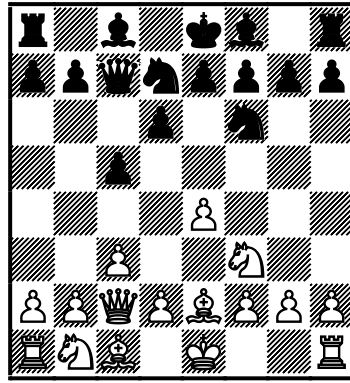

; taktický prostředek *trojúder* se vsuktu nevidí každý den ☺.

4/ 4...Jbd7 (xPe4)

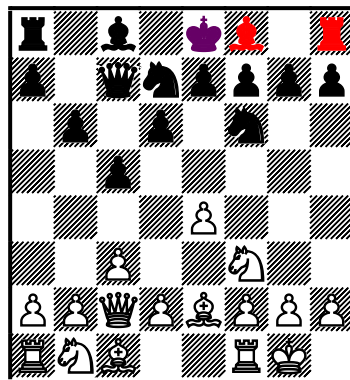

Nejen Lubomír Ftáčnik ve své pěkné knize „Sicilská s Ftáčnikem“ (2011) tu doporučuje na pohled sympatické profylaktické rozestavení, jež připadá alespoň mně navíc i logické. Bílý se zde totiž k plánovanému, jistému a milému, pozičnímu (to je třeba zdůraznit) d4 „na jeden záťah“, s vystavěním přepychového pěšcového centra, prostě nedostane, a vypadá to, že mu nezbude než hledat stinné stránky přednostního vývinu černých figur dámského křídla jinde! Zahazovat flintu do žita v boji o iniciativu však bílý rozhodně nemusí! Aby mohl čtenář, kterému se tento druh *odloženého Alapina* zalíbí, systém začít používat a nebyl předem - zejména na českých a slovenských turnajích - otráven Ftáčnikovým doporučením, dovolím si tu uvést a rozvést myšlenku bílého zejména z partie Láznička,V (2673) vs Zelbel,P, Deizisau, SRN, 2014! 5.Dc2 Dc7

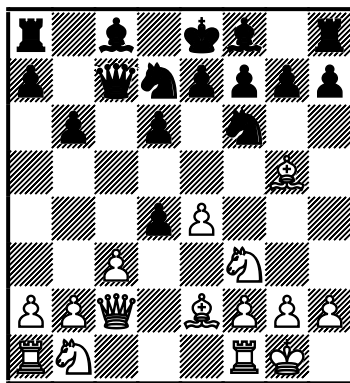
„!“ Ftáčnik,L: „*To zajistí, že pěšcové centrum snů bílého (e4-d4) zůstane pouhou fantazií.*“ Profylaxe proti rozestavění centrálních pěšců na ideální posty! Chápeme! Všimněme si však stinných stránek plánu černého! Královské křídlo *má půlnoc!* Veličenstvu by trvalo minimálně tři tahy, aby se schovalo, rochuje bezpečně nakrátko. Ve skutečnosti teď proti sobě stojí – připraveni k půtce - Profylaxe (černý) a Dynamické faktory boje (bílý)! 6.0–0

4A/ 6...b6.

I tohle se samozřejmě v knize slovenského velmistra a teoretika uvádí. Principiálnost *dámského fianchetto* černému neupřeme, ten ovšem nadále ignoruje potřeby *figur královského křídla!* Jestliže nemohou do hry, jak potom mohou pečovat o svého krále? „Už ve školce se učily, jaká je jejich hlavní povinnost v zahájení i proč mají v této fázi boje přednost před jejich druhy ve zbroji na druhé straně desky!“ 😊😊

7.d4!! Do hry otevřenými dveřmi vchází ...madam Dynamika! 7...cxd4 8.Sg5!
C

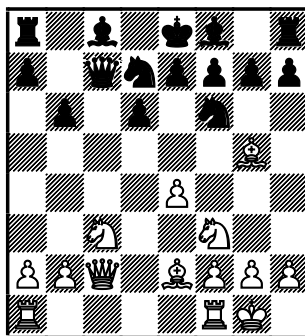
Nejvážnější ohrožení koncepce černého: Co nejrychlejší vývin bílých sil. Na pěkné centrum zapomeňme! Prostě chceme černého ztrestat za - podle našeho přesvědčení - antipoziční a nepatřičnou výstavbu. (Zde hovoříme – raději opakuji - o dynamickém pohledu na pozici.)

Poznámka: vzhledem k Lázničkovu vztahu k počítačům, a jeho dokonalé technické výbavě v tomto směru, lze předpokládat, že u něho doma pozice stála na desce. Nu, vyzkoušejte si případně sami, milí čtenáři, co říká vývinové oběti „Vás stroj“!

Rozhodně stojí zato si miniaturu přehrát celou! Podle mého má i tato partie zásadní vliv na opadnutí zájmu o „dámskou koncepci“ a jistou ignoraci Ftáčnikova doporučení na nejvyšší úrovni! Autor ve své knize zkrátka nevědomky potlačil fungující a setsakramentsky živoucí dynamické faktory! Věřme však: není na světě hráče či teoretika, který by se někdy nezamíloval do svého systému, s nímž strávil hodiny práce. City jdou někdy dokonce tak hluboko, že nejsme ochotni přiznat, že prohraná pozice je doopravdy prohraná. (Tato úvaha ovšem není samozřejmě primárně mířena k autoru a propagátoru postupu 4...Jbd7 a 5...Dc7.)

8...e5?! Tohle nemůže být zdravé...už od pohledu!

(\square 8...Sb7; 8...dxc3? 9.Jxc3±

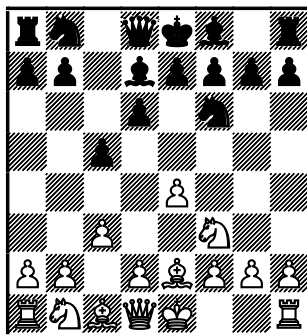

; pozice svojí vizáží připomíná přijatý Morrův gambit, ovšem...černý jakoby spal, když bílý rozvíjel svoje síly. Teď by mu ve srovnání s mým oblíbeným gambitem chyběla 2-3 tempa.)

9.Sxf6 Jxf6 (9...gxf6?! 10.Da4±) 10.Sb5+±/± 10...Sd7 11.Sxd7+ Jxd7 (11...Dxd7?! 12.cxd4±); 1-0 Láznička,V (2673) vs Zelbel,P, Deizisau, SRN, 2014 (26).

4B/ Více opatrnosti a citu pro bezpečí projevilo asi o měsíc dříve turecký velmistr Baris Esen, když reagoval ♞6...g6 7.d4 cxd4 8.Jxd4 Sg7 9.c4 0-0 10.Jc3± 1-0 Láznička,V (2681) vs Esen,B (2563), Jerevan, 2014 (46).

5/ Údajně anglický velmistr (a profesor aplikované matematiky) Jonathan Mestel se zde poprvé v 70. letech začal zabírat jiným profylaktickým způsobem vývinu, jenž se stal populárním až později: **4...Sd7**

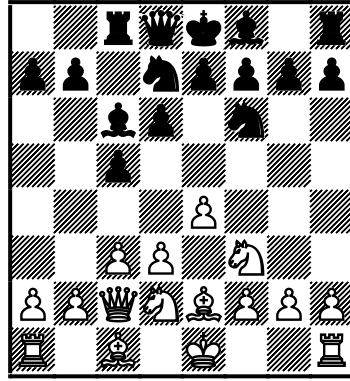
s intencí 5.Dc2

(Zde se zdá *minimálně* ☺ zajímavé 5.e5!? Bílý zkrátka „jde po výměně“ dámského střelce a doufá, že jeho 2S by se – přes evidentní ztrátu času - mohli stát důležitým pozičním faktorem ovlivňujícím významně další průběh hry.)

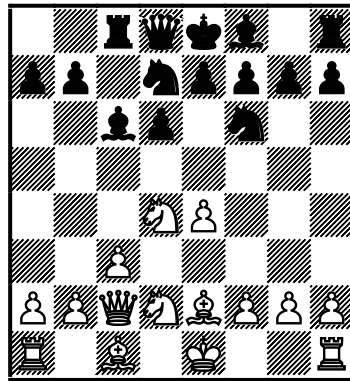
5...Sc6 V důležité partii Kasimdzhanov,R (2640) vs Sutovskij,E (2679), Indie, 2004 (1-0, 35) se dále hrálo

Poznámka: *Této variantě věnujeme o něco více pozornosti, protože jde o další doporučení biografie, jež se snaží černými vypořádat s nepravidelně rozehranými sicilskými. Postup 4...Sd7 doporučuje „pro změnu“ ve svoji kvalitní (jak jinak!) knize „Anti - Sicilians a Guide for Black“ světoznámý autor a teoretik Dorian Rogozenko (Londýn, 2003).*

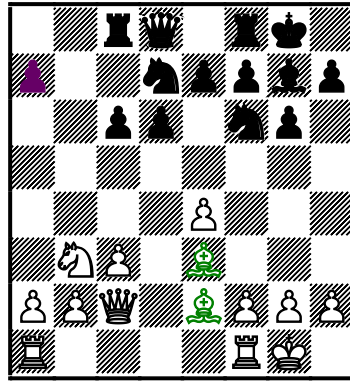
6.d3 Jbd7 7.Jbd2 Vc8

8.d4! Při zpomaleném vývinu černých sil není žádným neštěstím táhnout pěšcem „d“ nadvakrát! 8...cxd4 9.Jxd4

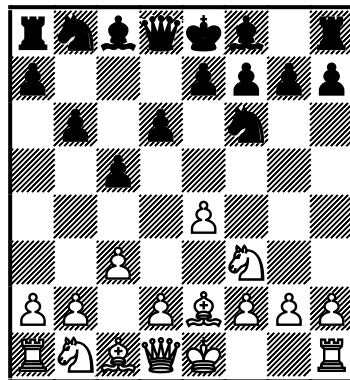

Vzhledem k mimořádnému zpomalení vývinu černého KK si protivník může dovolit rozestavět pevnou pěšcovou strukturu (PPS) otevřené sicilské na první pohled skromně, tedy s tahy c2-c3 a Dd1-c2. S podobnou precizní úvahou bílého jsme se již setkali v reakci na pro změnu GM Ftáčnikem doporučené 4...Jbd7! 9...g6 10.0-0 Sg7 11.Jxc6 bxc6 (11...Vxc6 12.Jf3 0-0 13.Vd1 s intencí 14.e5!± a mj. pročištěním diagonál pro bílé střelce) 12.Jb3 0-0 13.Se3

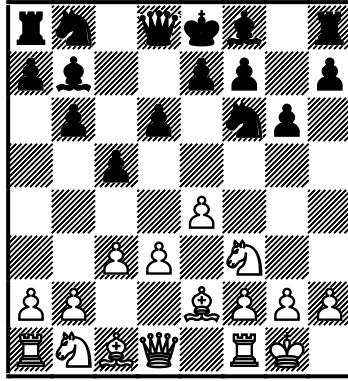

s nepochybnou poziční předností.

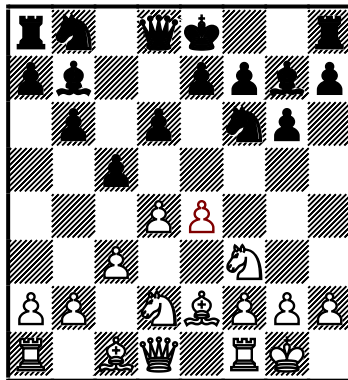
6/ Podobné cíle, tedy ve vhodný moment dokončit harmonický vývin dámského křídla a po Sc8-b7 donutit bílého „k pasivnímu“ d2-d3, sleduje občas se též vyskytnuvší **4...b6**.

Pravda, po druhém napadení centrálního pěšce skromné d2-d3 černý možná vynutí, sám ale případným dvojitým fianchettem ztratí další čas. Podívejme se na živou gambitovou možnost, již tu může bílý bez obav použít! Velmi silní šachisté s dynamickým způsobem myšlení zde možná již nyní dokáží vycítit, že oslabení úhlopříčky a4-e8 se za jistých okolností (král v centru, náskok ve vyvinu) může projevit „v plné polní“! 5.0–0 Sb7 6.d3 g6

7.Jbd2 Sg7 8.d4!

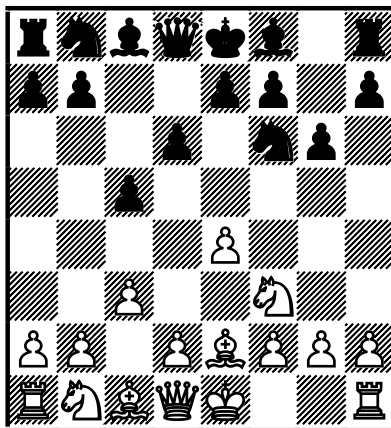
Analogicky *poměrně známé* (protože svým výsledkem když ne senzačním, tedy překvapivým ☺) partii Svidler,P vs Kasparov,G, Tilburg, 1997 (1–0, 37). V ní měl černý zahráno Jbd7 na úkor zde vyvinutého královského střelce. Přijetí gambitu vede k problémům s králem uvízlým v centru šachovnice! 8...Jxe4 (Antipozičně již na první pohled vypadá 8...Sxe4?! 9.Jxe4 Jxe4 10.Sb5+ s více než dostatečnou kompenzací. ♞8...cxd4 zase působí na první pohled možná až paradoxně...ale po dodatečném přijetí oběti centrálního pěšce černý zamezí budoucímu nežádoucímu otevření hry v centru d4xc5.) 9.Sb5+ (9.Da4+!?) 9...Kf8 10.Jxe4 Sxe4 11.Jg5↑.

Po tak trochu Hübnerovské exkurzi ☺ ☺ možností černého ve čtvrtém tahu se vraťme zpět k naší partii!

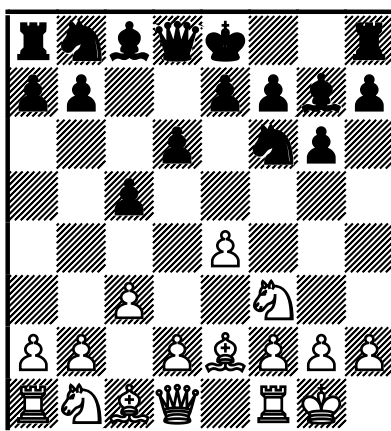
Poznámka: Patří se snad dodat, že geniální německý velmistr Robert Hübner, s jehož tvorbou jsme se mohli setkat už i na našich webových stránkách hned v druhém dílu rubriky analyzujeme – partie Kulovaná,E versus Hübner,R, 2011, se vždy vyznačoval nesmírně pečlivými a poctivými analýzami. Kupříkladu jeho rozbory některých koncovek zabraly v tehdejších informátorech – tedy bez pomoci silikonových monster - hned několik listů textu; domnívám se, že dodnes tomu – pravda, v elektronické formě – nebude jinak. Jistě bych si nedovolil s takovým velikánem, několikanásobným

účastníkem turnajů kandidátů mistrovství světa a počátkem 80. let minulého století světovou ratingovou trojkou (!) srovnávat, přesto ve mně však hlodá červíček pochybností. O co jde? Nestává se zrovna zřídka, že bývám svými známými kamarády šachisty (ale nejen jimi) kritizován za přílišnou podrobnost, rozvláčnost a možná i poctivost svých děl. Jestlipak „někdo někdy něco“ vyčítal i Robertu Hübnerovi?!...

4...g6!

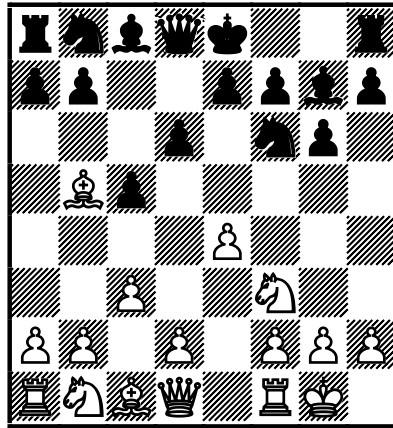

5.0–0 Sg7

Černý sleduje pokračování ideální vývinové linie malé rochády s následným ohrožením pěšce e4! Tedy nevytváří a nestojí o žádné „uměliny“ typu zakrývání úhlopříčny a4-e8 nebo až výhrůžné zdržení vývinu figur KK. Bílý tedy *pomalou* musí řešit problém pěšce e4, přičemž se Carlsenovi zjevně nechtělo pokračovat **6.d3** (xSe2), a nelákala jej ani stará hlavní cesta **6.Ve1 0–0 7.Sf1** s myšlenkou 8.d4. I to se zdá pro budoucnost královského střelce *dostatečně trpné*.

6.Sb5+

Typický Carlsen, ale...hovořili jsme o tom, že na prvním místě je **dnes** pro mistra světa důležité dostat se mimo mocně a účinně prošlapané cesty, a navíc, nedej Bůh, ostřejší forsírované teoretické varianty! (Jak jsem se již výše zmiňoval, postup **6.Ve1+Sf1** bylo lze též hrát, ovšem existuje tu poměrně rozsáhlá teorie; na druhé straně pasivní - figury jsou ohraničeny množstvím vlastních pěšců, řekněme po **6.d3** - a extrémně *pomalé systémy* nejsou Carlsenovým šálkem kávy.) Nastolme další problém: Uveďme například, že bílému je - jak se určité úrovni všeobecně ví - srdečně jedno, zda získá ze zahájení výhodu čili nic! Potřebuje především nestandardní typ pozic, lépe snad schémat, v nichž může uplatnit svůj znamenitý cit pro spolupráci a organizaci figur i pěšců; díky svému Capablancovskému algoritmu výběru tahů okamžitě vidí optimální postup. „Moc teorie škodí“, tak Carlsen často nahrazuje drsnějším „celá teorie škodí“!

Avšak pozor! Možná právě tu platí ono „výjimka potvrzuje pravidlo“! Proč? Rád experimentuje a o repertoáru u něho v pravém slova smyslu mluvit (minimálně od roku 2011) nemůžeme, přesto lze poměrně snadno zjistit, jak je to konkrétně s pozicí na diagramu, Carlsenovými zkušenostmi a důvody, proč zvolil v partii co zvolil. Postup **6.Sb5+** totiž *přece jen svojí teorii již nějaká ta léta má!* Domnívám se, že ve chvíli, kdy se rozhodl zahrát 1.e4, napadlo ho neprodleně: „Což jej použít v případě Sergejovy volby sicilské obrany...?“ (Zcela zřejmé souvislosti výběru varianty a podzimního zápasu o šachovou korunu nyní ponechme stranou. Tím spíše, že bychom se tak nanejvýše *probojovali* ke spekulacím!)

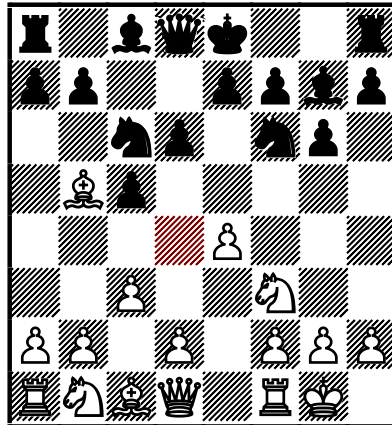
Domnívám se, že ctění čtenáři budou spíše rádi, když se dozvědí následující informace, které dnes nejsou zase tak úplně známé: Zhruba do

roku 2010, tedy Carlsenových devatenáctin, byl po krátký čas pod vlivem Garriho Kasparova, který se podujal mladého slibného dorostence trénovat. Změny, jež se udály po rozchodu obou géniů můžeme vidět na první pohled. Zatímco ještě v letech 2008-2009 *dokázal* Carlsen rozehrávat třeba nejostřejší systémy čeljabinské varianty černými (sic! Vzpomene si ještě vůbec někdo?), dnes by jej to vůbec nenapadlo. Dokonce bych doplnil, a zřejmě nejsem zdaleka sám, kdo přišel k závěru, že rozchodem s Kasparovem jako trenérem či konzultantem přestal Carlsen nad zahájením systematicky pracovat...stejně jako v určitý moment svojí kariéry Capablanca! Oba naši současní šachoví fenomény dvou generací (Kasparov *1963; Carlsen *1990) jsou totiž každý z úplně jiného těsta. Když čteme o Kasparovově dětství a dorosteneckém věku, musí nás nutně upoutat jeho nekonečná láska k šachu a k hledání nových cest (nejen v zahájení, samozřejmě), jeho encyklopedické znalosti. Na mnoha místech knih se Garri Kimovič rozepisuje kolik sešitů s variantami popsal, a jak se jeho repertoár měnil podle toho, kdo zrovna ovládal světovou scénu. Fischer, po něm Karpov...Carlsen jde úplně jinou (a jsme u toho!) *Capablancovskou cestou!*

Nyní se však konečně vraťme zpět k pozici na diagramu, resp. Carlsenově volbě. Před sebou možná vidíme jakýsi **zbytek** „přežití“ ☺ **spolupráce** s Kasparovem. Pozice po 6. tahu vznikla totiž v Kasparovově praxi nejméně podvkráté (viz níže)! Ten si, jak víme, systém **2.Jf3 d6 3.c3** oblíbil a používal sice téměř výhradně v simultánních produkcích, zato jeho skóre je tu famózní! Neznámé pozice a problémy centra nebyly samozřejmě amatérští hráči, milovníci šachu, schopni zvládat. Tedy...Carlsenova **nostalgie** po trénincích, které před 6 lety ukončil? ☺ Tomu moc nevěřím, ale...mohu se i mýlit! Vždyť poslouchat Kasparova znamenalo především pracovat! „Nač pracovat když jsem daleko nejlepší?“, tohle je bohužel krédo Carlsena – typického sportovce současnosti.

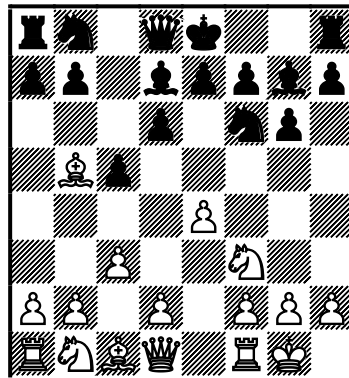
Šach střelcem je ovšem i jinak nejlogičtější cestou jak se **pokusit vytvořit onen ideální pěšcový střed** a přitom zajistit, aby při tom netrpěla žádná bílá figura (to Carlsenův styl a způsob uvažování vítá). Ale jak už to bývá - počínání bílého má i svoje stinné stránky...čas!...

6...Jc6!

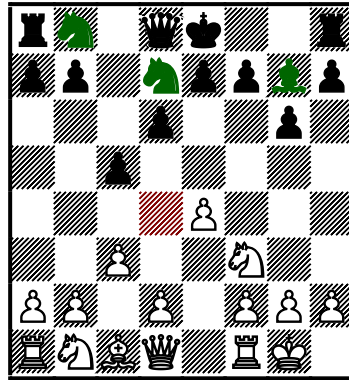

Po 7 minutách přemýšlení! Karjakin volí neprincipiálnější a jeho stylu nejbližší odpověď. Pravdou je, že přes relativní neobehranost varianty **6.Sb5+** se ještě v méně partiích zkušelo právě tohle zásadní pokračování. (Vždyť si vzpomeňme - xd4 za i proti; koneckonců vložený šach střelcem je taktéž bojem o bod - pěšce d4!)

1/ Možné bylo též zaměřit figury na cílový bod (pěšce) d4 pokračuje běžnějším **6...Sd7**

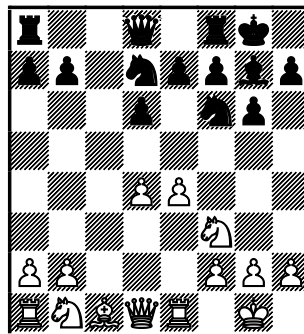

7.Sxd7+ Jfxd7! (s intencí 0-0, Jb8-c6 a zřejmými nároky ukousnout si též z dezertu v nejlahodnějším místě s malinou vprostřed...bodu d4 😊)

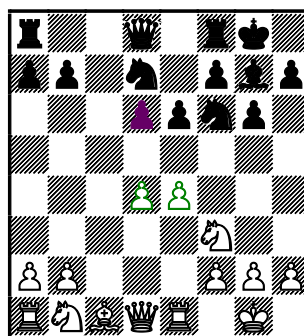

, jak se hrálo v blicpartii Carlsen,M vs Wang Hao, Norsko, 2013 (1/2–1/2, 64).

(≤7...Jbxd7 8.Ve1 0–0 /nebo 8...e5 9.d4 exd4 10.cxd4 0–0 11.Jc3 Ve8 12.e5± 1–0 Torre,E (2545) vs Kudrin,S (2555), Lugano, 1988, 50/ 9.d4 cxd4 10.cxd4

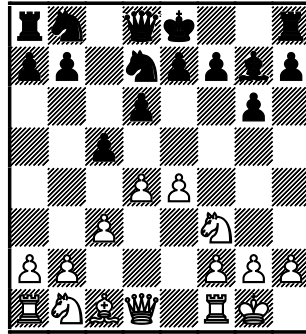
s nepochybnou poziční předností, protože bílý dosáhl takřka ideálního stavu pro budoucí rozmístění svých sil /Kasparov,G vs Jones,G, simultánka, 1998/. Domnívám se, že nejen znalec na dalším průběhu této partie celkem snadno pozná, že prostě musí jít o simultánní produkci. Mezi soupeři a porozuměním problémů pozice je zkrátka příliš velký rozdíl: 10...e6?! /xd6/

11.Jc3 a6 12.Sf4 De7 13.a4 Vac8 14.Dd2 Vfd8 15.Sg5±/± 15...e5?! /⊔15...Df8, 16...h6; 1–0, 55/.

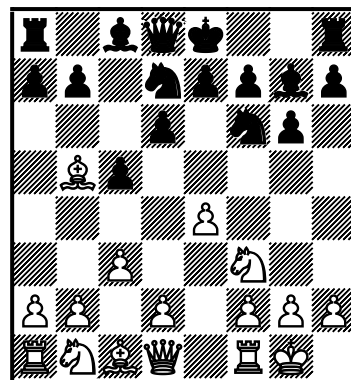
Na druhé straně lze těžko mít námitek proti 7...Dxd7!? 8.Ve1 0–0 9.d4±/=; Adams,M vs Anand,V, Dortmund, 1996 /1/2-1/2, 46/ 9...cxd4 10.cxd4 d5! 11.e5 Je4⇝.)

8.d4

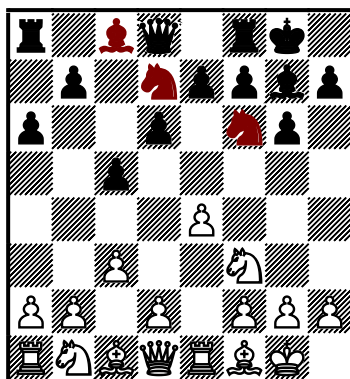

S dost značnou jistotou lze tvrdit, že Carlsen si prvotně představoval průběh naší partie nějak takto, podle vzoru oné svojí blicpartie. 8...0–0 9.Sg5 (≤9.Ve1 Jc6 10.d5 Jce5 11.Jxe5 Jxe5 12.f4 Jd7; Fressinet,L (2640) vs Carlsen,M (2698), KO rapid, Francie, 2006. Díky nerozvinutému dámskému křídlu a náskoku ve vývinu měl černý komfortní hru. V pozici, kde by jinak trpěl nedostatkem prostoru (c4, Jc3, Se3 s indickými motivy v pozici) následovalo 13.Jd2 (13.a4) 13...b5! 14.Jf3 Db6...(0–1, 35) 9...Jc6?! 10.d5!±.

2/ V devadesátých letech minulého století tu bylo na základě partie Kengis,E (2575) vs Lukin,A (2445), Groningen, 1991 (1/2-1/2, 27) považováno za přesné a k vyrovnání šancí vedoucí **6...Jbd7**

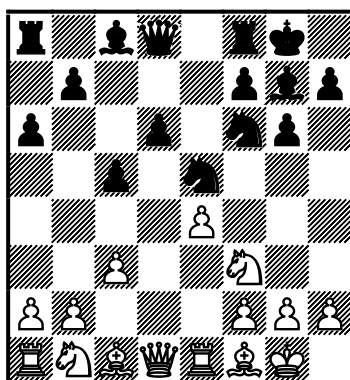
Komu ze ctěných čtenářů se tato verze Alapinova systému zalíbí, necht' si dovedně zapamatuje následující ve variantě zdomácnělý manévr. Bílý by se tu neměl zbavovat dvojice střelců, a to hned z několika důvodů: 7.Ve1! a6 8.Sf1! 0–0

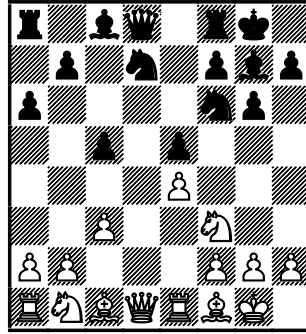
Tři lehké figury černého se k sobě nyní zdaleka nechovají tak láskyplně jako ve variantě 6...Sd7 7.Sxd7+ Jfxd7!

(Boj o centrum za cenu času volil černý v partii Adams,M (2660) Welly,L, (2570) Wijk aan Zee, 1996 /1-0 52/ 8...Je5N 9.d4 Jxf3+ 10.Dxf3 Jd7 11.Vd1 0–0 12.Se3 Dc7 / 12...Db6 13.Vd2; xDb6/ 13.Jd2 b6 14.Vac1±.)

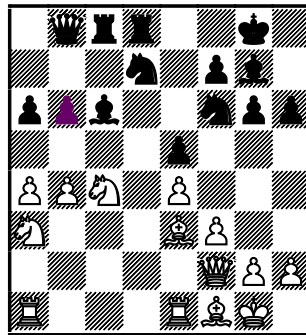
9.d4 e5 10.dxe5 Jxe5!

(<10...dxe5

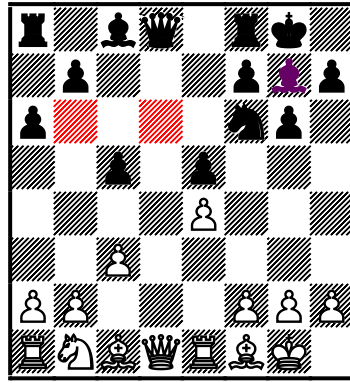
Kasparov,G (2792) vs Pert,R, (2230) Oakham, 1997 /1-0, 24/. Všimněme si, kterák „rozhádaní a nesesouhlasení“ jsou nyní černí jezdcí. Mistr světa po 11.a4 Dc7 12.Ja3 Vd8 13.Dc2 h6 14.Jd2! b6 15.Jdc4 Sb7 16.f3 Sc6 17.b4! cxb4 18.cxb4 Vac8 19.Se3! Db8 20.Df2!

dosáhl vyhrané pozice. Konec na sebe opravdu nenechal dlouho čekat: 20...Sxa4 21.Jxb6 Vc6? 22.Jxa4.)

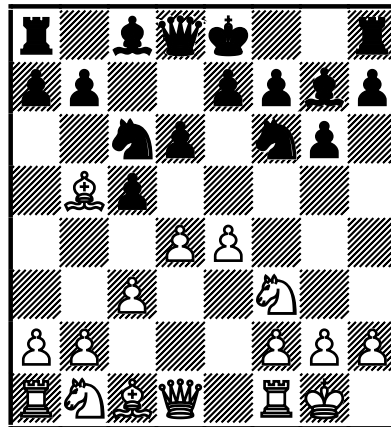
A nyní 11.Sg5 Db6= se uvádí v tzv. Nunnově (stručné) encyklopedii zahájení z roku 1999. 12.Jxe5 dxe5 13.Dc2 Se6 podle výše zmíněné partie Kengis,E vs Lukin,A, Groningen, 1991.

Stačí však proti černé pozici postavit trochu *šikovnějšího hráče*, abychom slabé body v černém táboře *našli a zužitkovali!* Tvrdě pozíčně pokračoval bílý v partii Benjamin,J (2586) vs Rajlich,V (2308), Toronto, 1998 (1–0, 36) 11.Jxe5! dxe5.

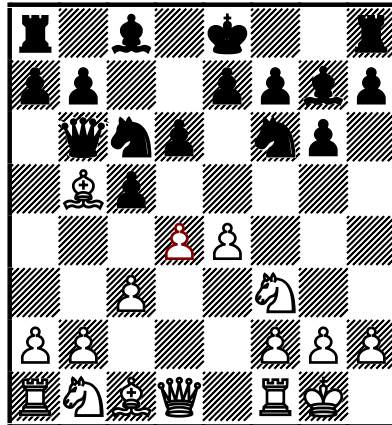
Bílý nemá důvod pouštět na svobodu královského střelce! 12.Dxd8! Vxd8
13.a4 Se6 14.Ja3 Vac8 15.Jc4± s dalším plánovaným 16.a5; xPe5.]

7.d4

Pokud představuje celý následující manévr bílého jedinou možnost jak prosadit d4 *na jeden záťah* (a udržet pěšcové centrum alespoň jakž takž funkční a smysluplné), potom se pravděpodobně najde více černých ochotných variantu 6...Jc6 rozehrávat. Jak jsem se však již vyjádřil výše, mistru světa zdaleka nejde o „nějakou“ převahu ze zahájení. Prioritu má překvapení, nejlépe spojené s originální, nikde (nebo skoro nikdy) se v praxi nevyskytnuvší pozicí. V té se brzy hráči opravdu ocitnou, přičemž s novinkou přijde mistr světa. (Zda byl o tomto informován čili nic ponechme stranou.)

7...Db6!

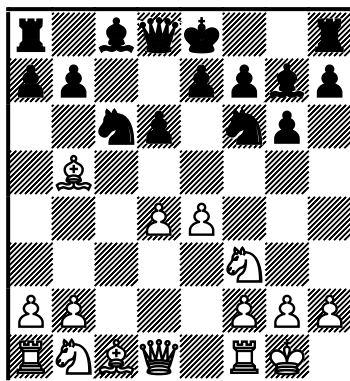
Logický postup, v současnosti s nejlepší pověstí! Domníváme se, že bílí zatím nenašli efektivní způsob boje za iniciativu. Černý cílevědomě dokončuje vývin se současným bojem o zásadní bod na desce d4! Proti takovému pokračování nelze mít absolutně výhrad, přestože je jasné, že dáma na b6 jistě nezemře stářím a bude se muset později přesouvat podle diktátu pozice! Navíc vzhledem k přímé hrozbě nemá teď bílý k dispozici nějaký velkolepý výběr tahů kandidátů.

Případní zájemci či i čtenáři, kteří zatím jen zvažují možnosti systém používat, se jistě rádi poučí. Je zřejmé, že i tu má černý relativně velkou volnost výběru. Bílí tedy musí alespoň strategické zásady a plány v převažujícím druhu pozic ovládat!

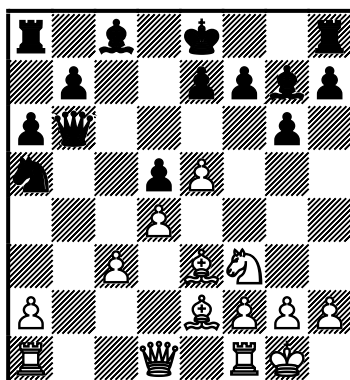
Poznámka: opět „raději“ ctěného čtenáře upozorním, že pokud je zvědav pouze na průběh partie, popřípadě na její kritické momenty, neexistuje nic jednoduššího, než se v textu přesunout k dalšímu „hnědému tahu“ ☺! V poslední lekci práce „Bližší setkání třetího druhu aneb přijal by Alapin verzi 2...d6 3.c3“ jsou odbočky uvedeny znovu, jaksi izolovaně, bez vazby na partii!

1/ Opět nelze **7...Jxe4??** pro 8.d5 ... 8...a6 9.Sd3+-.

2/ Těžko se můžeme podívat nad tím, jak (relativně) frekventovaným pokračováním je tu neprodlené **7...cxd4**. Po 8.cxd4

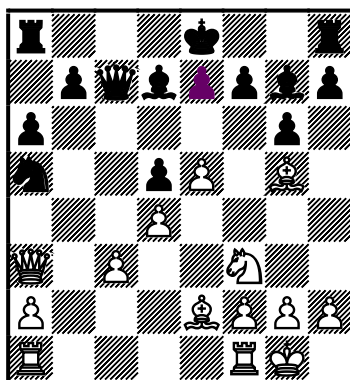

se černý samozřejmě opět ocitne na rozcestí: 8...a6 9.Se2! d5 (9...Jxe4?? 10.d5+-) 10.e5 Je4 11.Se3 Db6 12.Jc3! Jxc3 13.bxc3 Ja5?!

(Můžeme říci: černý jistě litoval, že na tomto místě či prostě v jiné variantě včas nerochoval! Díky dynamickým faktorům svázaných s xKe8 může bílý bez obav volit iniciativní a zároveň profylaktický plán! 13...0-0± 14.Dd2 nebo 14.Vb1.)

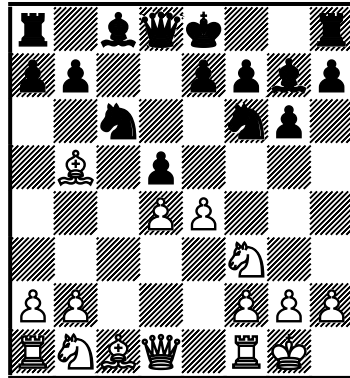
14.Da4+ Sd7 následují dva různé profylaktické tahy (profylaxe v útoku!) 15.Da3 Dc7 16.Sg5! ±/±

Adams,M (2680) vs Van Welly,L (2655) Groningen 1997 (1/2-1/2, 52).

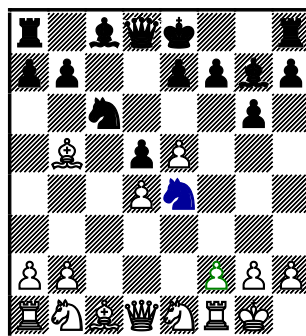
Nyní již samozřejmě výpad dámy postrádal nejen smysl: 8...Db6?! 9.Jc3.

Na tomto místě je snaha o změnu pěšcové kostry (a obecně správné okamžité napadání bílých centrálních pěšců) 8...d5?!

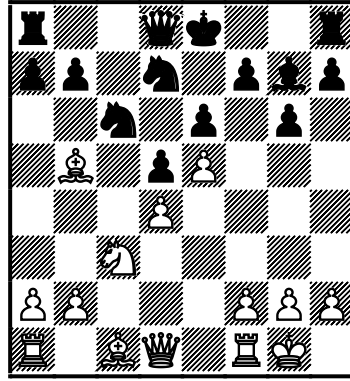
spojena s rizikem. Na konci variant může čtenáře překvapit, ba možná šokovat, jak často ji černí berou za svou! Vysvětlení je překvapivě prosté! Pozice totiž často vzniká s přehozením tahů z Rossolimova systému: 1.e4 c5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 g6 4.0–0 Sg7 5.c3 Jf6 6.d4 cxd4 7.cxd4 d5 (bílý táhl *na jeden zátah* Sf1–b5, černý zase d7-d5). Nyní se přímo nabízí 9.Je5!

(Pozoruhodně se hra vyvíjí po 9.e5!? Je4 10.Je1!?)

xJe4; jedno má ovšem královský jezdec zajištěno: pět minut slávy...v šachových médiích...a pokud bude vynalézavý, jeho kniha s názvem „Jak jsem se ztratil v centru“ půjde na dračku ☺ ☺)

9...Sd7 10.Jxd7 Jxd7 (10...Dxd7?! 11.e5± Jg4 /11...Je4?? 12.f3/ 12.Sxc6 / 12.Jc3; 12.Jd2/ 12...bxc6 13.Ve1) 11.e5 e6 12.Jc3 ±/±

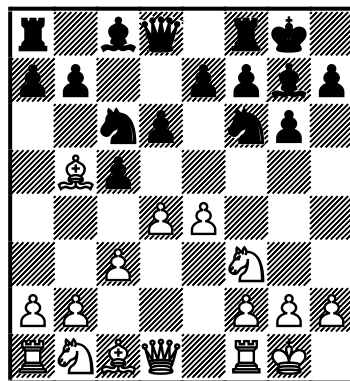

1–0 Keres,P vs Hermlin,A, Tallin, 1968 (36). 8...0–0 9.Jc3 (9.d5 Jb8 10.Jc3±; Adams,M, 1997)

Poznámka: anglický velmistr Michael Adams, který i dnes vede se značným náskokem národní žebříček dle ratingu, patří mezi nevelkou skupinu hráčů, kteří mají odložený Alapinův systém proti 2...d6 zabudován do svého repertoáru a čas od času k němu sáhnou. Zde mohu třeba vzpomenout partii Adams,M (2715) vs Kasparov,G, (2851), Wijk aan Zee 2000 (1/2-1/2 61). Vážní zájemci o tento systém nebo naopak ti, kteří by se třeba chtěli proti němu v konkrétní partii připravit (neberouce správně v úvahu doporučení leckterých monografií se subjektivním nádechem „black is OK“ 😊) učiní správně, jestliže si Adamsovy partie vyhledají a sestaví z nich databázi. Nejcennějšími jsou samozřejmě potom partie komentované samotným Adamsem! Studium systému lze potom dokonce začít u partií tohoto vyznavače postupu 3.c3...

9...Sg4 10.Se3 Jd7 11.Se2± 1–0 Torre,E (2545) vs Gallagher,J (2480), Saint John, Kanada, 1988 (32).

3/ Milovníci uzavřenějších pozic by tu zřejmě volili solidní **7...0–0** (domnívám se ovšem, že příliš neodpovídá Karjakinovu vkusu)

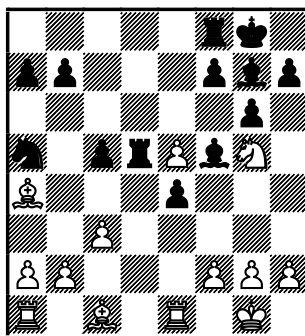

, počemž by bylo zajímavé zvědět, jak by mistr světa pokračoval. Jestliže logicky 8.d5 tedy

(8.Sxc6?! bxc6 9.dxc5 (9.e5 Jd5 $\bar{}$) 9...Jxe4 $\bar{}$; 8.Ve1? cxd4 9.cxd4 Sg4 \uparrow)

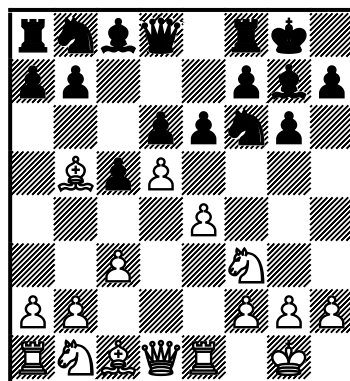
8...Jb8

(\triangleleft 8...Ja5 dle glos k partii Tischbierek,R (2515) vs Jepišin,V (2570), Las Palmas, 1997.
9.Ve1 e6 10.dxe6 Sxe6 11.Sa4 d5 12.e5 Je4 13.Jbd2 Sf5 14.Jxe4 dxe4 15.Dxd8 Vaxd8 16.Jg5 Vd5

17.e6 fxe6 18.Jxe4 \pm ; 1-0 Benjamin,J /2565/ vs Kajdanov,G, /2580/ USA /ch/ 1996 /42; poznámky Har-Zvi/.)

9.Ve1 (či \leq 9.Sd3 e6 s pohodlnou hrou černého) 9...e6

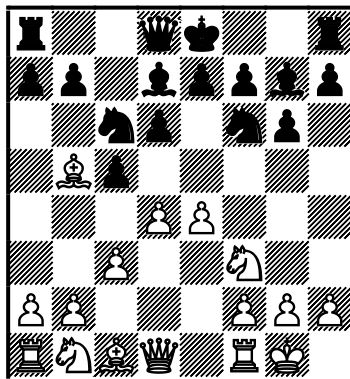
10.dxe6

(10.a4!? a6 11.Sf1 exd5 12.exd5 Sg4 /12...Sf5/ 13.h3 Sxf3 14.Dxf3 \pm ; 1-0 Lutz,Ch / 2540/ vs Chalifman,A /2625/ Mnichov, 1992 /58/)

10...Sxe6 0–1 Tischbierek,R (2515) vs Jepišin,V, (2570), Las Palmas, 1997 (27) 11.Ja3! h6 (nebo 11...d5 12.exd5 Jxd5 13.Sg5; a ještě 11...a6 12.Sc4

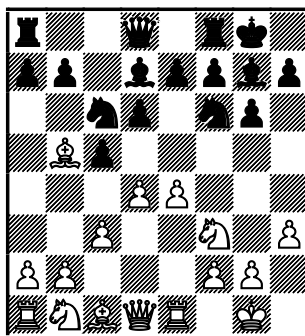
d5 13.exd5 Sxd5 14.Sg5 vždy s mohutnějším figurovým centrem /FC/ bílého) 12.Sf4 d5 13.exd5 Jxd5 14.Sg3±/± 1/2-1/2 Torre,E (2535) vs Gelfand,B, (2665) Jerevan (ol), 1996 (77).

4/ Za solidní a celkem přívětivé je však třeba považovat Ivančukovo pokračování **7...Sd7N**

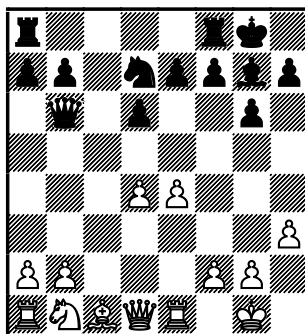

1/2-1/2 Adams,M (2660) vs Ivančuk,V (2735), Wijk aan Zee 1996 (22), které zřejmě nejenže nikdo nikdy nevyvrátil 😊, ale bílý má i problémy získat byť jen drobnou výhodu: 8.De2

a) Chyby pramenící z nepozornosti se bílý dopustil v partii Minasjan,A (2597) vs Ivančuk,V, (2739), Varšava 2005. 8.Ve1 0–0N 9.h3?

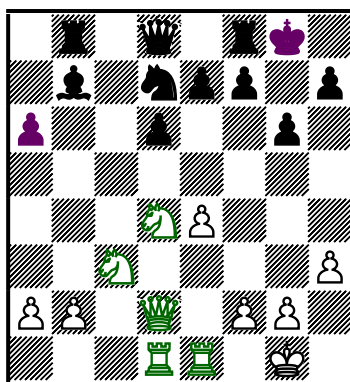
(Bojovat o iniciativu bylo možné po 9.d5) 9...Jxd4!!♣ 10.Jxd4□ (10.cxd4?! Sxb5) 10...cxd4 11.Sxd7 Jxd7 12.cxd4 Db6!

(0–1, 29.) Bílý zůstal téměř bez vývinu, hlavní problém však vyvstával s jindy pyšným pěšcem d4...a b2; **b) 8.d5!?**)

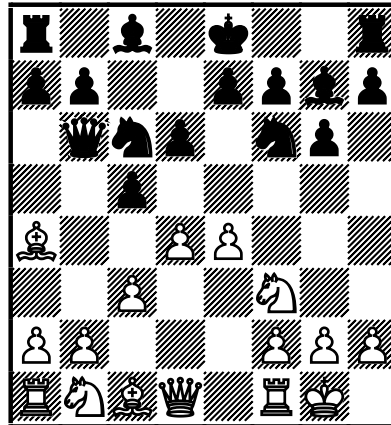
8...a6! 9.Sxc6 (≤9.Sd3 cxd4 10.cxd4 0–0 /10...Jb4/ s intencí 11...Jb4; 9.Sc4 b5 10.e5∞) 9...Sxc6 10.d5 Sd7 11.Vd1 0–0 12.e5 dxe5 13.Jxe5 Sf5 14.c4 Dc7 15.Jc3 Vad8 16.Jf3 h6 17.Se3 e6! =.

5/ 7...a6N Hellsten,J (2485) vs De Firmian,N, (2575), Bermudy, 1997 (1/2–1/2, 58) 8.Sxc6+ (8.Se2) 8...bxc6 9.Ve1 (9.dxc5?! Jxe4 10.cxd6 Jxd6 / 10...exd6? 11.Da4/) 9...cxd4 10.cxd4 0–0 11.h3 Jd7 12.Jc3 c5 13.Se3 Vb8 14.Dd2 cxd4 15.Sxd4 Sxd4 16.Jxd4∞. Hodnotící znak přidal profesionální glosátor Ronen Har-Zvi, který rozhodně nepatří mezi moje „vyvolené“. Podle mého po 16...Sb7 17.Vad1±

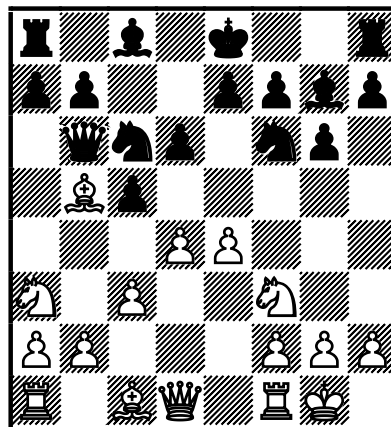
znamená silně centralizovaná pozice bílého více než vlastnictví silného bělopolného střelce.

8.Sa4!? s hrozbou 9.d5.

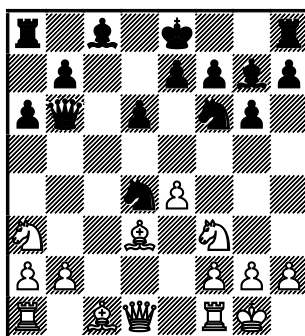
Původně jsem se domníval, že právě tohle je Carlsenova novinka. Nu, je dost možné že ji vymyslel či ověřil až za šachovnicí, přesto se podle mých záznamů hrála v partii Palit,S (2421) vs Gopal,G, (2549) Kalkata, 2014 (0–1, 40).

[Bylo lze samozřejmě očekávat na pohled nejlogičtější **8.Ja3**

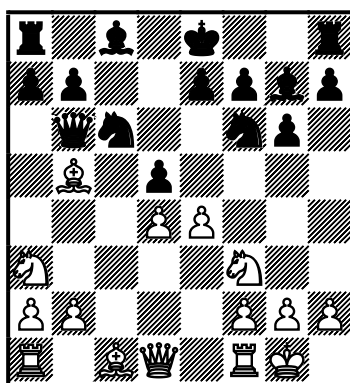
, což se již v turnajích testovalo (například v partii Rašík,V vs Žigalko,A, Extraliga ČR, 2013), a má relativně dobrou pověst. Vždyť v dané chvíli nemá dámský jezdec na d2 perspektivu a s výměnou na d4 nebude černý spěchat do chvíle, než jej bude seriózně obtěžovat d4-d5 nebo d4xc5. Samozřejmě, že c5xd4 může černý použít i coby agresivní nástroj, potom by ale o jeho výhodě rozhodovaly spíše konkrétní varianty nežli obecné úvahy. Samotná partie se vyznačovala pozoruhodným průběhem, ale řekl bych, že černý svoji pozici dalšími nejbližšími tahy poněkud *přepálil*: 8...cxd4

(Nebo 8...a6 9.Sd3!?N Bílek,J – je namířené proti /9.Sxc6+ Dxc6 10.e5! Srovnejme s variantou 8.Sxc6+! níže; 10...dxe5 11.Jxe5 Dd5 12.Jac4/ 9...cxd4 10.cxd4 /solidní je 10.Jc4 Dc7 11.cxd4/, a jestliže černý reálnou vývinovou obět' akceptuje 10...Jxd4

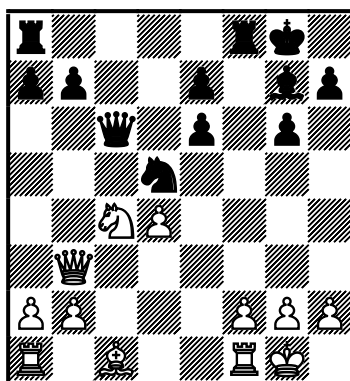

tedy 11.Jxd4 Dxd4 12.Se3. Stává se vzácně, že by *vítězné* odtažné napadení *nefungovalo*. Zde tomu tak ovšem je! 12.Sb5+? Jd7☐☒.)

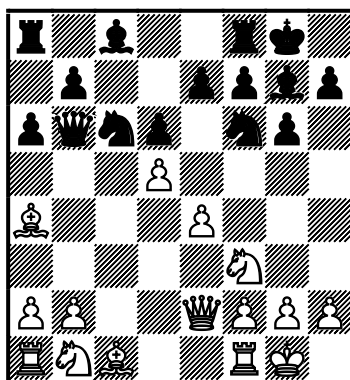
9.cxd4 d5!? (9...a6∞; ≤9...0–0 10.d5!)

10.exd5 Jxd5 11.Db3 Se6 12.Jc4 Dc7 13.Jg5 0–0 14.Jxe6 fxe6 15.Sxc6 Dxc6∞ (0–1, 33).

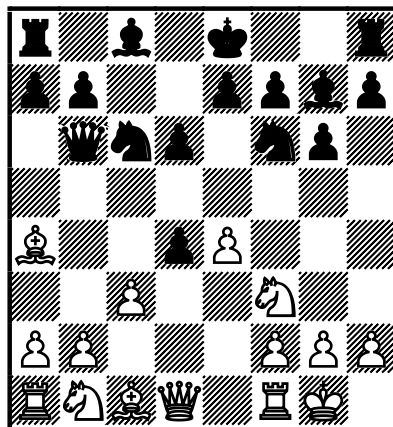
Stěží může bílý očekávat něco konkrétního od $\leq 8.\text{De2 cxd4 } 9.\text{cxd4 a6 } 10.\text{Sa4 } 0-0 \text{ } 11.\text{d5}$

11...Jd4! =.

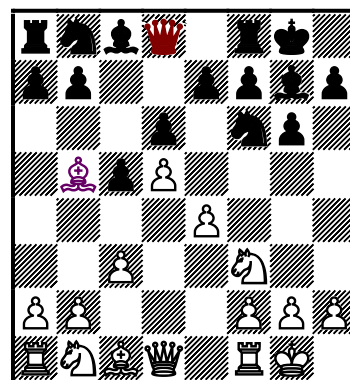
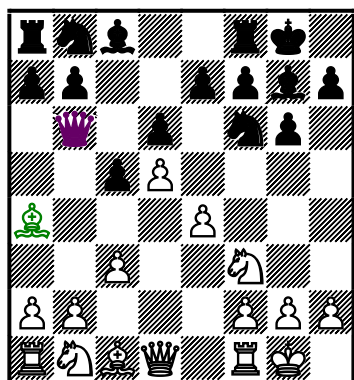
Ze strategického hlediska opravdu není příliš pochopitelná okamžitá výměna $\leq 8.\text{Sxc6+}$, již zase – pro změnu – bílý použil v partii Cabarkapa,N (2255) vs Kovačević,A (2549), Valjevo, Srbsko 2012 (0-1, 40). 8...Dxc6 9.e5 ($\triangleleft 9.\text{d5}$) 9...dxe5 10.Jxe5 Dd5 $\bar{=} =$, a vinou chybějícího královského střelce (leukopenie bílé pozice) má práci se ziskem slušné hry už bílý!]

8...cxd4!

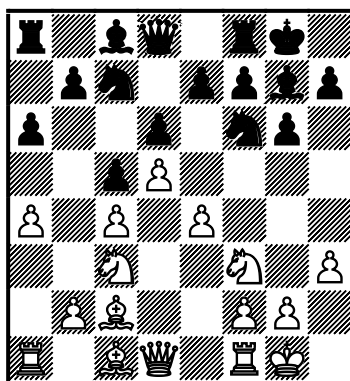
Černý volí správný moment výměny v centru, a to podle mého jak objektivně (nejsilnější postup), tak i z psychologického hlediska. To se zde týká spíše Karjakinova stylu, který potřebuje k rozletu relativně volnou figurovou hru s konkrétními variantami! Podle studia jeho partií *mně vychází*, že dlouhodobě uzavřené, blokové pozice nejsou jeho parketou. [Ve skutečnosti je hratelné i $8...0-0$, avšak potom by musel černý počítat s

okamžitým 9.d5 ($\leq 9.dxc5$ $Dxc5$ /špatné není ani $9...dxc5/$ $10.Se3$ $Da5$ nebo $10...Dh5!?$) 9...Jb8

Před námi stojí opět nadmíru pozoruhodná pozice (levý diagram), lišící se od předchozí (diagram vpravo, viz poznámka u 7. tahu černého $7...0-0$) postavením dámského střelce a černé dámy na b6. Pro její zhodnocení by nám mohla pomoci analogie (když je i pozičně neozbrojeným okem celkem jasné, že zatímco střelec změní kurz na c2, černá dáma bude nucena ze zcela nevhodného postavení ustupovat).

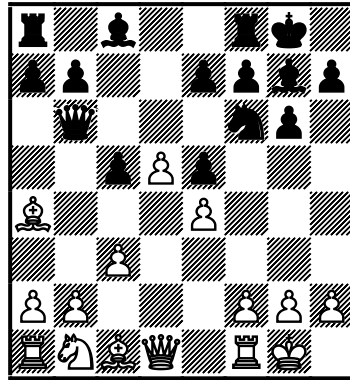
10.Sc2 Dd8 (Černému se nemusí chtít za nové PPS v centru zpět, ale...co bude dáma pohledávat na c7?) 11.c4! Ja6 12.Jc3 Jc7 13.h3 a6 14.a4 \pm/\pm

Pozice královskoindického typu! Tu by ovšem černý opět jakoby zaspal dobu.

Vzhledem k nestandardnímu rozložení figur a přece jen určitému náskoku ve vývinu černého se tu dá uvažovat o \triangleleft 9...Je5! 10.Jxe5 dxe5 ∞

Možnost z partie po **10...dxe5**

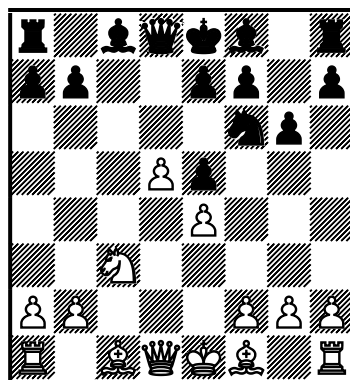

a černý by snad mohl mít za poškozenou pěšcovou falangu náhradu v (zatím) povětšinou spících bílých figurách. 11.De2 Jh5 12.g3.

Pro zajímavost se zde podívejme na *normální* bílému *příjemnou pozici*, v níž černý tahá za kratší konec, neboť tam nemá za zhoršenou pěšcovou konstituci pražádnou kompenzaci...Opět se tedy v **hodnocení pozice** spolehneme na **metodu analogie!**

Kasparov,G (2785) vs Holis,Ch simultánka, Korfu, 1996

1.e4 c5 2.Jf3 d6 3.c3 Jc6?! 4.d4 cxd4 5.cxd4 Jf6 6.Jc3 g6 7.d5!±
Je5 8.Jxe5 dxe5

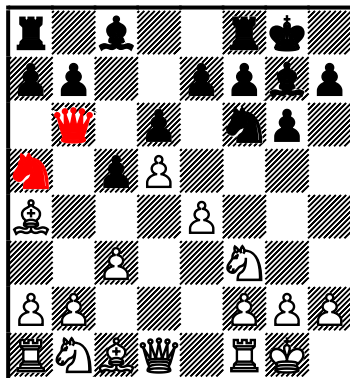

9.Sb5+! Sd7 10.Db3 Bílý má gigantickou převahu v prostoru i silách na dámském křídle. Navíc je dobré vědět, že od této chvíle prakticky každá výměna - vyjma nemotory královského střelce, samozřejmě - jde k duhu bílému (1-0, 39)

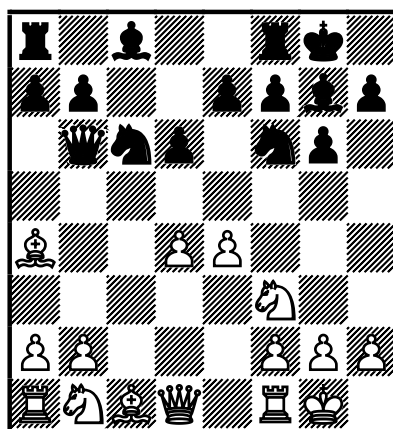
Poznámka: Chci snad jen upozornit méně zkušené čtenáře, že kooperace s počítačem je v tomto druhu pozic naprosto zbytečná a vpravdě...šílená ☺! Kupříkladu už jeho návrh (po 10...dxe5) 11.Dc2...?? mluví za vše. Podobné druhy (zablokovaných) pozic

patří ihned do druhé skupiny, s nimiž si - eufemisticky řečeno - neví počítač rady. První místo „počítačových smrtelných nepřátel“ samozřejmě obsazují nejrůznější druhy tzv. Pevností... ☺

Ještě pro kompletnost uveďme **9...Ja5?! xJa5, xDb6**

9.cxd4 0-0

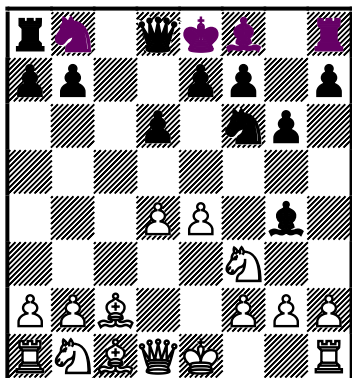

Co myslíte milí čtenáři: Je zde bílé centrum silou či slabostí? (Nebo...obojím?...A záleží na dalším vývoji, tedy umění hráčů?) Na základě zkušeností, správného pozičního citu, ale i *znalosti analogických pozic*, tu můžeme jednoznačně prohlásit, že tlak černých sil na bílé pěšcové centrum je nejen dostatečný, ale i poměrně nepříjemný. Pokud bílý *nic nepodnikne*, může očekávat další logické vývinové tahy (vzpomeňme opět Romanovského, jehož citaci jsem již několikrát použil i v sekci Analyzujeme: „Zahájení je boj o centrum!“). Černý tedy plánuje Sc8-g4 s následným Jf6-d7. Další průběh, resp. nejbližší tahy jsou potom zcela čitelné.

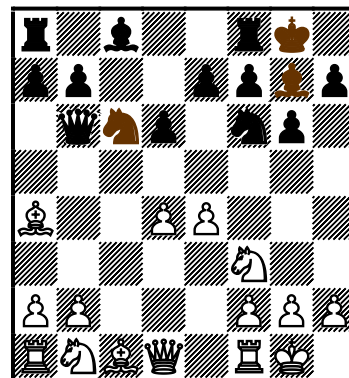
Abychom však měli naprostou jistotu, že naše hodnocení pozice je správné, odpovídá realitě, a černý tedy v pozici nemá nejmenší problémy, podívejme

se na analogickou pozici: Po tazích 1.e4 c5 2.Jf3 d6 3.c3 Jf6 **4.Sd3 g6** (⊔4...Sg4) 5.Sc2 Sg4 6.d4! cxd4 7.cxd4

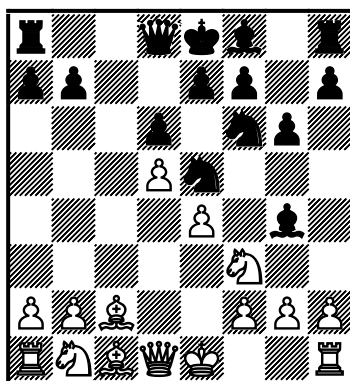
analogie

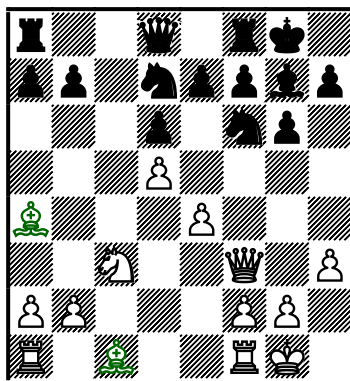
naše partie po 9...0-0

Před námi na levém diagramu stojí pozice z partie Kurnosov,O (2577) vs Vishnu,P (2340), Indie, 2008 (1-0, 44). Bílý si vytvořil kvalitní centrum, jež mu dává velké šance na zisk konkrétních výhod. Té dosáhl po **7...Jc6 8.d5 Je5**

9.Sa4+! (šachovat po této úhlopříčce a tím se zbavit řady problému již Carlsen nemohl!) **9...Jed7 10.h3 Sxf3 11.Dxf3 Sg7 12.0-0 0-0 13.Jc3±** (Můžeme ještě srovnávat s diagramem po 10.d5 v partii, viz diagram, níže! Další analogie, která by nás o kvalitě černé pozice měla opět přesvědčit.)

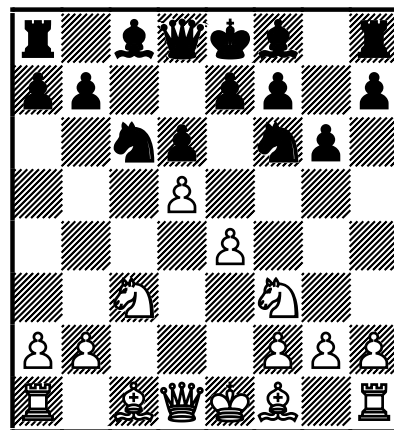
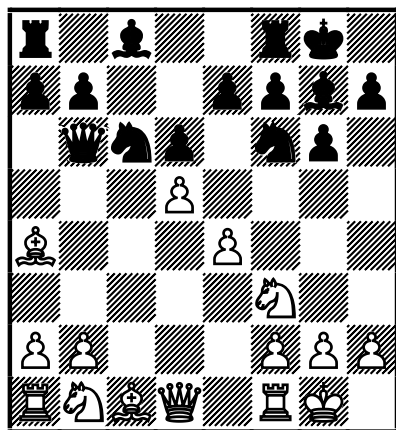

Přiznám se, že jsem - sleduje přímý přenos partie - ani zbla nevěřil, že by černý mohl tak pěknou pozici někde pokazit nebo prostě že by na desce ještě mohly vzniknout zápletky, které Karjakin nezvládne! Magnus Carlsen se ovšem mnohým jeví nejen jako velmi, velmi silný praktik, ale přímo mág 😊!

10.d5

Carlsen, M vs Karjakin, S, 2016 po
10.d5□(?)

Kasparov, G vs Holis, Ch, 1996 po
7.d5!±

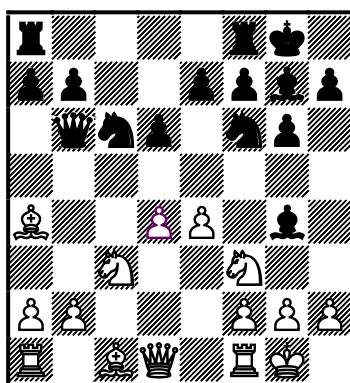
O kvalitě černé hry nás přesvědčí i další *pomocný srovnávací* diagram, a to z partie, s níž jsme se již měli tu čest setkat výše! I opravdu méně zkušenému šachistovi je jasné, jak velký náskok ve vývinu má bílý v posledním diagramu výše. V naší partii je tomu vlastně opačně! V analogických pozicích s totožnými nebo podobnými pěšcovými útvary v centru jsme se tedy mohli přesvědčit či ubezpečit o tom, že za jistou

prostorovou nevýhodu má v naší partii Karjakin dostatečný ekvivalent zejména v náskoku ve vývinu! Jeho hra byla tedy zatím v pořádku, nejenže tak působila!

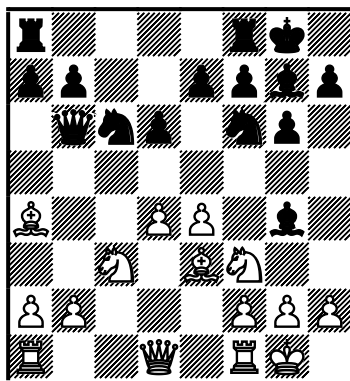
Po chvíli zadumání bychom mohli dojít k závěru, že Carlsenův postup pěšcem vpřed je vynucen. To ale - přes všechny glosy, které jsem zatím viděl či četl - nemusí být tak úplně pravda, jak ukazují varianty níže.

Poznámka: Občas vysvětluji svým svěřencům, že centrální pěšci, které zde bílý vytvoří většinou díky protivníkově nepřesné hře - a tedy i výrazně lépe vyvinuté pozici, nejsou určeni k nějaké přehlídce či demonstraci nových uniforem! Ve vhodný moment se musí jeden z nich pohnout vpřed a ukázat nepříteli funkčnost své zbraně. Ovšem zde je jednak bílý k postupu dost možná nucen, jednak mu navíc jeho deficit ve vývinu nemůže dát ni šanci na poziční přednosti. Ale - jak jsem se již zmínil: Šachovnice je plná figur, teorie k pozici neexistuje a - což je možná z nejpodstatnějších - v pozici rozhodně nenajdeme dlouhé, tím méně forsírované varianty. Takže vyzývatel nemůže - alespoň zatím - vytáhnout svoji největší zbraň: dlouhý, rychlý přesný propočít variant opírající se o perfektní obrazovou fixaci, a cit pro dynamiku.

[Tedy, zdá se, že za normálních okolností není v silách bílého udržet centrální pěšce na svých místech. Jak jsme viděli na srovnávacích diagramech, černý vládne excelentním vývinem a během - dejme tomu - dvou tahů je kompletně vyvinut. Z tohoto pohledu nebylo tedy lze **10.Jc3?!** skrze 10...Sg4!

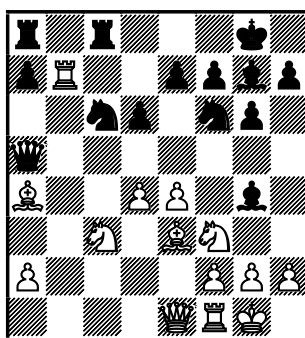

A nyní 11.d5?! Je5↑ s excelentní hrou. Bílý by tedy mohl (musel!) obětovat pěšce b2 11.Se3

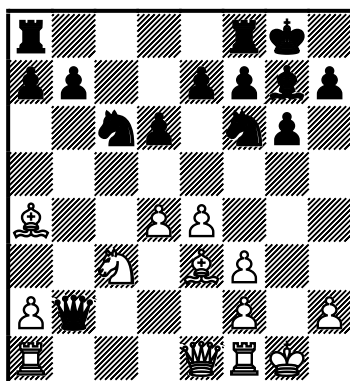
, minimálně tak stavě před černého problémy jak a kdy pěšce odebrat.
Přesné je nyní 11...Sxf3!

(≤11...Dxb2 12.De1 Db4 13.Vb1 Da5 14.Vxb7 Vfc8=

; řádné dopočítání po 15.Sxc6 Vxc6 16.Jd5 Dxe1 17.Jxe7+...prokáže hodnotící znak výše.)

12.gxf3 (12.Dxf3?! Jxd4 13.Dd1 e5) 12...Dxb2 13.De1

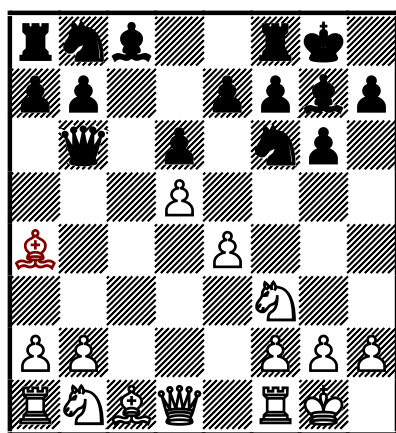
13...Db6! 14.Vb1 Dc7; kompenzace bílého, byť za minimální materiální ústupek, se tu nezdá zcela dostatečná.]

10...Jb8N

Černý má zcela uspokojivou pozici, o čemž nás opět může přesvědčit analogická situace, v níž se ocitl exmistr světa! Se střelcem na d3 či e2 a profylaxí h3...

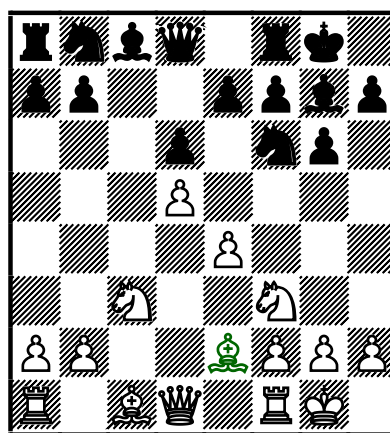
Carlsen,M vs Karjakin,S po

10...Jb8

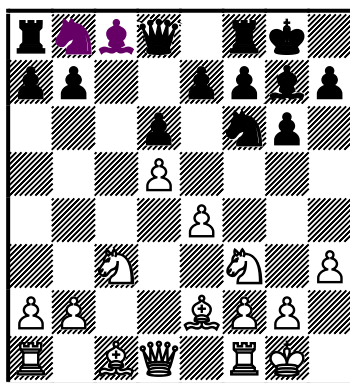

Kasparov,G vs Lopezová,G po

9...Jb8

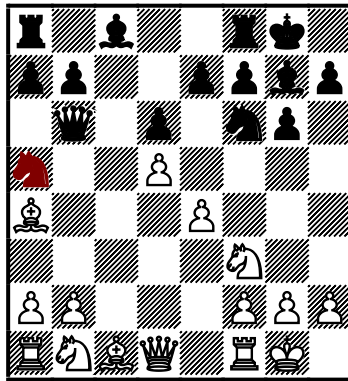
(Kasparov v pozici diagramu zahrál brilantní profylaktické 10.h3!±

, způsobiv tak mezi černými figurami dámského křídla neporozumění až chaos. Nejistý svým osudem musí být zejména bělopolný střelec, jenž jako by byl odsouzen k domácímu žaláři...ale za co? ☺)

..., k tomu nějakým tím tempem (třeba Jc3) bychom mohli dokonce mluvit o zřejmé poziční přednosti bílého! Ale zde?

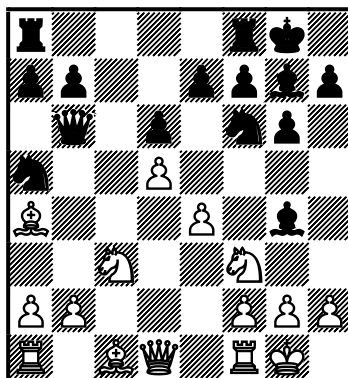
V úvahu ovšem přicházelo i **10...Ja5!?** xc4.

Pokud by si byl černý zcela jist, že se mu podaří koordinovat (a opět centralizovat) jezdce s ostatními silami, potom mohl hrát takto, na pohled aktivněji. Některé námi objevené varianty však ukazují, že při pozorné profylaktické hře (a dynamickém přístupu k problémům pozice) ani náskok ve vývinu černého k vytýčenému cíli zřejmě nestačí! Podívejme se, a pokusme zodpovědět otázku, proč hrál černý v partii „na jistotu“ 10...Jb8...

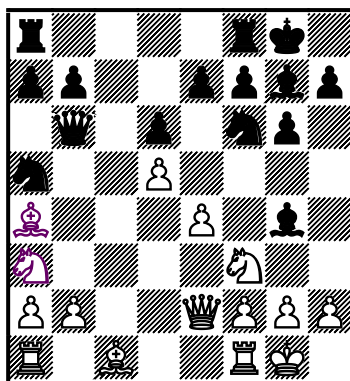
10...Ja5N ve výše zmíněné partii Palit,S (2421) vs Gopal,G, (2549) Kalkata, 2014 pokračoval černý zřejmě poprvé. Klíčovou otázkou tedy je, zda se černému podaří reconciliovat dámského jezdce s činností ostatních druhů ve zbrani. Nemůže však bílý bod c4 zajistit za použití profylaxe + vývinu, popřípadě za použití dynamických metod boje?

1/ Odvážný, ale v zrcadle objektivit nejistý úmysl černému projde, táhne-li protivník obyčejné 11.Jc3 Sg4 C

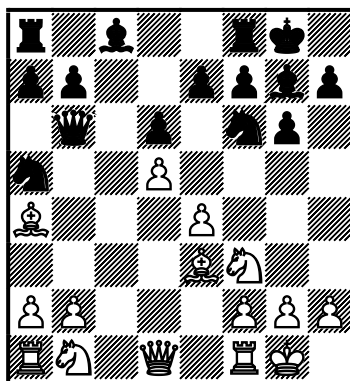
Teď by bylo lze jen těžko bránit manévru 12...Vac8 + 13...Jc4 s dalším, podle okolností, možným 14...Je5 či neprodleně 12...Jc4. 12.h3 Sxf3 13.Dxf3 Vac8 (13...Jc4!?) 14.De2 Jc4 ⇌ 15.Sb5 Dc5; černý je OK.

2/ Carlsen by nepochodil ani s \leq 11.De2 Sg4 12.Ja3 (bílý samozřejmě od minulé varianty ztrácí ještě tempo pokračuje 12.h3?! Sxf3 13.Dxf3 Vac8↑)

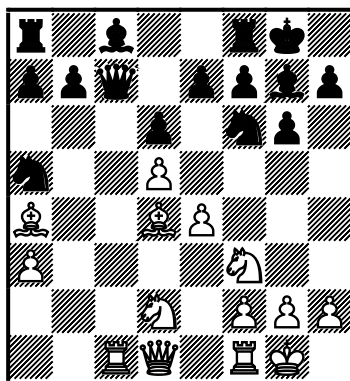

; nyní již bylo klidně možné pozměnit rytmus hry a otevřít střed! Černé figury jsou lépe vyvinuty i centralizovány: 12...e6!

3/ Silně v úvahu ovšem přicházela transformace pozice: 11.Se3!?

11...Dxb2 12.Sd4 Db4 □ 13.a3 (13.Jc3 Sg4) 13...Dc4 □ 14.Jbd2 Dc7
(□14...Da6!? 15.Db1!?) 15.Vc1

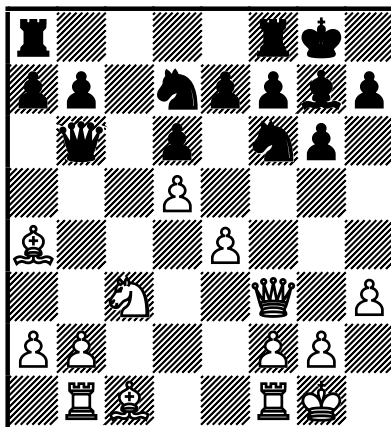

neuškodí ☺; bílý táhl královským střelcem po trase e2-b5-a4, zatímco protivník mezi tím vyvíjel figury Jf6, Jc6 a Db6!) Černý svazuje své šance s aktivitou na dámském křídle pomocí manévru Vc8 (OL „c“), Je5-Jc4 (už na první pohled působí nepříjemně), bílý musí vyřešit problém vývinu dámského křídla (xPb2) a svůj zájem přenést do centra. Možná již zde je na místě zmínit: domníváme se, že sudičky soupeřům rozdávaly i s ohledem na sympatie Statických a Dynamických faktorů boje! Rozjezd iniciativy černého na dámském křídle je snadno představitelný, pokud uskuteční výše uvedený manévr a iniciativu na tomto úseku šachovnice podpoří ještě i „univerzálním domovníkem“ (Sg7). Ten se díky vniknutí drzouna na d5 stal v blížícím se přímém střetu vlastně *očekávatelným Supermanem* ☺.

Čím se však může pochlubit (mimo onoho pěšce d5) bílý? Má vůbec právo hovořit o svých výdobytcích? O tom, že je mu madam Statika nakloněna! Ano, je vlastníkem dvojice střelců! Může se zdát v této fázi až nepatřičné hovořit o výhodě páru střelců; možná ještě méně vhodné jsou potom úvahy o hrdinném bělopolném střelci, který je přece v současné podobě silně ohraničen v hybnosti svým vlastním pěšcovým centrem, ale...co se týče v současné chvíli tohohle vysloveně nedomrlého bělopolného střelce...ještě se budeme setsakramentsky divit!

Shrňme si tedy současný stav: Za bílým stojí prostor a dvojice střelců (dlouhodobé statické faktory boje), černý se ovšem vykazuje určitým náskokem ve vývinu a ten může - musí (!) využít k akci po OL „c“ na DK (iniciativa, náskok ve vývinu = dynamické, okamžité, dočasné faktory boje). Tím v žádném případě nenaznačujeme, že by se třeba již v nejbližších chvílích nemohla na desce odehrát změna, které se v šachovém slangu často přeneseně říká transformace či metamorfóza. Pokud přidáme přídatné jméno *velká*, jsme s mými svěřenci zvyklí hovořit o situaci, kdy si Dynamika a Statika převlečou dresy...nebo madame toalety ☺! Dojde k tomuto jevu i v naší partii?

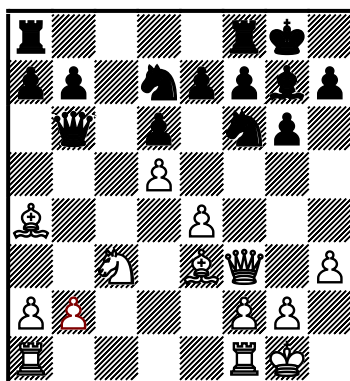
14.Vb1

Jasný důkaz, že bílý je ošetřován Statikou. Pokud chce zachovat plánovaný charakter postavení, potom je profylaxe bílého nutností; jeho další takřka povinný postup Sa4-c2 (centralizace!) a Sc1–e3 (vývinové tempo, s tím, že dámský střelec tu nemusí zůstat *navždy*), doplněný ještě o též povinné Df3-e2...

Poznámka: poslední tah je pro Carlsena posledních cca šesti let zcela příznačný. Vysloveně sportovní přístup k problému pozice. „Vždyť co se zabývat nejasnou obětí pěšce po 14.Se3, když mohu rozehrát svoji oblíbenou pozici, v níž figury stojí ve srovnání se stejnou pěšcovou strukturou dosti nestandardně...?“ Ochoťně bych se vsadil, že komentuje tuto partii (nejen!) Garri Kasparov, zmínku o možné vývinové oběti pěšce b2 bychom v textu či na videu našli!...

Vývinová oběť pěšce b2 14.Se3!?

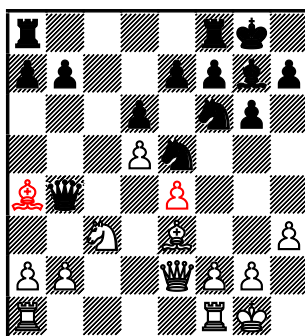
s možnou velkou transformací postavení je však tak zajímavá a důležitá, že pocítujeme nutnost vyjádřit se k ní trochu podrobněji, a to z hlediska jak analytického, tak psychologického!

Čtenář, jenž se nechce postupem 14.Se3 zabývat, nechť poznámku bez skrupulí přeskočí. Zcela postačující je i text a poznámka výše. Do jisté míry jsem se cestou obětí pěšce vydal proto, že jiní glosátoři prošli kolem ní jako slepé lidstvo ve světoznámém Wyndhamově románu *Day of the Triffids* (*Den Trifidů*) ☺. Podle mého uvést ke v partii hranému 14.Vb1 „bílý kryje pěšce, aby mohl v příštím tahu táhnout dámským střelcem“, je poněkud nepostačující i pro méně zkušené šachisty. Vždyť problematice obětí těchto pěšců bylo již věnováno tisíce, možná desetitisíce stran textu nejrůznějších komentářů, učebnic, monografií, konkrétních zahájení a kdoví čeho všeho ještě!

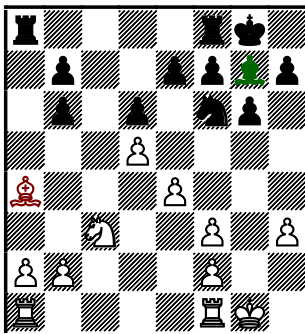
Jsem přesvědčen, že za dob Kasparovova vlivu na současného mistra světa by tu ten nyní alespoň zvažoval reálnou vývinovou oběť pěšce. Dnes je těžké říci, zda mu oběť vůbec prolétla hlavou! Nemůžeme vyloučit ani to, ani ono. Se svým geniálním capablancovským algoritmem nalézání tahů kandidátů Carlsen možná prostě cítil, že by takto došlo k bystrému vrácení pěšce černým a zjednodušení pozice. Pokud se dočkáme, a tato partie bude později komentována kupříkladu ve světoznámém časopisu *New in Chess* (ještě ovšem s tou nicotnou pravděpodobností, že by se jinak lenivý mistr světa podujal *něco* okomentovat ☺), věřím, že si glosátor vývinové oběti pěšce *všimne!* Jak říkám, osobně bych vynechání 14.Se3!? ze spisku tahů kandidátů (TK) vyčetl i některým svým patnáctiletým svěřencům!
14...Dxb2

Mohlo by se zdát, že po odmítnutí *dárečku* má bílý ve srovnání s průběhem partie jakési tempo navíc (Va1–b1 proti Vf8–c8), vše ovšem není tak jednoduché: 14...Da5!?; 14...Je5 15.Dd1

(Nebo 15.De2 Db4!⇒ xe4, xc4, xSa4

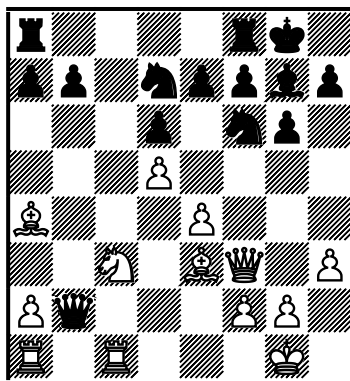
16.a3 Dc4; jen nezkušený šachista či - na vyšší úrovni, i takoví hráči existují ☺ - poziční negramot by zde mohl volit transformaci 15.Sxb6? Jxf3+ 16.gxf3 axb6♣.

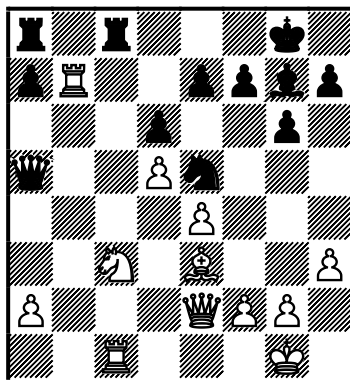
I pro tuto pozici platí stejné zásady jako v situacích střední hry s RS na desce!
Černému by zbyla solidní výhoda hlavně díky mnohem kvalitnějšímu střelci!

15...Da5 (Nyní je slabé 15...Dxb2?! skrze nepříjemné 16.Sd4!↑ a 17.Vb1+-) s ideou 16...Jc4 a přibližně vyrovnanými vyhlídkami.)

15.Vfc1 [15.Sd4?! Db4 16.Vfd1 Vfc8 17.Vab1 Da5, a když 18.Vxb7 potom 18...Vxc3 19.Dxc3 Dxa4 a bílý zápolí o remízu.]

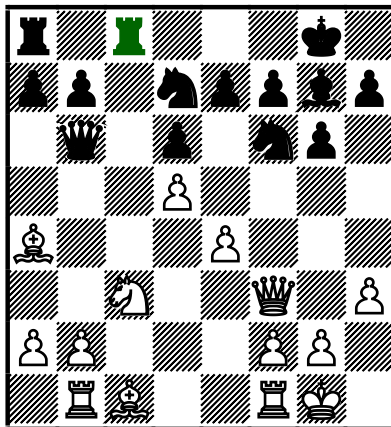

15...Db4 [hrozilo 16.Vab1+-] 16.Vab1 Da5 17.Sxd7 [po 17.Vxb7 Vfb8 je černý v pořádku] 17...Jxd7 18.Vxb7 Je5 19.De2 [19.Dd1 Vfb8] 19...Vfc8

se solidní pozicí.

14...Vfc8!

Pro mnohé čtenáře možná až překvapivé a tajnosnubné obsazení OL „c“ královskou věží jistě potřebuje bližší vysvětlení! (Pokud bychom mezi čtenáři učinili anketu s otázkou „jak byste hráli“ či „kterou věží byste obsadili OL „c““, jsem přesvědčen, že velká většina by hlasovala pro 14...Vac8). Karjakinův postup je však přesný. Zaslouží si připsat ještě přídavná jména profylaktický, jemný, promyšlený (daleko dopředu). Za prvé může černý zvažovat ústup dámy (po Se3), jenž později uskuteční v partii, totiž Db6-a6 (ano, úplně klidně *nabízí poškození* své pěšcové kostry), po Dxa6 bxa6 by však byl bílý úplně bezbranný proti figurovému tlaku na DK: Vf8-c8, **Va8-b8**, Jc4, Jd7.

To však není ani zdaleka vše! Hlubší profylaxe spočívá v již očekávaném náporu bílého v centru a na KK. Paradoxně může čtenář argumentovat: „Proč ale tedy černý odchází pryč od krále královskou věží?“ Odpověď: „Uvolňuje si operační prostor pro případný návrat - obrannou činnost - nejsilnější figury manévrem Db6-d8 a poté - bude-li třeba - i f8.“ Černý navíc musí preventivně chránit Achillovu patu své pozice pěšce e7. Na ostatním rozmístění černých sil se pranic nemění! Čtrnáctý tah černého je tedy též velmi přesný!

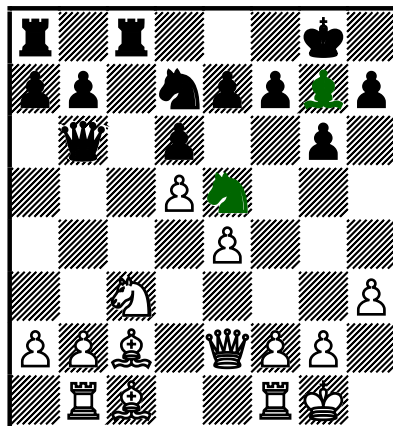
Poznámka: Stále nepřesvědčeného čtenáře ovšem zcela zjevně uspokojí další průběh partie...

15.Sc2!

Mohlo by se zdát - oblíbená figurka bílého v partii. Vždyť bílý jí táhne počtvrté... ☺ Střelec však musí plnit nové úkoly. V dané chvíli - krom toho, že nemá na a4 již co pohledávat - překrývá pěšce e4, který by mohl černou akci na DK odnést spolu s ním. Ostatně - v dané chvíli se může zdát až neuvěřitelné - královskému střelci je v partii souzena možná dokonce

nejvýznačnější role! [Po $\leq 15.$ **Se3** Je5 16.De2 nemusel ovšem černý přistupovat k profylaxi, nýbrž by se jeho akce ukázala dokonce rychlejší po 16...Db4 17.Sc2 Jc4↑.] Následující manévry jsou tak přirozené, že možná ani nepotřebují objasňující komentáře!

15...Je5 xc4 **16.De2** **Jfd7** xSg7, xJe5

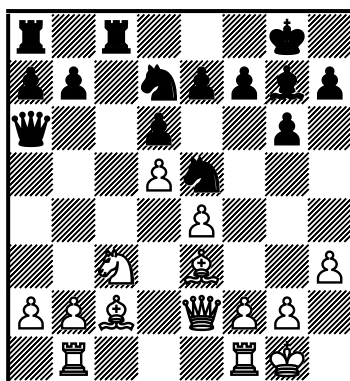

[Někteří glosátoři doporučovali **16...Jc4**, podle mého zrovna tu ovšem nikoli správně. Černý se drží poslání vládce černých polí a věnuje naopak pozornost diagonálnímu forpostu - hrdinovi Je5!]

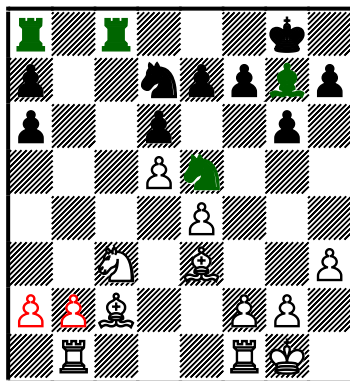
17.Sg5!

Jestliže 14. tah bílého charakterizuje současný capablancovský přístup Carlsena ke hře (spíše v negativním smyslu), zde je tomu také tak, ovšem zároveň...s opačným znaménkem!

[Po **17.Se3?!** by tedy následovalo 17...Da6!

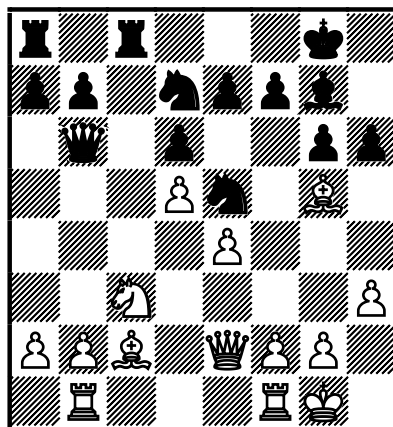

Zde jsem poprvé „sám se sebou uzavíral sázku“ zda **1/** zahraje Karjakin případně takto (ukázalo se, že problém pozice cítí výtečně; **2/** zda zhodnotí pozici po těžkém zhoršení pěšcové struktury černého správně i počítač. Po počátečním *váhání* počal na listě běžící Stockfish manévr *chválit!* Domnívám se, že je celkem jasné proč. Stroj se prostě *dopočítal* do materiálního zisku na dámském křídle nebo jiné zřejmé výhody. 18.Dxa6 (zde je chybné 18.Dd1 pro jednoduché 18...Jc4) 18...bxa6

Všechny černé figury se postupně (prvotně) zapojí do drtivého útoku na bílé pěšce dámského křídla.]

17...h6!?

[Zahráno asi po pěti minutách přemýšlení; pravda, můžeme započítat i devět minut, které spotřeboval bílý na svůj předchozí tah.]

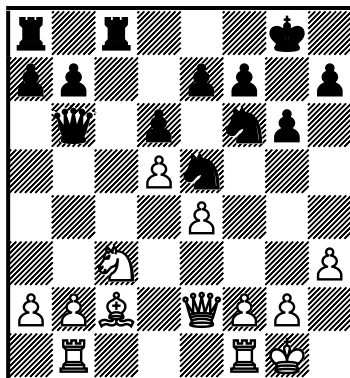
Přelomový moment partie! Kdo ze ctěných čtenářů je vyznavačem termínu *kritická pozice* (uznává jeho faktickou existenci), potom bych se přihlásil i k takovému komentáři. Není ovšem vůbec vyloučeno, že tuto *vyhlášku* lze ještě o tah zdržet ☺.

Na druhé straně, případný bookmaker, který je seznámen s Karjakinovým stylem a zvyklostmi, by měl postup černého, opírající se o taktiku a

propočít, bez váhání zařadit se správným velmi přesným kurzem! Nu, šachy sice nejsou fotbal, ani prezidentská volba, ale přesto ☺...

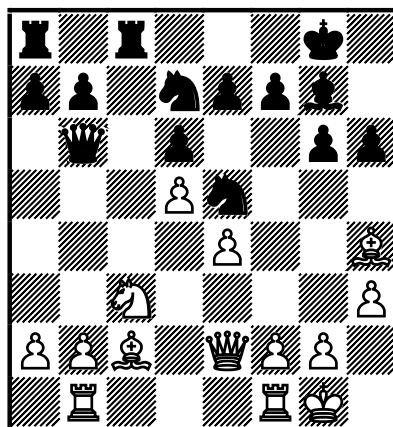
Jak jsem se již vyjádřil, pokud lze hovořit o silných a slabších stránkách hry ruského supervelmistra, potom není vyloučeno, že co se týká techniky propočtu konkrétních variant, stojí dnes na světovém žebříčku dost možná nejvýše...

[Mnohem klidnější, na desce logicky stále udržující přibližnou rovnováhu bylo **17...Sf6** 18.Sxf6 Jxf6=

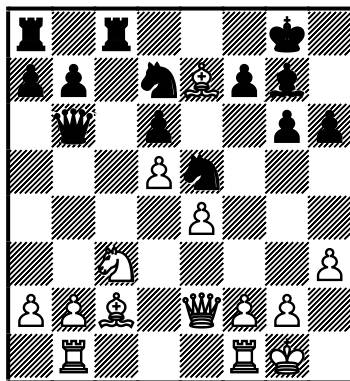
V této zdánlivě nepříliš důležité poznámce - variantě je ovšem skryto mnohem více! Oba soupeři jsou totiž **naladěni...hrát na výhru!** Karjakin svoji vůli hrát dál demonstruje právě nyní (přidejme ještě, že ruského velmistra můžeme zařadit mezi tvůrčí šachisty...alespoň v některých situacích neusiluje o nalezení dobrého, nýbrž nejlepšího tahu, byť tato snaha kolikrát stojí čas), Carlsen toto dokáže za okamžik - tam nás ovšem jeho počínání, znajíce jeho náтуру a silné stránky, nemůže překvapit.]

18.Sh4

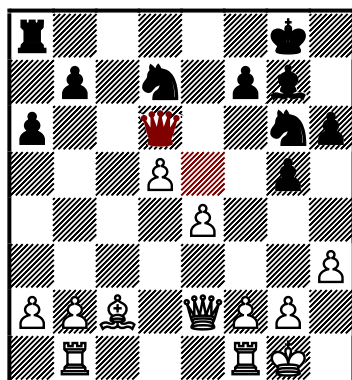
Jak dál? Za dalšího normálního vývoje má bílý poměrně snadnou cestu jak své síly vrhnout na KK: Kh1, f2-f4-f5 (pěšec g6 si již není tak jistý v kramflecích; jeho druh ve zbrani pěšec h6 se dal *vyprovokovat mlsem* v podobě Sg5).

[Po asi šesti minutách zadumání Carlsen dáreček v podobě pěšce e7 s *díky* odmítá. Proč? **18.Sxe7?!**

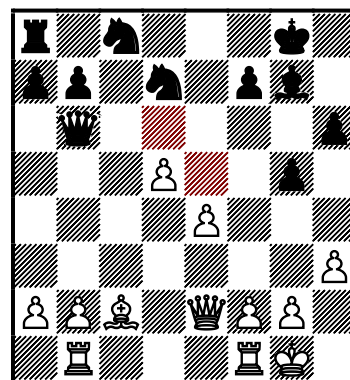

18...g5 s ideou 19...Jg6+ i 19...Ve8+ ($\leq 18...f6$); dále museli soupeři propočítat a ocenit vynucený manévr: 19.Jb5 Jg6 20.Sxd6 a6 21.Jc7 Dxd6 22.Jxa8 Vxa8 nebo 20.Jxd6 Jxe7 21.Jxc8 Jxc8!?

manévr 20.Jxd6...

manévr 20.Sxd6...

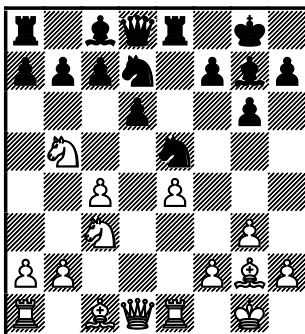

Těžké pozice ke zhodnocení?! Na internetových stránkách, kde se glosátoři *pokoušeli* pozici hodnotit (evidentně na základě počítačových rad) se nejčastěji objevovalo hodnocení jako „dynamická rovnováha“, „přibližně vyrovnané“, atp. Avšak...tak tomu není! Zastavme se a zhodnoťme pozice před námi. Pro antipočítačové pozice podobného druhu totiž **platí** celkem **přehledné zásady hodnocení**.

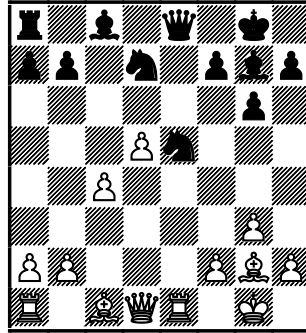
Jako trenéra mne ihned napadne zařadit pozici mezi své propočtové úkoly pro svěřence, už protože nejde pouze (dokonce podle mého ani primárně) o vlastní dopočítávání varianty, jako **zhodnocení** situace na diagramu. Materiálně je pozice přibližně vyrovnaná, ale lehké figury černého (budoucí blokéri) a blokování či (zatím) ohraničení bílí pěšci hovoří sami za sebe.

Zkušení a skutečně silní šachisté dobře vědí, jaké obecné zásady platí pro hodnocení pozic s materiálním poměrem V+2P x 2LF. Za prvé: čím více figur na desce, tím více znamenají právě lehké figury; na druhé straně hraje velkou roli (ne)pohyblivost pěšců *navíc* a aktivita či propojení činnosti věží. Na diagramech jasně vidíme, že ve všech *myslitelných oborech vítězí černý*. Nakonec, pro něho hovoří i řada jiných faktorů: různobarevní střelci a možnost černých sil rychle zaujmout silná pole v centru desky (to je ona blokáda!). Pro velmistry této třídy samozřejmě nepředstavuje nejmenší problém jak variantu dopočítat, tak i zhodnotit. Nejen u Carlsena bych zde očekával, že pozici ocení během několika málo sekund a dále se již variantou s braním na e7 - tedy akceptací kombinace – nebudou zabývat!

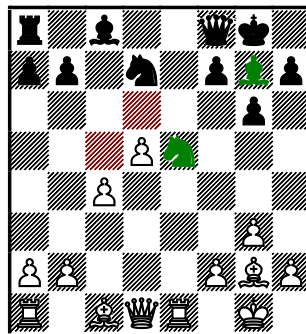
I na tomto místě se ostatně lze o správnosti našeho hodnocení pozic (jako výhodnějších černému) ubezpečit za pomoci analogie! Podívejme se na následující pozici diagramu vzniklé z královské indické obrany (je zajímavé, že varianta se – alespoň podle mých informací – nikdy neobjevila nejen v jiných teoretických publikacích, ale ani v praxi: 1.d4 Jf6 2.c4 g6 3.Jf3 Sg7 4.g3 0-0 5.Sg2 d6 6.0-0 Jbd7 7.Jc3 e5 8.e4 exd4 9.Jxd4 Jg4! 10.Jdb5 Jge5

Dnes mezinárodní mistr a trenér Boris Zlotnik v jedné svojí staré publikaci uváděl extrémně zajímavou variantu: 12.Jd5 c6 13.Jxd6 cxd5 14.Jxe8 Dxe8 15.exd5!

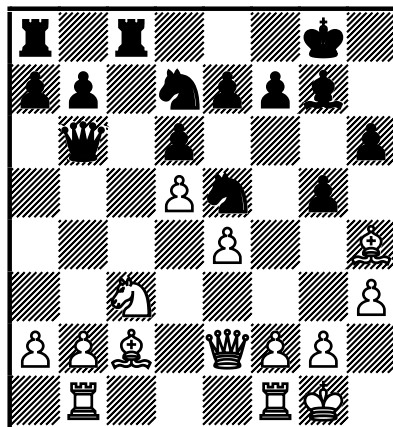
Pokud mne paměť neklame, autor tuto pozici hodnotil celkem jednoznačně ve prospěch bílého! Před sebou však máme (opět) typickou situaci s přibližnou materiální rovnováhou, ale různým materiálem, takže *po zapojení* obecných znalostí by zkušený šachista měl dojít k jinému hodnocení pozice! Přestože je totiž pozice na diagramu ve srovnání s možnostmi z naší partie významně kvalitnější (OL „e“ znamená pro bílé těžké figury něco jako výhru v loterii, ale to není vše), po **15...Df8!**[∞]

jsem si do svých zápisků (snad v úctě před známým trenérem a teoretikem) tehdy zapsal: „Vznikající pozici je dosti nesnadné zhodnotit. Kromě celkem nestandardního materiálního poměru je zde důležité, podaří-li se černému v co nejkratším čase umístit lehké figury na účelná, silná, centrální a bílé pěšce blokující pole. Černý tu má nejméně vyrovnané šance!“

Ostatně, protože se tato práce dotýká i geniálního třetího mistra světa, doporučím zde ctěnému čtenáři vyhledat si v databázích či literatuře partii Capablanca, J versus Lasker, Ed, New York, 1915 (lépe samozřejmě kvalitně okomentovanou). Techniku, s níž tehdy šestadvacetiletý Capablanca uplatnil výhodu v končící hře s materiálním poměrem střelec a jezdec proti věži a dvěma pěšcům (jde zejména o ohraničení hybnosti či blokádu soupeřových pěšců „navíc“), nelze pojmenovat jinak než přídavnými jmény skvělá, skvostná, velkolepá, brilantní...Dodejme ještě co se lze zajímavého *kolem partie* dočíst: Capa zřejmě zaspal začátek a přišel do sálu o hodinu a čtvrt déle...samozřejmě, tenkrát *jsme neměli* FIDE a hlavně Ijumžinova 😊, takže se pro historii i poučení tisíců a tisíců šachistů partie sehrála a zachovala!

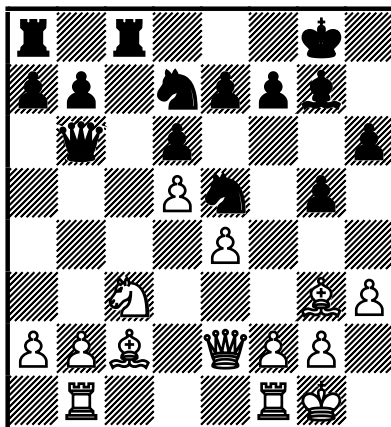
18...g5!?

Po deseti minutách přemýšlení. Samozřejmě: černý činí mimořádně závazný a sporný tah (se zjevnými výhodami, ale též nedostatky) a zásadně mění charakter pozice! Dvojsečnost takovýchto počinů je zřejmá. **Černý** udrží diagonální forpost - nesmírně silného Je5, získá tlak na DK, cítí se **silný** v kramflecích po **černých polích**! Ale...**bílému** zbyla dvojice střelců, z toho plynoucí možnosti hry po oslabených **bílých polích**, přičemž i neozbrojeným okem vidíme, že naopak na KK chybějí síly černému. Domnívám se nicméně, že v součtu pozice stále zůstává v jakési dynamické rovnováze. (Jen ještě podotknu, zopakuji, že plán h6+g5 byl sice závazný, nikoli však povinný! Domnívám se též, že tu se černý definitivně rozhodl hrát pozici na výhru...)

[Během oněch deseti minut Karjakin pravděpodobně zvažoval i „opakované“ $\leq 18...Sf6$, je ovšem zřejmé, že situace s pěšcem na h6 je pro něho méně přitažlivá nežli po neprodleném klidném 17...Sf6. Přes neprincipiálnost takového řešení by ale ani tu neměl černý nijak špatné šance. Na druhé straně se mohlo upevnění černých polí též v některých situacích ukázat přínosné.]

19.Sg3

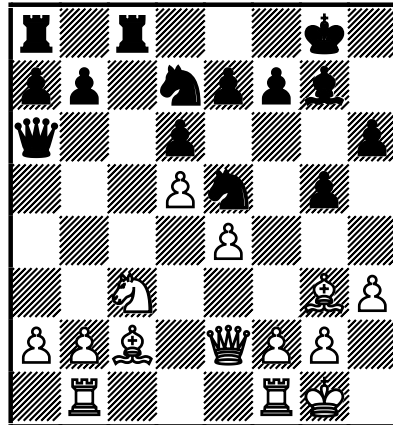

Vyhodnotme nyní, co se na šachovnici událo v posledních dvou tazích. (Pro strategické cítění čtenáře velmi přínosné!)

Nové výhody černého: z centralizovaného jezdce - snad můžeme říci dnes občas používaného (diagonálního) forpostu se stává opravdu mocná figura, kterou může nahradit kolega Jd7 (k f2-f4 je daleko), navíc je překryt a včas může být transportován ke svému původnímu úkolu - totiž výpadu na DK Je5-c4!

Nové výhody bílého: protivník významně oslabil pěšcovou citadelu svého krále! V této souvislosti uvedu fakt, který si často neuvědomují ani silní šachisté! Černý postrádá bělopolného střelce (bílý je tedy vlastníkem 2S), což vede k tomu, že by měl citlivěji než kdykoli jindy vnímat, rozmýšlet a vytvářet si na této barvě slabá pole. Posledním tahem se těžce oslabují body f5 a h5...ale nejen to...Otázkou se teď - po opravdu značném zostření hry (obecně, čím více slabých polích na obou stranách, tím vyhraněnější situace) - samozřejmě stává, kdo ze soupeřů protivníka dostatečně zaměstná na „svojí straně“!

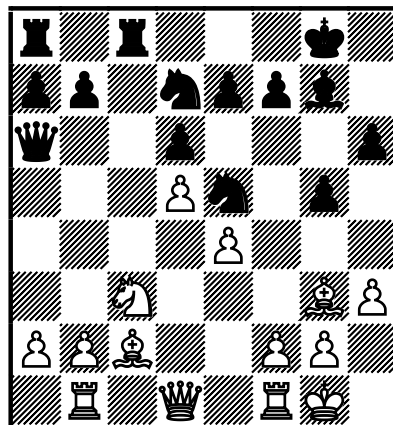
19...Da6!? [19...Vc7!?

Zde jsem - sleduje on-line - Karjagina *v duchu pochválil* 😊! Pokud by bílý (chybně) vyměnil dámy, tlak černých figur na DK by byl (i zde) strašlivý: Va8-b8 (zde vidíme jeden z důvodů proč táhl černý ve 14. tahu na OL královskou věží), Je5-c4, s čímž navíc do akce na DK vstupuje i černopolný střelec!

Od této chvíle hraje však Carlsen prostě úžasně a znovu prokáže, že je v chápání složitých problémů na desce v nestandardních pozicích svých soupeřům na míle vzdálen! Vůbec bych **nevylučoval**, že **po celý** následující **průběh partie** nachází objektivně **nejsilnější postupy** (a to ještě prosím vezměme v úvahu fakt, že do časové kontroly činila jeho zásoba času na přemýšlení něco přes 33 minut)! Následující průběh doporučuji ctěnému čtenáři přehrát několikrát, přičemž ten by měl - jak jsem již uváděl - vnímat především zvolené **plány** bílého, nikoli pouze jednotlivé tahy! Tedy věnovat se strategické linii hry.

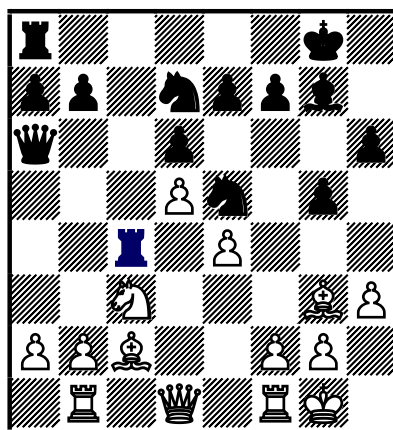
20.Dd1!

Čtenář patrně nejprve „pasivní ústup dámou“ odsoudí, aby o chvíli později zjistil, že je vlastně pozičními okolnostmi vynucen (Carlsen jej zahrál během několika sekund)...a ještě později uzná, o jak záludný projekt se jedná! Z pole d1 dáma nadále kontroluje celou řadu důležitých (bílých) polí. Ještě si na ni *vzpomeneme* (viz 24. tah!). Pokud jsme hovořili o kritické pozici, potom v této chvíli se na desce začne opravdu lámat chleba!

[Přímočaré **20.Dh5?**! bylo v dané chvíli *ještě* neškodné. Krom 20...Jg6 s dalším 21...Jf6 nebo 21...Jde5, což dávalo bílému jasně najevo, že černé figury jsou ochotné bránit krále do roztrhání těla, mohl černý dámu napadnout kdykoli v dalším průběhu.]

20...Vc4? (po 3 minutách)

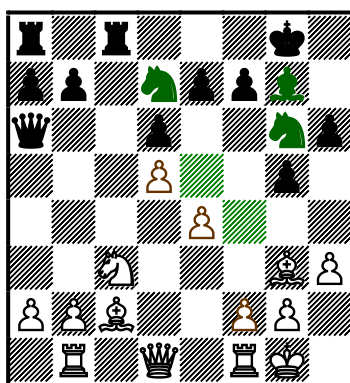

[Černý plánuje efektní 21...Vd4!, navíc zapojuje do hry (do centra!) další figuru a není ani jasné, kam hodlá potom bílá dáma *utíkat*...ale právě přecenění situace vedlo podle mne k přespříliš optimistickému výpadu, po kterém ovšem (paradoxně) černé figury poztrácejí část svých schopností spolupracovat! Naopak bílé síly, které na pohled působí pasivněji, náhle ožijí a pozoruhodnou rychlostí zaujmou ideální posty. Bílému totiž zbývá jediné, ale navýsost dostatečné: otevřít přístupové cesty k protivníkovu králi!]

...Tedy hrubá poziční chyba (první nepřesnost v partii jako takové!) pramenící s velkou pravděpodobností z přecenění situace! Nechce se totiž věřit, že by Karjakin nezvažoval naprosto standardní manévr Je5-g6 + Se5 a už vůbec nejsem přesvědčen, že by nepočítával či dávno nezvažoval všemi předchozími postupy připravovaný výpad Je5-c4 (který se mu zase zdál přespříliš riskantní; viz níže). Vrátime-li se k psychologii partie, potom se mi zdá, že Karjakin hodnotil svoji pozici buď přímo výše nebo velmi výhodně, a dal tak přednost vnějšně neaktivnější možnosti, ještě s efektním

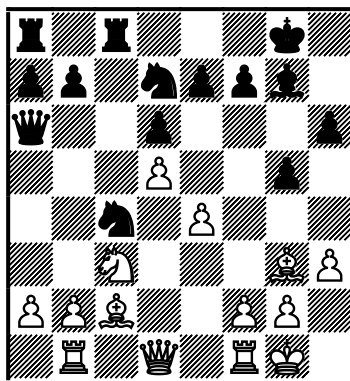
dovětkem - přesunem věže do centra a možnou kombinací. Ve skutečnosti však hraje bílému pouze do not. Řekl bych, že před sebou vidíme jednu z poměrně typických situací, které vznikají při hře s mistrem světa. Ne, nemůžeme mluvit o tom, že by mdlou hrou v zahájení soupeře vysloveně ukolébával, ale nestává se zřídka, že Carlsenovi protivníci už při přechodu do střední hry často nenacházejí správné plány. To se ovšem mistru světa stát *nikdy* nemůže! Jak víme, jeho capablancovský algoritmus nalezení správného tahu a plánu je nepřekonatelný!

[Černý měl k dispozici dva principiálně odlišné plány. Oba přitom vedly k - mírně řečeno - slušné pozici. Mohl volit ohraničení hybnosti pěšců „f“ a „e“
20...Jg6!

; kontrola černých polí, hlavně f4 a e5 by vyrovnala případné (nyní již dynamické) problémy s oslabenými bílými body na KK. Do pozice by dále plně zapadala výměna černopolných střelců manévrem Sg7-e5. (Boj o silná černá pole černého!), což naplňovalo jednak metodu uchvátit do své sféry vlivu body f4 a e5 definitivně, zbavit bílého možnosti otevření sloupce „f“, zároveň ale plnilo zadání boje proti dvojici střelců (metoda výměn)! Vše by tedy do sebe pěkně zaklaplo a mohlo dosáhnout až „kvalit rolexek“ 😊.

Mnohem vyostřenější situace vznikaly po pravděpodobně daleko plánovaném **20...Jc4!**? [Černý neprodleně hrozil 21...Jxb2 (nepříjemné může být i 21...Jc5) 22.Vxb2 Vxc3, je tu ovšem jedno velké ale, podle mého těsně spojené pro změnu s Carlsenovým stylem!]

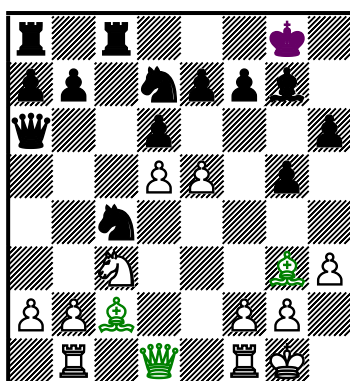

, což se jeví mnohem blíže stylu černého než „obraně“, ale objektivně nejlepší profylaxe, nemluvě o tom, že bílý by novou situací s největší pravděpodobností moc nadšen nebyl! Ve skutečnosti (a ač se nezdá!) je však tento výpad, ač principiální, dosti riskantní. Zrušení forpostu Je5 vedlo k neprodlené možnosti využít jednak právě slabost bílých políček, o kterých jsme se zmiňovali výše, jednak demonstrovat opravdovou sílu dvojice střelců.

*Poznámka: Nezapomeňme, přehráváme si multifunkční partii a zopakujme si tedy: jedna z nejsilnějších zbraní - plánů vlastníků dvojice střelců je tzv. **metoda pročištění diagonál**. Pamatujme si, že zejména střelec, jenž nemá na desce oponenta se může bleskem proměnit přímo v ďábelsky zdatného bojovníka. A ještě snad noticku! Některým čtenářům se může zdát, že autor svým **opakovaným zdůrazňováním** či jen zmínkami plánů „co činit s dvojicí střelců“ (ale nejen to) snad trpí nějakou nemocí či špatnou pamětí. Věřte, milí čtenáři, že nejde – jak se říká odborně – o žádnou obsedantní ruminaci, čili nutkání „to tam napsat“! Vždyť už jen tím, že začneme bádát proč autor některé závěry opakuje hned několikrát si „navždy“ zapamatujeme, co s dvojicí střelců činit či naopak jak se jejímu vlivu bránit...*

Jak by tedy bílý pokračoval po dost možná Karjakinem plánovaném postupu?

1/ Podle mého je třeba na prvním místě zvažovat 21.e5!?

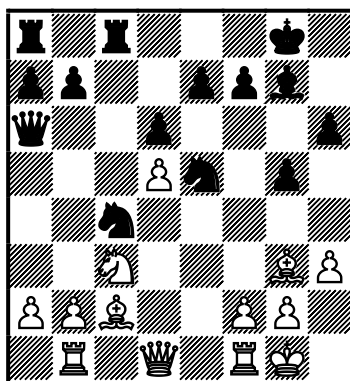

Strategicky vzdělaného čtenáře, zrovna tak ale zdatného taktika, jenž je schopen vnímat rychlé změny v pozicích a vidí *najednou* celou desku...nejlépe však obojí ☺ nemůže taktický úder tohoto druhu překvapit! Nejlépe se reálná dynamická oběť vysvětlí dedukcí, následně pak ověří propočtem. Dvojice střelců potřebuje - jak víme - otevřené úhlopříčny! Metoda pročištění diagonál - jedna z hlavních útočných zbraní - je tu přirozeným pokračováním. Nu, a co se týče vztahu Dynamiky a Statiky? Domnívám se, že postupem pěšců KK vytvořil černý protivníku podmínky pro velkou transformaci postavení. Bílý by se tedy nyní pustil (musel pustit!) do útoku proti králi, na černém by bylo sebrat nabízený materiál a snažit se prokázat, že akce po nově otevřené **úhlopříčce b1–h7** + případné zapojení dalších nepřátelských sil do útoku proti svému vůdci, není prostě na pořadu dne! Oba soupeři by se náhle museli přeorientovat na konkrétní hru, přičemž samotný propočet je tu velmi, velmi obtížný. (Neustále tu totiž budeme narážet na velké množství tahů kandidátů, což nás zase oslím můstkem ☺ přivede k na pohled opačnému názoru, že nejdůležitějším faktorem je hodnocení pozic na konci, nikoli samotný propočet extrémně dlouhých variant).

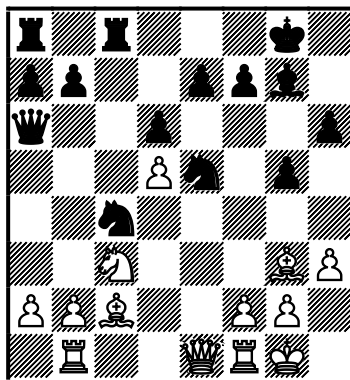
Většina komentářů - zřejmě již na základech počítačových analýz - považovala akci bílého na KK 21.e5 za ne zcela postačující. Podle mého bychom museli nad pozicí pracovat snad několik hodin či dnů, abychom si udělali (možná ani poté nikoli definitivní!?) jasno, jak pozice vlastně ve skutečnosti stojí, tedy dosáhli až k objektivní realitě...

Résumé: Prodere-li se dáma do čela útoku po nově otevřené úhlopříčně b1–h7 (to ovšem není ani primárně nutné), útok bílého se rozhoří přímo serafínským plamenem. Jinak vznikali opravdu složité varianty s nejistým výsledkem.

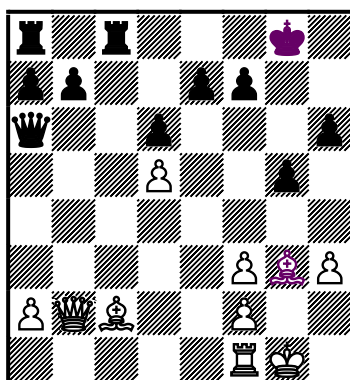
21...Jdx5 (Konkrétnímu propočtu by se muselo poddat i 21...dxe5 či 21...Jxb2, to ale není ani trošilinku Carlsenův šálek kávy, na rozdíl od černého!)

Plánované vytvoření dělostřelecké baterie Dd3+Sc2 je znemožněno, ale...
22.De1!

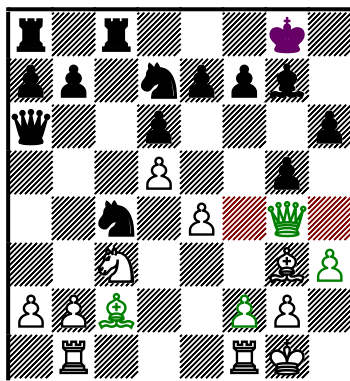
, a nyní vyberme z množství nepřehledných zápletek kupříkladu: 22...Jxb2
 (22...Jg6) 23.Vxb2 Jf3+ 24.gxf3 Sxc3 25.Db1! (25.De4?? Sxb2 26.Dh7+ Kf8
 27.Dxh6+ Sg7-+) 25...Sxb2 26.Dxb2∞/=

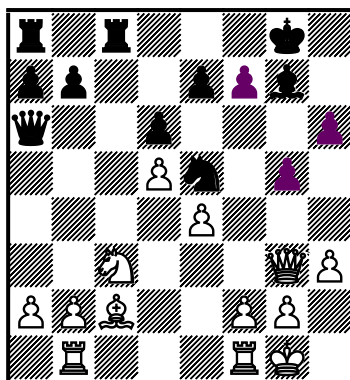
Čtenářům, kteří by se zde podivili nad tím, proč glosátor „nepřidává bílému body“ za dvojici střelců a silně oslabeného černého krále, odpovím: Vše by bylo lze interpretovat jak hypotetický čtenář píše, nebýt...černopolného střelce! Ten, kousaje do granitu, připomíná *moderního* vězně, který se z domova nesmí hnout více než na pár metrů! Pokus f3-f4 černý samozřejmě odvrátí pokračuje f7-f6. Pravda, i v případné koncovce, po výměně dam, představují střelci nezanedbatelnou sílu, ale i potom bude stát čas, nežli se střelec z klece vyprostí (podmínečné propuštění ☺), o malém počtu bílých pěšců a jejich zoufalé struktuře nemluvě. Přikláním se k názoru, že pozice před námi, v níž Dynamika podporuje bílého (oslabený černý král, nadále chorobně slabá úhlopříčka b1–h7), Statika však černého (slabí pěšci, OL „c“, nabízející se pokusy o výměnu dam, jež by dynamiku téměř uspala) činí pozici nejasnou či dokonce rovnou.

Zdá se nám tedy nyní, že psychologické vysvětlení volby černého je nasnadě: 1/ domníval se, že jeho šance v pozici jsou vyšší. Proč? Nevolil technické 20...Jg6 s ovládnutím černých polí, což je postup, který by zřejmě napadl i hráče s ratingem okolo 2000–2100, hra se mu poté zdála vyrovnaná; nevolil ani 20...Jc4, protože se mu zápletky ve variantách 21.e5 či 21.Dg4 (viz níže) zdály nejasné a tudíž (opakuji, v lepší pozici, jak se Karjakin domníval) zbytečné. Zde se samozřejmě pohybujeme v rovině spekulací, ale těžko můžeme očekávat, že se někdy dostaneme k pravdě blíže. Nevidím jediný důvod, proč by se měl zrovna v rozhovorech o této partii - nota bene před podzimním zápasem o titul mistra světa - svěřovat jak a proč pokračoval tak a tak.

2/ Carlsen mohl ovšem volit i *jinak závazné* 21.Dg4!? (xJd7, xf5, xh5, h3-h4, později i f2-f4...)

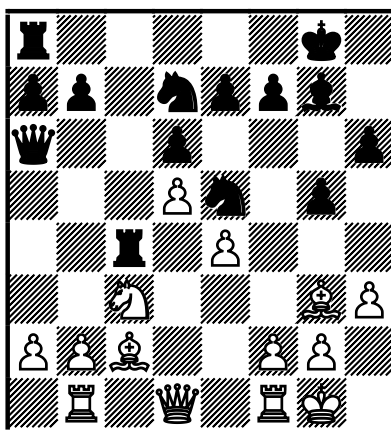
, čímž též prokazuje chorobnou slabost bílých polí KK. Například: 21...Jde5 22.Sxe5 Jxe5! (\leq 22...Sxe5 23.Sd3 b5 24.h4 \uparrow ; 22...dxe5?! 23.Sd3 b5 24.De2 a...i Statická převaha se navrací k bílému) 23.Dg3

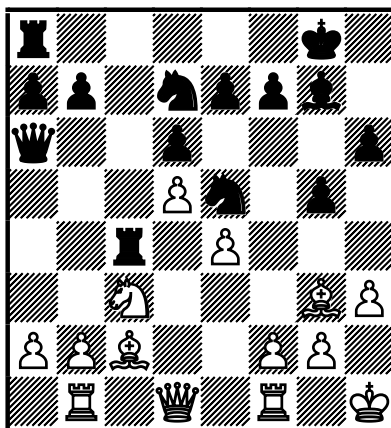
Nově vzniklí různobarevní střelci (RS) na desce pozici rozhodně nezklidní! Vida v analýze tuto možnost, a srovnáváje ji s první alternativou, nabyt jsem během okamžiku přesvědčení, že mistr světa by v případě nutnosti volil

spíše výpad damou. Proč? Protože je (relativně) mnohem méně závazný (nač obětovat v nejasné situaci, když mohu zaútočit při rovném materiálu) i forsírovaný. Poměrně se snižuje i riziko, které ovšem podstupují oba soupeři - za předpokladu volby principiálního plánu 24.h4∞ či 24.f4∞ s intencí zničení i tak nikoli dokonale pevných rondelů f7, g5, h6!]

Vraťme se však opět do partie, v níž se tedy černý zrovna dopustil první a zároveň dost možná i poslední vážné chyby! **20...Vc4?**

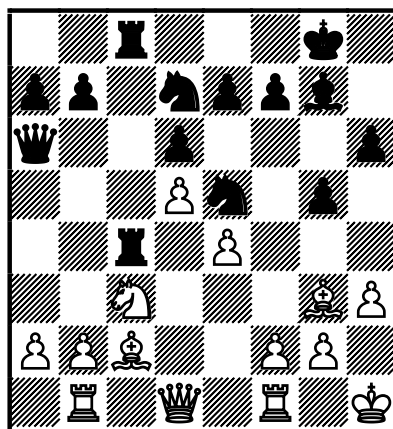
21.Kh1!!±

Dvojnásobná (sic!) profylaxe a nutná podpora vlastních agresivních plánů!
1/ Taktika typu Vc4-d4 přestává fungovat a naopak 2/ bílý potřebuje k otevření drah na oslabeném KK toto prolomit pomocí f2-f4 (což by při postavení krále na g1 když ne naráželo, tedy otravovalo šachování po úhlopříčně a7-g1). Vida úmysl Vc4-d4, domnívám se, že by mnozí beztak pokračovali v přímočarém 21.f4?!, avšak po 21...Vd4 22.Dh5 (22.Dxd4??

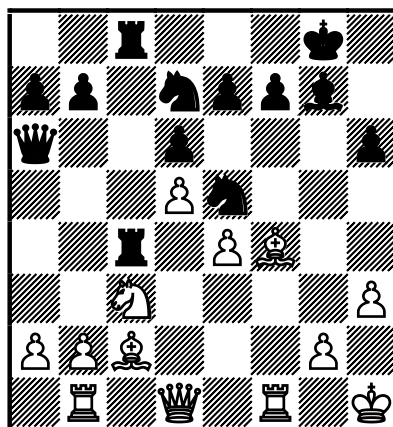
Jf3+--+) 22...Jf6 23.De2□ vznikala na šachovnici nepřehledná a nejasná pozice.]

21...Vac8

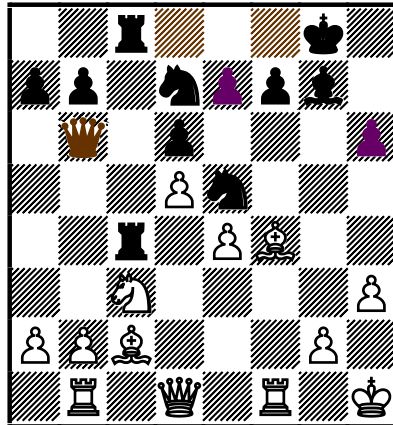

Černý již zřejmě (domnívám se) poznal svůj omyl a činí tedy přirozený vývinový tah. Při sledování on-line mne napadlo, neplánuje-li Karjakin oběť kvality na c3, což by situaci když už (logicky) neobrátilo, tedy dalo černému konkrétní protihru a zaměstnalo protivníka na křídle kde se mu to nehodí. [Nepovedený manévr věží, která se nechala pod vidinou slávy zlákat povrchní taktikou, prokazovala varianta **21...Jg6? 22.Sd3.**]

22.f4! gxf4 23.Sxf4

23...Db6

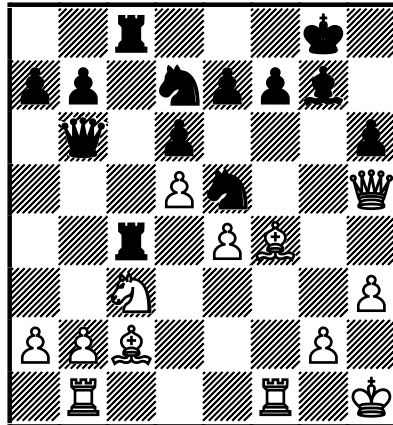
Dáma se musí nevyhnutelně hlásit u vůdce! Dává tedy opět bílému zapravdu a přiznává, že je nutné přejít do obrany. Pokud se této role neujme nejsilnější figura, potom se stane útok bílého ještě brutálnější a nebezpečnějším. Tedy, černý plánuje manévry Dd8-f8 k podpoře obrany, zmenšení přečíslení útočných sil (k tomu ale přesto všechno dojde) a ochraně slabých bodů (mimo ony bílé), tedy h6 a e7.

Poznámka: čtenář ze slovních poznámek může postřehnout, že slabin černý na KK vlastní více než dost! Jakmile jejich číslo překročí jakýsi „Caissou trpěný limit“ nepůjde černá pozice hájit. Následující manévry by - domnívám se - byl schopen vyspělý šachista najít. Bylo by však chybou nyní povolovat ve studiu (lepší odložit přehrávání na druhý den, než závěr odbýt). Ještě nás totiž čeká opravdový koncert mistra světa, který - upřímně řečeno - toho zatím v partii moc nepředvedl, i když - na rozdíl od Karjakina - také neučinil žádnou nepřesnost. I v tom ovšem spočívá Carlsenův styl boje!

Další, resp. už závěrečnou (sic) část partie hraje mistr světa tak silně, že je mně skoro žinantní přidávat ke všem jeho tahům vykřičníky 😊! Za prvé nejde ani tak o jednotlivé tahy jako o vzorně realizovaný plán, za druhé bych mohl být nařčen, že „to s těmi vykřičníky přeháním“, za což jsem již několikrát od kritických čtenářů dostal co proto 😊, přestože vykřičníky samozřejmě nemění hodnocení pozice a odrážejí svým způsobem názory či estetické cítění glosátora!

[Ještě snad dodejme, že oběť kvality **23...Vxc3 24.bxc3 Vxc3** sice pozici transformovala, velká výhoda však bílému zůstala.]

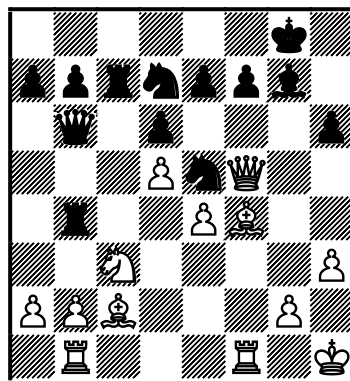
24.Dh5!

24...Jf6

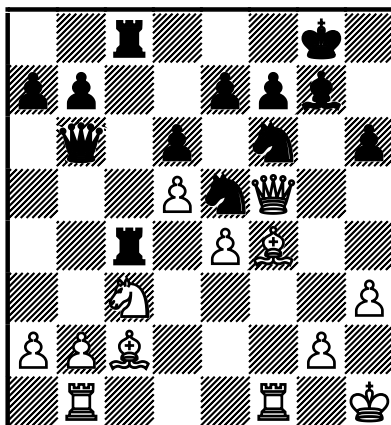
Přidejme hned dva komentáře: **1/** Jak jinak chránit pěšce h6? **2/** Ano, ale vždyť dáma na h5 tu *zatím* ani delší pobyt neplánovala! Mění se i situace kolem kdysi brilantního forpostu Je5 a nepřímo tedy i ostatních černých nižších důstojníků...

[Po tvrdohlavém (někdo by řekl principiálním ☺) **24...Vb4** přicházelo do úvahy efektní a sofistickované **25.Df5!** Mimo jiné nepřímo kryje pěšce b2: **25...Vxb2?** **26.Sxe5!**+-. A jak by bílý pokračoval po **25...Vc7?**

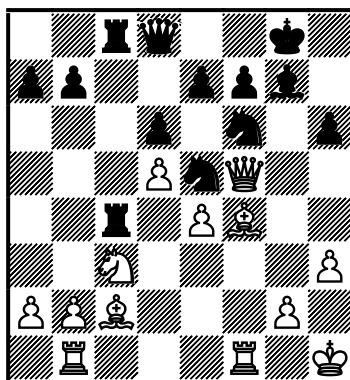
Měl k dispozici množství silných postupů, takže se opět můžeme jen dohadovat a typovat, který z nich by se na šachovnici objevil. Jak by Carlsenův algoritmus výběru tahu zapracoval a co by vyprodukoval? Smysluplné vyhlíží **26.Vbe1±** s ideou **27.Ve3** a **28.Vg3+-**. Silně v úvahu ovšem připadá na první pohled trochu *humpolácké* **26.Sb3±** teprve s následujícími přesuny bílých sil k potřebným cílovým bodům. Ostatně o postavení královského střelce právě na b3 bude ještě řeč...a nejen to!]

25.Df5

Slabost bílých poli je omračující! Napadá mne myslím vhodná otázka, jež by ale bylo lze položit svěřencům již dříve! „Co si myslíte o bělopolném střelci?“

25...Dd8

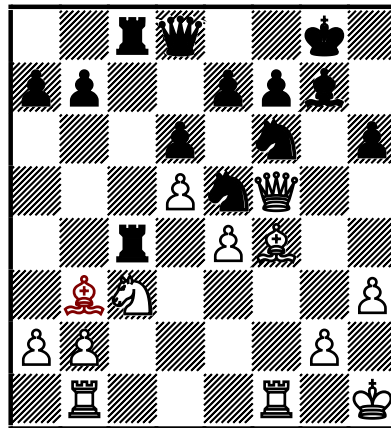

Jak jsme konstatovali, obrana nutně vyžaduje návrat dámy k obraně krále. V dané chvíli však černý plánuje primárně Dd8-d7 s velkým ulehčením v případě výměny dam. Tím by samozřejmě odpadla velká část jeho problémů. Návrat nejsilnějšího bojovníka je ovšem spojen s obětí pěšce! Co říkáte, milí čtenáři, proč se o pěšce e5 mistr světa nejen nezajímal, ale zřejmě o dvojnásobném brání (nyní ani za okamžik) ani neuvažoval?

Zde se dostáváme k oné slíbené další transformaci pozice. Bílý sice *rozpustí* svoji dvojici střelců, ale nově vzniklá situace na desce mu dá plně zapravdu. Tedy se právě vynořuje nový strategický fenomén...vždyť víme, multifunkční partie!

[Žádné ulehčení nepřineslo **25...Jg6** skrze 26.Sg3 s plánem 27.h4, 28.h5, a 27.e5.]

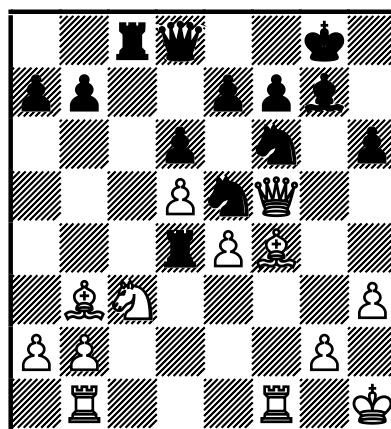
26.Sb3!!

Bez ohledu na to, že postup plně zapadá do oné „slíbené“ kvapem se blížící transformace: bělopolný střelec svoji misi na úhlopříčce b1–h7 splnil. (Je lhostejné zda se tak stalo v partii či jen variantách, tedy za kulisami!) Co ale bude bílý činit se střelcem na rovněž uzavřené diagonále a2-g8? Nejde jen o plané napadnutí věže, aby se mohl v klidu rozmyslet jak naloží s výměnou Sxe5? I zde doporučuji čtenáři se pozastavit! Nové legální posláni bělopolného střelce je svázáno právě s políčkem b3! „Ale proč?“ samozřejmě je legální se zeptat...viz komentář ke 34. tahu bílého!

[Možné bylo **26.Sxe5** dxe5, ale už bez 27.Dxe5?? Po 27...Jxe4![∞] by vznikla nepřehledná pozice. (Viz poznámka níže o RS!)]

26...Vd4

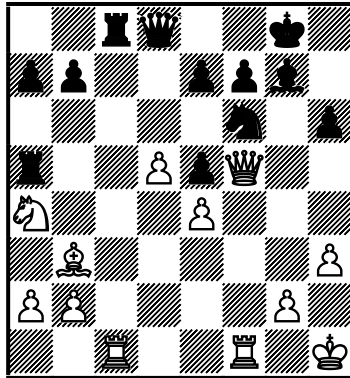

V partii vidíme typické momenty hry Karjakina, Carlsena a nyní znovu Karjakina. Centralizovaná věž vypadá na pohled až velkolepě, paradoxně

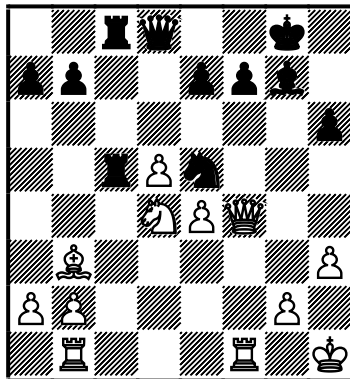
se však právě ona stane - alespoň částečným – strůjcem rychlého krachu!

Bílý ji ztrestá snad tím nejparadoxnějším možným způsobem!...

[Nelze ovšem samozřejmě kritizovat černého za odstoupení věže v pozici, v níž schůdnější možnost ani neexistuje! Podívejme se, jak pružně by bílý reagoval po jiných ústupech. Po **26...V4c5?!** by černý (zdánlivě protismyslně) ztratil kontrolu nad OL „c“ 27.Sxe5! dxe5 28.Ja4 Va5 (po 28...V5c7 může už bílý bez nebezpečí jakékoli protihry s probudivším se střelcem sebrat 29.Dxe5; silné je i techničtější 29.Vbd1) 29.Vbc1

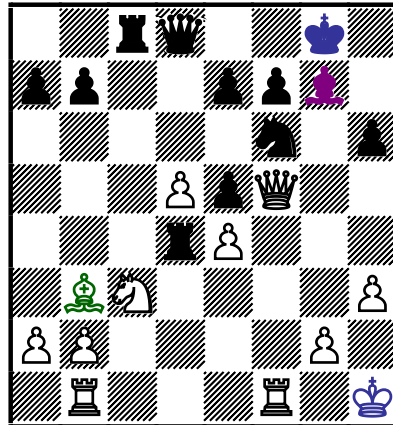
; **26...V4c7?!** 27.Sxe5 dxe5 28.Dxe5 (28.Vbd1) 28...Jd7 29.Df4 Je5 30.Jb5 Vc5 31.Jd4! s úmyslem 32.Jf5 i 32.d6.]

27.Sxe5! Po 6 minutách přemýšlení transformuje mistr světa pozici s dvojicí střelců do různobarevných střelců ve střední hře; při tom – jako jakýsi bonus – likviduje i nejpracovitější soupeřovu figuru!

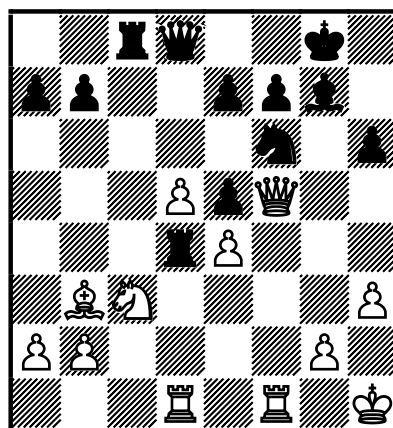
Poznámka: „Opravdový“ čtenář, který měl za život v rukách nemálo šachové literatury si vzpomene: téma Dvojice střelců ve střední hře, metody hry strany se 2S. Jedna z nich (jiná, než o které jsme zde tolik přečetli!) zdánlivě paradoxně spočívá v možnosti výměny jednoho z nich za transformaci a tedy vznik nových, významnějších výhod!

27...dxe5

Opakuji: Před námi tedy proběhla transformace pozice! Dvojici střelců bílý rozměnil a nyní na desce budou(de) řídit střelci(ec) ☺. Zopakujme si krátce jaké obecnější faktory mají vliv na pokud možno přesné, bezchybné hodnocení pozic s RS: jsou to **1/** bezpečí králů; **2/** samotná aktivita *různobarevného* střelce. V pozici diagramu je „skóre faktorů“ 2–0 v prospěch bílého! Zatímco černopolný střelec a ochránce krále v jedné osobě je dehonestován vlastním pěšcem e5 (který se do konce partie nepohne z místa), jinak je to s bílým střelcem! Stačí postoupit pěšcem „d“ vpřed a ze střelce se stává nejen plnohodnotná útočná jednotka, ale dokonce jeden z nejsilnějších a nejradikálnějších útočníků! Čtenář může samozřejmě namítnout: „Vždyť černý může pohyb pěšce ‘d’ kontrolovat - blokovat jej!“ To ano, jenže figury (zejména pak dáma, samozřejmě) by se měly primárně zabývat jinými, v této chvíli ryze obrannými úkoly, nežli střežit i když důležitého, přesto však pouhého vojína! Pojdme však dále.

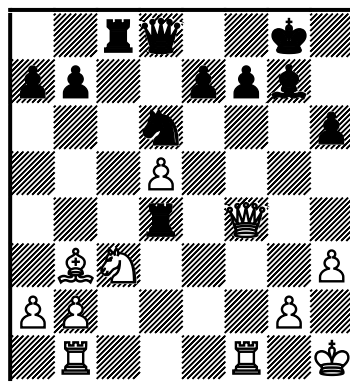
28.Vbd1!!

Hráno téměř á tempo, protože bylo očividně připraveno předcházející výměnou! Jistě nikoli jediné silné, ale...typický Carlsen! Dříve než přistoupí k závazné akci, **dokončuje vývin a centralizuje poslední figuru**. O jeho obecné přičylnosti k centralizaci a vývinu „se nemluví“ (či spíše se zapomíná), to ale neznamená, že, jako skoro jediný šachista současnosti na vrcholu výkonnostní pyramidy, zde nehraje striktně podle klasických vzorů! Podle mého je i tato cenná vlastnost příčinou jeho obrovských úspěchů! V Carlsenových žilách zřejmě koluje – opakuji – *pralátka* (součást onoho Capablancovského algoritmu vyhledávání tahů), která jej podvědomě navádí k centralizaci, vývinu a vzorné spolupráci všech jeho sil!

Mnohokrát jsem již v nejrůznějších biografiích četl o výtečných šachistech přibližně toto: „Jeho hra působí, jakoby byly jeho figury propojeny jakýmsi neviditelnými nitkami...“

Musíme se však zmínit ještě o jiných výhodách a jen zdánlivých protismyslnostech. **1/** Především bílý *trestá* centralizovanou, možná však i zaběhnutou či dokonce exponovanou věž... výměnou! **2/** Jediný pěšec, jenž byl schopen a ochoten překročit demarkační linii potřebuje neustálou péči. Počínání bílého lze proto současně s centralizací nazvat překrytím siláka pěšce d5 (ten má mnohonásobně vyšší ochranu, než by bylo zapotřebí, pokud by šlo o jeho pouhé jištění). **3/** Další kladný účinek spočívá v tom, že překrytému pěšci se dostane energie k možnému postupu vpřed (součást útoku na černého krále, xf7 a rozehrání bílého „různobarevce“)!
[28.Dxe5? Jxe4 29.Df4 Jd6

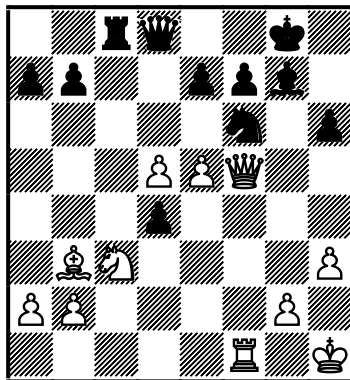
a černý má dokonce navrch.

Poznámka: k této pozici necht' se vážený čtenář po přehrání partie třeba i vrátí a posoudí rozdíl v postavení, zejména potom z hlediska obou střelců! Ať už vychází

takticky či ne, bílý (opět) jistě ani na sekundu nezvažoval hloupé 28.Dxe5??, počemž by dosáhl pouze toho, že v pozici s RS by se z domovníka stala strašlivá zbraň. Ne! K otevření nejdelsí úhlopříčky dojít nesmí!]

28...Dd7

[Přes všechny obecnější úvahy (*vatu*, jak napsal jeden rozhorlený čtenář – anonym ☺) nezapomínejme na konkrétní varianty! Vzpomínáte na úvahy o významu bílého královského střelce? Bílý tedy nyní konkrétně hrozil 29.Vxd4 exd4 30.e5+- (=30.Jb5+-)

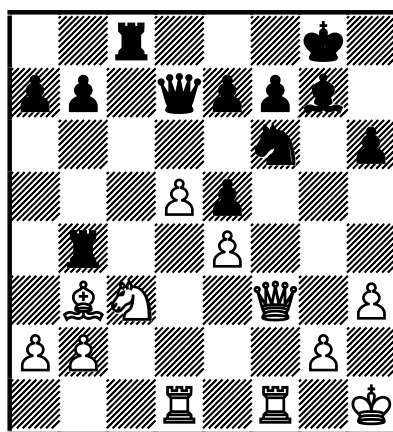

Děsivá centralizace! 30...dxc3 31.exf6 s rozhodujícím útokem či transformací, jak se jistě celkem snadno každý čtenář přesvědčí.]

29.Df3

Zde se situace **po metamorfóze 2S v RS** samozřejmě nemění: Dynamika bílému velí jednoznačně ponechání dam na desce! [Více než jen přihloupě a antipozičně na nás opět dýchne 29.Dxe5?]

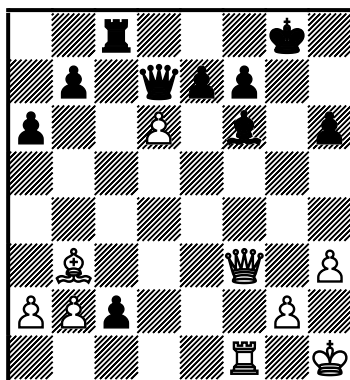
29...Vb4

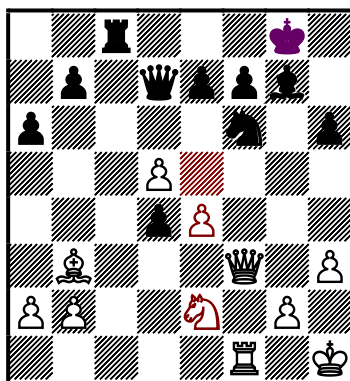
Pro Karjakina je životně důležité získat protihru (tedy „mít co počítat“). Posledním tahem se vyhýbá výměně věží (přestože jsou teď bílí těžkotonážníci umístěni ideálně) a chystá protihru na DK postupem a7-a5-a4. Pokud by proti Karjakinovi naproti stolu seděl někdo jiný než geniální reinkarnovaný Capablanca ☺, vůbec není vyloučeno, že by partii udržel. Jenže zde máme co dočinění s pozicí, která je - pro změnu, opět - pro mistra světa jako stvořená. Intuitivně rychle odhadl, že protivníková protihra je pomalá, nečinná a nedostatečná, pokud zvolí správný plán pokračování útoku proti černému králi.

Jak má ale zaútočit? Mnoho i velmi silných šachistů by se zcela určitě bálo do pozice *šlápnout* jako teď bílý (pokud by je tedy vůbec Carlsenův plán napadl), pak by ale partii nevyhráli!

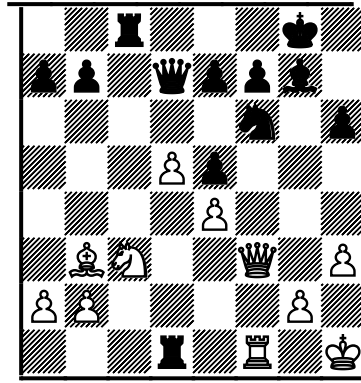
[Jiné možnosti? Uveďme nejdříve spíše ilustrační **29...a6**, i když vpády jezdců na b5 by přece jen *tu a tam* mohly přijít na pořad dne 30.Vxd4 exd4 31.e5? Opakuji: přes jakékoli obecné úvahy...je třeba vidět a počítat varianty! 31...dxc3 32.exf6 Sxf6 33.d6 c2_∞

Správné bylo 31.Je2±

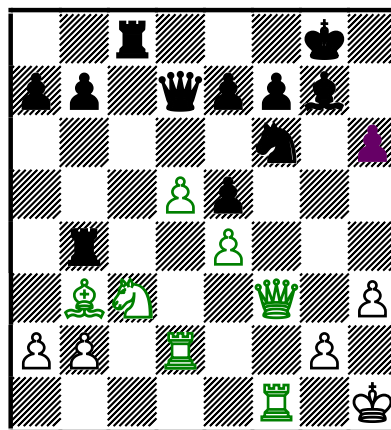

s přesunem jezdců na f5, kde bude povýšen na Forpost, a samozřejmě i stále aktuálním úderem v centru e4-e5! Po ♞**29...Vxd1**

bychom měli k dispozici hned čtyři (!) způsoby věž dobrat. Který je správný? Z čistě strategického, ale ovšem jaksi *nečasového hlediska* se nabízí 30.Jxd1!? s přesunem jezdce k povýšení na forpost (a pro černého zcela nesnesitelného útočníka), problém však nastával variantě 30...Vc1! Neznámější, nejčastější i *nejkvalitnější metoda obrany = výměny!* Zavrhnout nemůžeme 30.Sxd1!? Domníváme se ovšem, že zde by soutěž vyhrálo nejprostší \triangleleft 30.Vxd1! Správná centralizace, jež ponechávala na desce stávající počet kamenů, pěšec „d“ získával jak další překrytí, tak energii pohybu, aniž by se ovšem bílý vzdával budoucích operací i na OL „f“.]

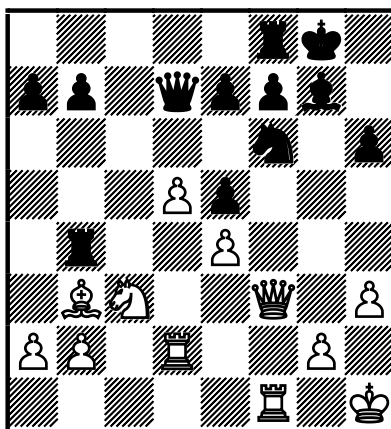
30.Vd2!

Jednak profylaxe, protože věže je na druhé řadě třeba (xPb2), ale hlavně počátek 6-8 tahového útočného manévru zakončeným neodvratitelným útokem! Zejména díky terči h6 (*slovník A. Nimcoviče*) otevře bílý další přístupové cesty k černému králi ve chvíli, kdy jsou všechny jeho síly připraveny; kdykoli bude možné přispěchat tam, kde jich bude zapotřebí.

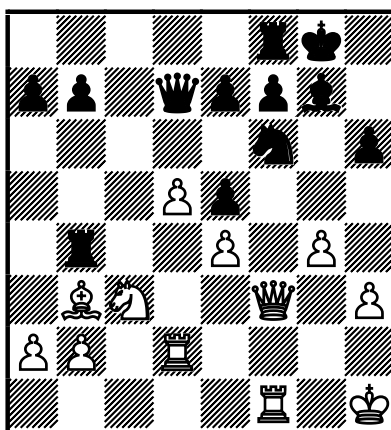
Útočné jednotky jsou zde označeny zelenou barvou. Možná budete, ctění čtenáři, určením některých útočníků překvapeni...

30...Vf8 [♞30...a5; ♞30...b5]

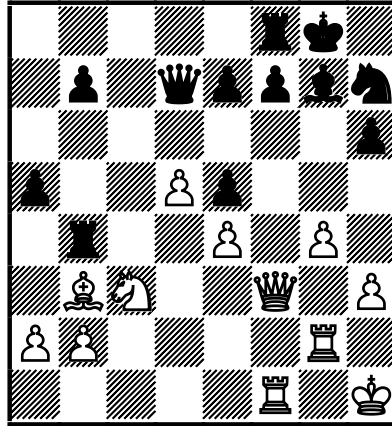
Za tento tah byl Karjakin komentátory dost kritizován. Profylaktická ochrana nechráněné překážky na OL „f“ je zřejmě nutná, ale...nedostatečná. Z pozice glosátora nebo vítěze partie se na pohled pasivní postup (navíc z cca 11 minutami na hodinách) lehce kritizuje. Je možné, že z praktického hlediska bylo lze se ihned pustit do onoho bu, bu, bu na DK.

31.g4!→/+-

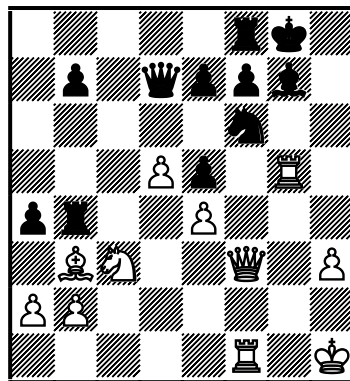

Plán bílého se rýsuje zcela jasně. Přitom si všimněme, že se neprotiví žádnému ze zákonů, které definovali naši předchůdci - myslitelé. Vzpomeňme na Steinitze: Útočit je možné tehdy, máme-li převahu; nebo útočit je možné tehdy, máme-li převahu v centru nebo alespoň dostatečně nerozborný střed...

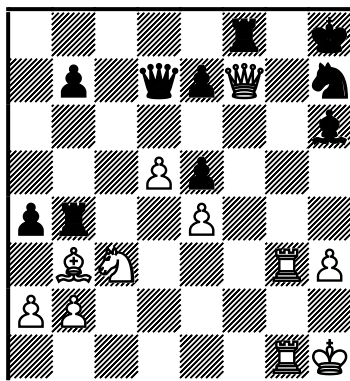
31...a5 32.Vg2! Jh7

[Carlsen se musel vypořádat s variantou **32...a4**, tentokrát již primárně bez použití intuice. Jak by za této situace pokračoval? (Uvedu ještě chronometrůž: do časové kontroly ve 40. tahu soupeři disponovali asi 16 minutami, černý 10.) 33.g5! (Ke stylu 16. mistra světa – samozřejmě stejně jako ke Capablankovi – spíše přiléhalo =33.Sd1+- a přechíslení bílých sil se beztak nedá čelit!) 33...hxg5 34.Vxg5

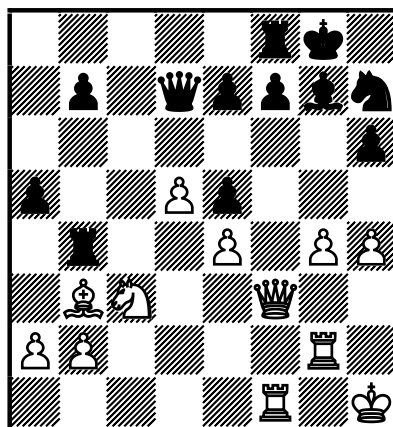

; a nyní: 34...axb3? 35.Vfg1 Je8 36.Dg3 s matovým útokem! 34...Kh7 35.Sxa4! Vxa4 36.Jxa4 Dxa4 37.Vxe5 Db4 38.a3 Dc5 (38...Dd6 39.Vf5) 39.Vg5 s hrozbou 40.e5 i 40.Df5+; 34...Jh7 35.Vg3! Kh8 36.Vfg1 Sh6 (36...Sf6 37.Dg2) 37.Dxf7!

37...Dxh3+ 38.Vxh3 Vxf7 39.Jxa4.]

33.h4

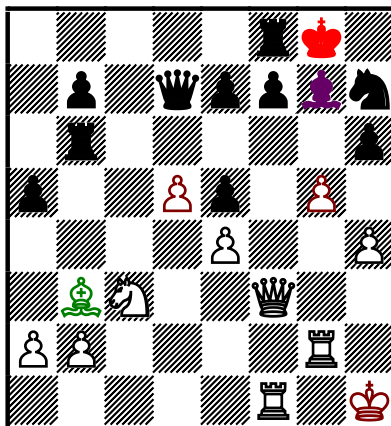
Pozice snů, ale nejen to! Analogické pozice dostává Carlsen na desku poměrně často. Je evidentní, že jde o důsledky jeho vyspělé techniky hry. (Znovu připomínám Carlsenův dnes neobvykle zdravý vztah k významu centra a spolupráci figur i pěšců.) Bílé kameny mají tak dokonalou souhru, že (ze strategického hlediska) nenajdeme obranné metody, i kdybychom mohli hypoteticky hrát několikrát po sobě!

33...Vb6 s intencí 34...Vf6 či 34...Vg6

[Po **33...a4** následovalo přirozeně 34.Sd1, načež rozhodující útočná akce pochopitelně nerušeně pokračovala: 35.g5.]

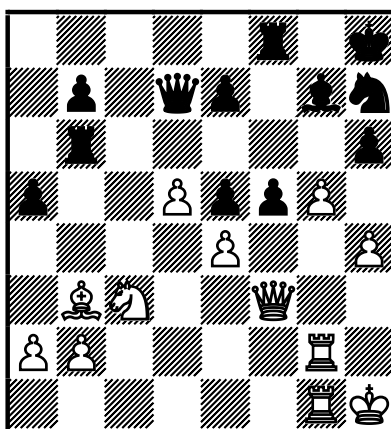
34.g5 Na prvním místě (viz diagram níže) se v tuto chvíli „umísťuje“ hrozba 35.d6! Vxd6 36.g6, ale samozřejmě, že útočných projektů má bílý k ruce víc: 36.gxh6

36...Vxh6 37.Dg3 Vg6 38.Dxg6 Dh3+ 39.Kg1; k dobytí královských ložnic vede přirozeně i 36.Sxf7+.

Pozor! Na šachovnici se objevuje taktický motiv, jenž se opírá o bílého královského střelce: d5-d6 a g5-g6 (nebo samozřejmě opačně). Podívejme se na chvíli na desku opět očima problematiky RS a zhodnoťme pozici podle nám známých dvou znaků! **1/** postavení králů **2/** aktivita střelců. Bílý vede 2–0, ovšem s tím, že musíme brát zřetel na **opravdové** bezpečí krále, nikoli jakési optické ☺. Bílému monarchovi se nemůže nic zlého stát, neboť těžké útočné kalibry D+V+V mají v sobě zároveň zakódovanu povinnost postarat se o něho.

34...Kh8 [34...Vg6 35.Vfg1] **35.Vfg1 f5?!**

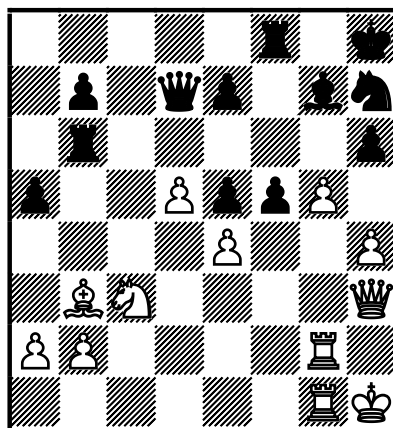
Typická člověčí reakce, o to více, pokud pocítujeme deficit času na hodinách (Karjakin hrál 35...f5 po minutě přemýšlení). Pokud se Vám stane, že jste několik minulých tahů či celý protivníkův plán prostě neviděli, avšak přitom cítíte, že se Vám i pozice vymyká z rukou a náhle *así* stojíte zle (tu je ještě na místě otázka, zda jsme si vědomi, že tomu tak skutečně je, tedy věříme tomu co vidíme před sebou, neklameme se!), potom často reagujeme nepřiměřeně.

V této chvíli chtěl Karjakin podle mého dokázat přesně to, co v jeho pozici chybí - dynamika.

Poznámka: nabízí se konečně ještě jedno opravdu jen a pouze praktické vysvětlení. Tak by se ovšem podle mého zachoval třeba A. Griščuk, a to ještě bud' „na praporku“ nebo v bleskovce. Prostě se pokusit začít „šidit“. Mám však zato, že nejmladší velmistr světa v historii nemá zrovna toto v povaze.

[Po **35...Vg6** následovalo 36.Vh2 s ideou 37.Sd1, 38.Dh5 a 39.Sg4 nebo 36.Sa4; zejména při nedostatku času připadalo potom silně v úvahu jednoduché 36.Df5!? Dxf5?! 37.exf5 Vb6 38.Sc4.]

36.Dh3!

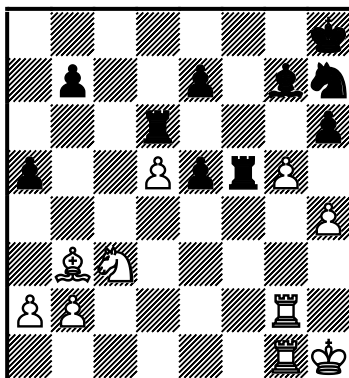
Učiněno bleskově, bezprostředně! Taktický prostředek vazba rychle rozhoduje. Carlsenův algoritmus výběru tahu samozřejmě předpokládá hbitý, bezchybný, daleký a pružný propočít! V pozici diagramu hrozí: 37.gxh6, 37.d6, 37.Sc2 i 37.Ja4 a 38.Jc5.

Poznámka: intuitivní typ šachisty jakým mistr světa - stejně jako Capablanca - je, ještě neznamená, že by jeho slabší stránkou byla logika, indukce nebo tedy propočít. Nejednou jsem sledoval on-line analýzy (domnívám se, že mnoho čtenářů má též svoje zkušenosti). Svižnost a obratnost (přesnost samozřejmě nejsme schopni posoudit ☺) s jakou Carlsen demonstroval varianty se dá s klidem srovnávat s mladým Talem i Kasparovem...

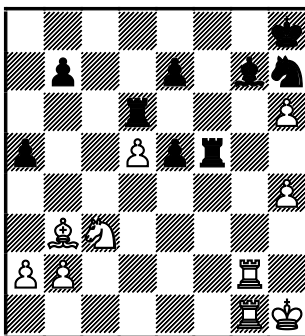
[Hloupě a kooperativně už jen vypadá **36.gxf6**?! Vbxf6□ 37.Dg3 V6f7, přestože i tu bílý vyhrává třeba po onom 38.d6.]

36...Vb4

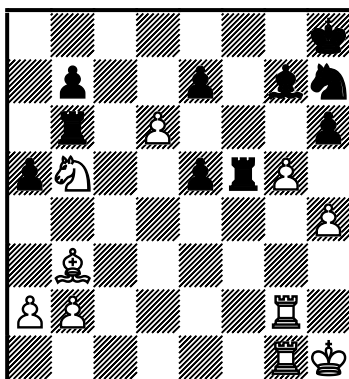
[Smysluplně alespoň vypadala anulace vazby po úhlopříčce h3-c8
 ◻36...Vd6 s úmyslem 37...f4 či 37...fxe4 a určitou protihrou; 37.exf5 Dxf5
38.Dxf5 Vxf5

39.Jb5!

(Nikoli strašlivé 39.gxh6??)

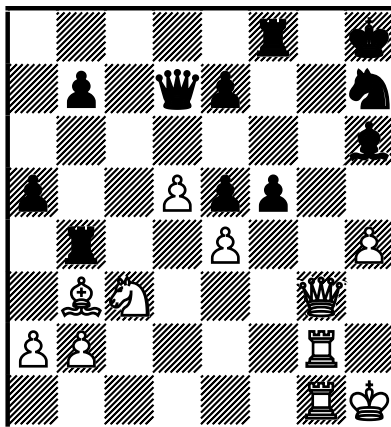

Co dodat? Hrubě chybné dopočítávání nebo slepá skvrna? Bílý by se teď dokonce ocitl v pásmu možné prohry partie! 39...Vxh6 40.Vxg7?? Vxh4+ 41.Kg2 Kxg7-+.)

39...Vb6 (39...Vg6 40.Sc2) 40.d6!

Kombinace s ideou překrytí dráhy (stejně děsivě jako výše by bílý dopadl po 40.gxh6??) 40...exd6 (40...Vxb5 41.gxh6 či 41.d7 i 41.dxe7)) 41.gxh6.]

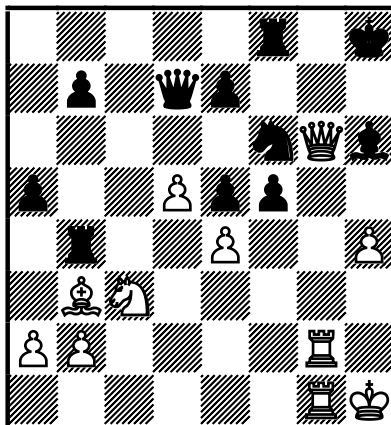
37.gxh6 Sxh6 38.Dg3 [=38.Vg6; =38.d6]

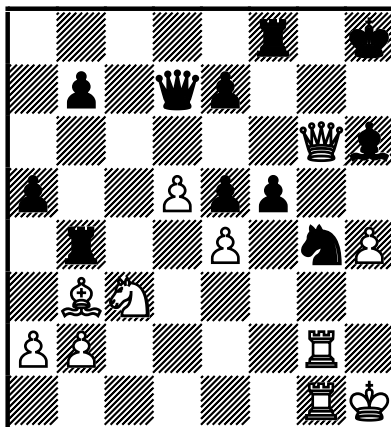
Vše podle pradávnych strategických zásad! OL „g“ rozhodne o osudu partie, resp. útoku na KK. Hrozí kombinace s ideou dobytí pole 39.Dg8+!

Poznámka: V úvodní multifunkční ukázce z tvorby Romanovského jsme narazili na problém řazení těžkých figur po OL. Všimněme si, že zde bílý rozestavěl těžkotonážníky jaksi opačně, jak by dle pravidel neměl. Inu, „výjimka potvrzuje pravidlo“ dalo by se říci! Řazení vagónů ☺ by samozřejmě mohlo mít na pozici vliv, pokud by měl černý body vtržení g7 a g8 dostatečně chráněny. Podívejme se však na zbloudilou věž na b4!

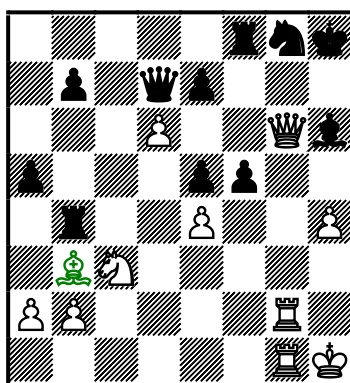
38...Jf6 39.Dg6! Vtržení!

39...Jg4

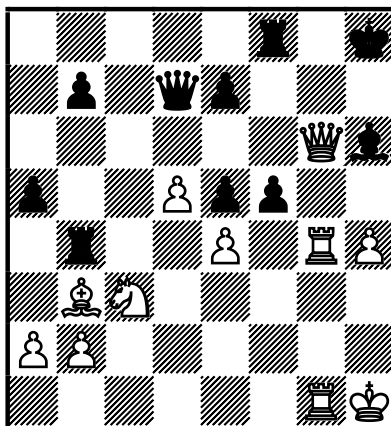

Zbývá připsat onu pověstnou tečku nad „i“ ☺ [Škoda ☺! O různobarevném střelci mohl psát světový tisk...pokud by černý zvolil jinou cestu do pekel
39...Jg8 40.d6! (=40.Dh5)

; pozice bílého je ovšem samozřejmě tak dobrá, že vyhrává kdeco.]

40.Vxg4!

I Capablancovy partie často zdobily závěrečné kombinace, jímž se zvyklo říkat *malé*.

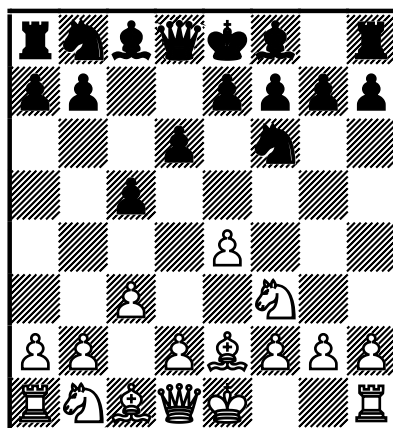
Příznačný je pro toto pojmenování například závěr partie Capablanca,J vs Tanarov, 1918 s úvodníkem Jh6+ Kh8 Dxe5!! Klasikou odchovaní šachisté, tím spíše profesionálové, by ale samozřejmě měli toto povinně znát!

[**40.Vxg4** za kulisami zůstalo 40...fxg4 41.Dxh6+ Kg8 a nyní například 42.Dg6+ (=42.d6+ Vxb3 43.Dg6+) 42...Kh8 43.Dh5+ (43.Vxg4; 43.d6) 43...Kg7 44.Vxg4+ Kf6 45.Dg6#] **1-0**

Bližší setkání třetího druhu aneb přijal by Alapin verzi 2...d6 3...c3?

Není vyloučeno, že se některým čtenářům systém rozehraný Carlsenem v této partii zalíbil a chtěli by jej občas použít nebo i zařadit do svého repertoáru. V poslední kapitole se tedy **znovu** podíváme na **odbočky**, které mohl černý použít v boji proti relativně záludnému systému. Pro ctěného čtenáře bude zřejmě velmi důležitou informací jak se vypořádat s obrannými systémy, které se doporučují v nejrůznějších příručkách. Nejznámějšími jsou v našich zemích (České republice a Slovenské republice) doporučení Luboše Ftáčnika a Doriana Rogozenka, která prezentovali ve svých monografiích věnující se nejrůznějším odbočkám sicilské „pryč od jejího otevření“! Ale ovšem i v dalším průběhu může černý reagovat zásadně jinak než si vybral Sergej Karjakin:

Už po úvodních tazích **1.e4 c5 2.Jf3 d6 3.c3 Jf6 4.Se2**

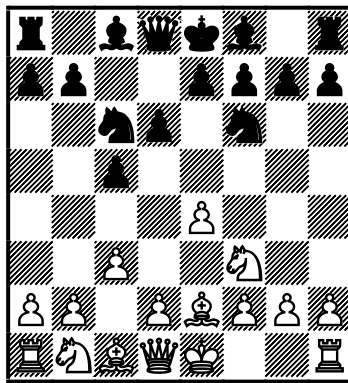

se tedy rozvířují diskuze, jaká je vlastně nejschůdnější možnost. Pojďme se tedy ještě jednou – tentokrát bez rušivého vlivu „odboček od partie“ – podívat, jak tomu je. Víme, že Sergej Karjakin zahrál podle mého nejen nejlogičtější, ale i objektivně nejsilnější **4...g6!** Jaké možnosti měl ještě k dispozici?

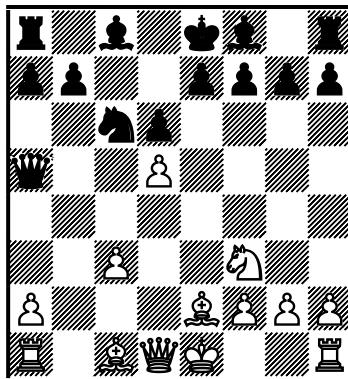
4.Se2; 4...R

1/ **4...Jxe4??** 5.Da4+ +-.

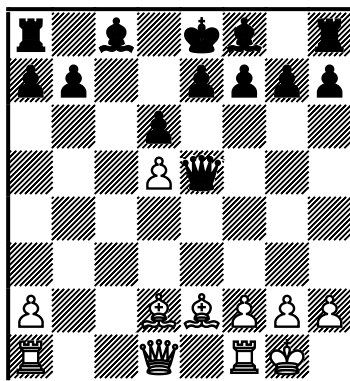
2/ Pokud by v pozici po **4.Se2** musel černý reagovat povinně \leq **4...Jc6**

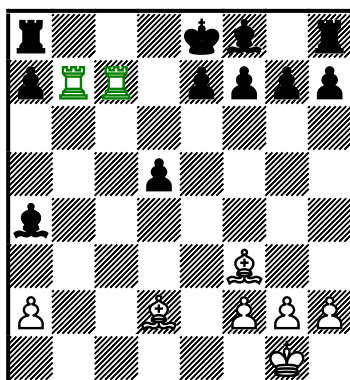
, potom bych patřil mezi obrovské sympatizanty systému! Bílý tu po 5.d4! hraje sice gambit, avšak po 5...cxd4 (5...Jxe4?? 6.d5 s dalším 7.Da4 po ústupu napadeného dámského jezdce) 6.cxd4 Jxe4 7.d5 Da5+ 8.Jc3 Jxc3 9.bxc3 získá další vývinová tempa, přičemž si černý vysloveně koleduje o...miniaturu. To se stalo v nádherně zakončené partii, již prostě milému čtenáři nemohu nedemonstrovat ☺☺

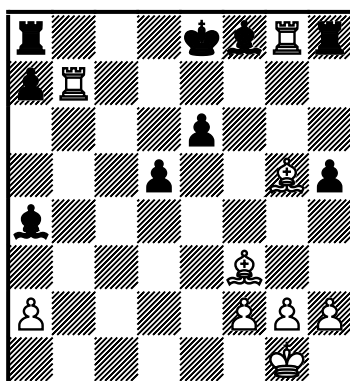
Je5 10.Jxe5 Dxc3+ 11.Sd2 Dxe5 12.0-0

12...Dxd5 13.Vc1 Sd7 14.Vc7 Sc6 15.Sf3 Db5 16.Dc2 d5 17.Vb1 Da4 18.Dxa4 Sxa4 19.Vbxb7

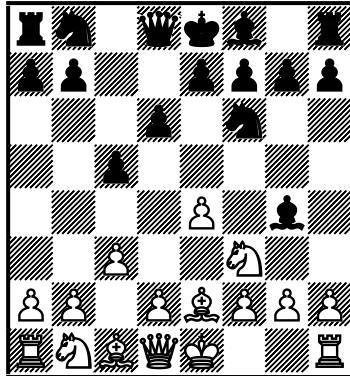

19...e6 20.Vxf7 Sd6 21.Vxg7 h5 22.Sg5 Sf8 23.Vg8!!

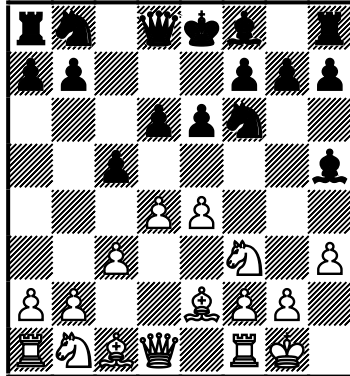

23...Sc6 (23...Vxg8 24.Sxh5+ se skvošným až geometrickým matovým obrazcem v příštím tahu) 24.Ve7+ 1-0 Lužnikov,N (2450) vs Paramonov,D (2320), Petrohrad, 2002. (Počítač, pro něhož je pozice něco jako pro vysokoškoláka matematicko-fyzikální fakulty základy algebry, ihned vidí \triangleleft 24.Sxh5+ s matem ve třech tazích.)

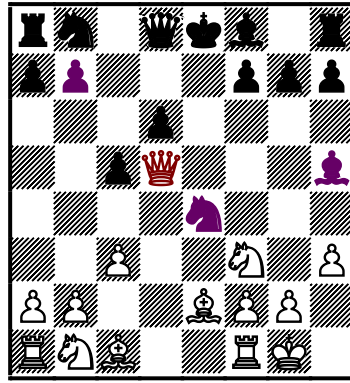
3/ Samozřejmě, že mistr světa mohl jen těžko předpokládat, že protivník zvolí postup, který nejméně podvkráte hrál před deseti lety. Tedy, řekl bych, tu zřejmě poněkud méněcenné **4...Sg4**

; samozřejmě, že i o tomto postupu se milý čtenář dozví více v jiné práci na našich stránkách! Přece jen ale i zde v krátkosti uvedu, kterak se s jinak logickým vývinem (černý plánuje e7-e6, Sf8-e7, 0-0, Jc6) bílými vypořádat. Následuje totiž poměrně překvapivý manévř: 5.0-0 e6 6.h3 Sh5 7.d4 (7.Ve1±)

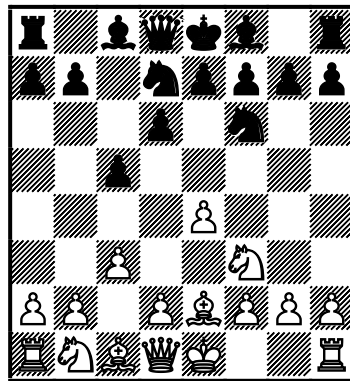

, a když 7...Jxe4 tedy 8.d5!↑ Morozevič,A (2731) vs Karjakin,S, (2679), rapid, Tomsk, 2006 (1-0, 31) 8...exd5? 9.Dxd5

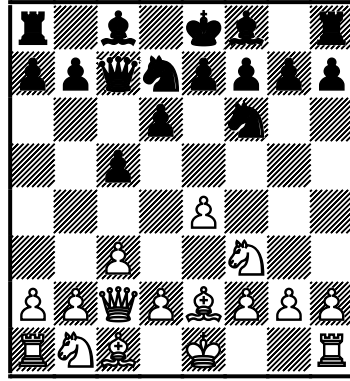

; taktický prostředek *trojúder* se vskutku nevidí každý den 😊.

4/ 4...Jbd7 (xPe4)

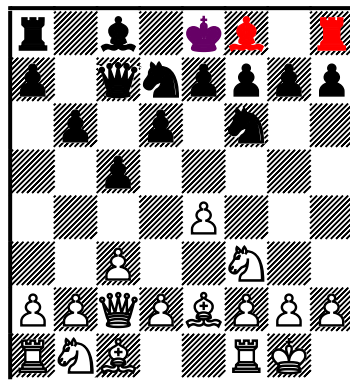

Nejen Lubomír Ftáčnik ve své pěkné knize „Sicilská s Ftáčnikem“ (2011) tu doporučuje na pohled sympatické profylaktické rozestavení, jež připadá alespoň mně navíc i logické. Bílý se zde totiž k plánovanému, jistému a milému, pozičnímu (to je třeba zdůraznit) d4 „na jeden záťah“, s vystavěním přepychového pěšcového centra, prostě nedostane, a vypadá to, že mu nezbude než hledat stinné stránky přednostního vývinu černých figur dámského křídla jinde! Zahazovat flintu do žita v boji o iniciativu však bílý rozhodně nemusí! Aby mohl čtenář, kterému se tento druh *odloženého Alapina* zalíbí, systém začít používat a nebyl předem - zejména na českých a slovenských turnajích - otráven Ftáčnikovým doporučením, dovolím si tu uvést a rozvést myšlenku bílého zejména z partie Láznička,V (2673) vs Zelbel,P, Deizisau, SRN, 2014! 5.Dc2 Dc7

„!“ Ftáčnik,L: „*To zajistí, že pěšcové centrum snů bílého (e4-d4) zůstane pouhou fantazií.*“ Profylaxe proti rozestavění centrálních pěšců na ideální posty! Chápeme! Všimněme si však stinných stránek plánu černého! Královské křídlo *má půlnoc!* Veličenstvu by trvalo minimálně tři tahy, aby se schovalo, rochuje bezpečně nakrátko. Ve skutečnosti teď proti sobě stojí – připraveni k půtce - Profylaxe (černý) a Dynamické faktory boje (bílý)! 6.0–0

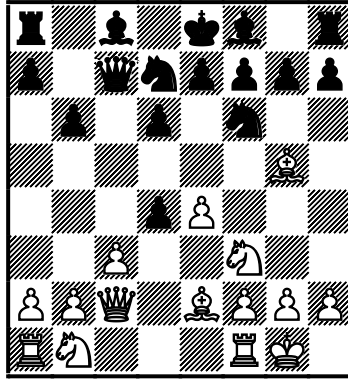
4A/ 6...b6.

I tohle se samozřejmě v knize slovenského velmistra a teoretika uvádí. Principiálnost *dámského fianchetto* černému neupřeme, ten ovšem nadále ignoruje potřeby *figur královského křídla!* Jestliže nemohou do hry, jak potom mohou pečovat o svého krále? „Už ve školce se učily, jaká je jejich hlavní povinnost v zahájení i proč mají v této fázi boje přednost před jejich druhy ve zbroji na druhé straně desky!“ 😊😊

7.d4!! Do hry otevřenými dveřmi vchází ...madam Dynamika! 7...cxd4 8.Sg5!

©

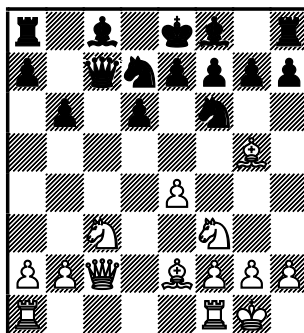
Nejvážnější ohrožení koncepce černého: Co nejrychlejší vývin bílých sil. Na pěkné centrum zapomeňme! Prostě chceme černého ztrestat za - podle našeho přesvědčení - antipoziční a nepatřičnou výstavbu. (Zde hovoříme – raději opakuji - o dynamickém pohledu na pozici.)

Poznámka: vzhledem k Lázničkou vztahu k počítačům, a jeho dokonalé technické výbavě v tomto směru, lze předpokládat, že u něho doma pozice stála na desce. Nu, vyzkoušejte si případně sami, milí čtenáři, co říká vývinové oběti „Vás stroj“!

Rozhodně stojí zato si miniaturu přehrát celou! Podle mého má i tato partie zásadní vliv na opadnutí zájmu o „dámskou koncepci“ a jistou ignoraci Ftáčnikova doporučení na nejvyšší úrovni! Autor ve své knize zkrátka nevědomky potlačil fungující a setsakramentsky živoucí dynamické faktory! Věřme však: není na světě hráče či teoretika, který by se někdy nezamíloval do svého systému, s nímž strávil hodiny práce. City jdou někdy dokonce tak hluboko, že nejsme ochotni přiznat, že prohraná pozice je doopravdy prohraná. (Tato úvaha ovšem není samozřejmě primárně mířena k autoru a propagátoru postupu 4...Jbd7 a 5...Dc7.)

8...e5?! Tohle nemůže být zdravé...už od pohledu!

(\square 8...Sb7; 8...dxc3? 9.Jxc3±

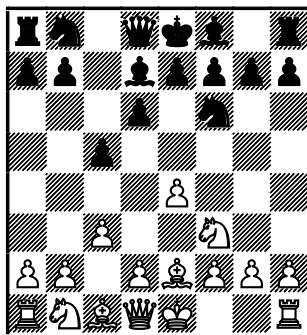

; pozice svojí vizáží připomíná přijatý Morrův gambit, ovšem...černý jakoby spal, když bílý rozvíjel svoje síly. Teď by mu ve srovnání s mým oblíbeným gambitem chyběla 2-3 tempa.)

9.Sxf6 Jxf6 (9...gxf6?! 10.Da4±) 10.Sb5+±/± 10...Sd7 11.Sxd7+ Jxd7 (11...Dxd7?! 12.cxd4±); 1-0 Láznička,V (2673) vs Zelbel,P, Deizisau, SRN, 2014 (26).

4B/ Více opatrnosti a citu pro bezpečí projevilo asi o měsíc dříve turecký velmistr Baris Esen, když reagoval ♞6...g6 7.d4 cxd4 8.Jxd4 Sg7 9.c4 0-0 10.Jc3± 1-0 Láznička,V (2681) vs Esen,B (2563), Jerevan, 2014 (46).

5/ Údajně anglický velmistr (a profesor aplikované matematiky) Jonathan Mestel se zde poprvé v 70. letech začal zabírat jiným profylaktickým způsobem vývinu, jenž se stal populárním až později: **4...Sd7**

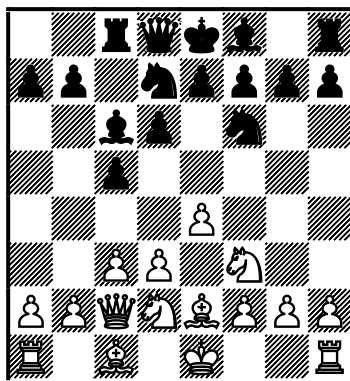
s intencí 5.Dc2

(Zde se zdá *minimálně* ☺ zajímavé 5.e5!? Bílý zkrátka „jde po výměně“ dámského střelce a doufá, že jeho 2S by se – přes evidentní ztrátu času - mohli stát důležitým pozičním faktorem ovlivňujícím významně další průběh hry.)

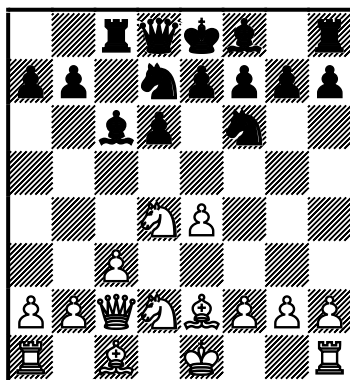
5...Sc6 V důležité partii Kasimdžanov,R (2640) vs Sutovskij,E (2679), Indie, 2004 (1-0, 35) se dále hrálo

Poznámka: *Této variantě věnujeme o něco více pozornosti, protože jde o další doporučení biografie, jež se snaží černými vypořádat s nepravidelně rozehranými sicilskými. Postup 4...Sd7 doporučuje „pro změnu“ ve svoji kvalitní (jak jinak!) knize „Anti - Sicilians a Guide for Black“ světoznámý autor a teoretik Dorian Rogozenko (Londýn, 2003).*

6.d3 Jbd7 7.Jbd2 Vc8

8.d4! Při zpomaleném vývinu černých sil není žádným neštěstím táhnout pěšcem „d“ nadvakrát! 8...cxd4 9.Jxd4

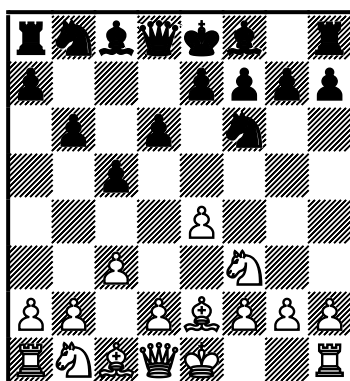

Vzhledem k mimořádnému zpomalení vývinu černého KK si protivník může dovolit rozestavět pevnou pěšcovou strukturu (PPS) otevřené sicilské na první pohled skromně, tedy s tahy c2-c3 a Dd1-c2. S podobnou precizní úvahou bílého jsme se již setkali v reakci na pro změnu GM Ftáčnikem doporučené 4...Jbd7! 9...g6 10.0-0 Sg7 11.Jxc6 bxc6 (11...Vxc6 12.Jf3 0-0 13.Vd1 s intencí 14.e5!± a mj. pročištěním diagonál pro bílé střelce) 12.Jb3 0-0 13.Se3

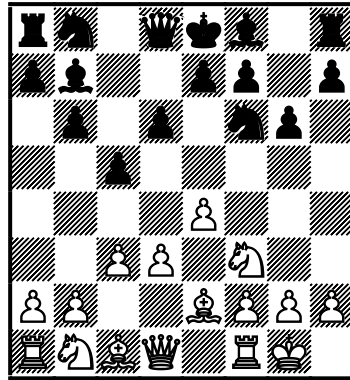

s nepochybnou poziční předností.

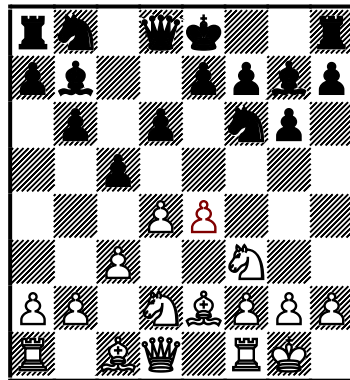
6/ Podobné cíle, tedy ve vhodný moment dokončit harmonický vývin dámského křídla a po Sc8-b7 donutit bílého „k pasivnímu“ d2-d3, sleduje občas se též vyskytnuvší **4...b6**.

Pravda, po druhém napadení centrálního pěšce skromné d2-d3 černý možná vynutí, sám ale případným dvojitým fianchettem ztratí další čas. Podívejme se na živou gambitovou možnost, již tu může bílý bez obav použít! Velmi silní šachisté s dynamickým způsobem myšlení zde možná již nyní dokáží vycítit, že oslabení úhlopříčky a4-e8 se za jistých okolností (král v centru, náskok ve vyvinu) může projevit „v plné polní“! 5.0–0 Sb7 6.d3 g6

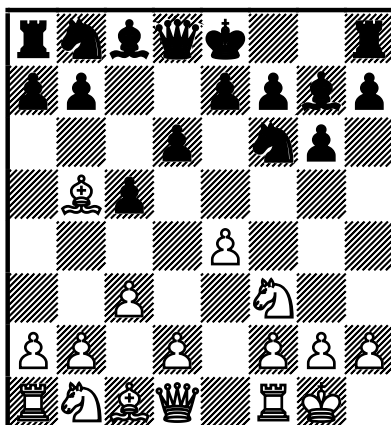
7.Jbd2 Sg7 8.d4!

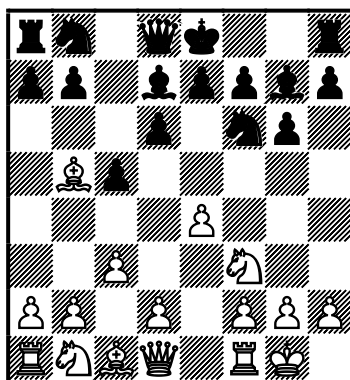
Analogicky *poměrně známé* (protože svým výsledkem když ne senzačním, tedy překvapivým ☺) partii Svidler,P vs Kasparov,G, Tilburg, 1997 (1–0, 37). V ní měl černý zahráno Jbd7 na úkor zde vyvinutého královského střelce. Přijetí gambitu vede k problémům s králem uvízlým v centru šachovnice! 8...Jxe4 (Antipozičně již na první pohled vypadá 8...Sxe4?! 9.Jxe4 Jxe4 10.Sb5+ s více než dostatečnou kompenzací. ♞8...cxd4 zase působí na první pohled možná až paradoxně...ale po dodatečném přijetí oběti centrálního pěšce černý zamezí budoucímu nežádoucímu otevření hry v centru d4xc5.) 9.Sb5+ (9.Da4+!?) 9...Kf8 10.Jxe4 Sxe4 11.Jg5↑.

6.Sb5+; 6...R

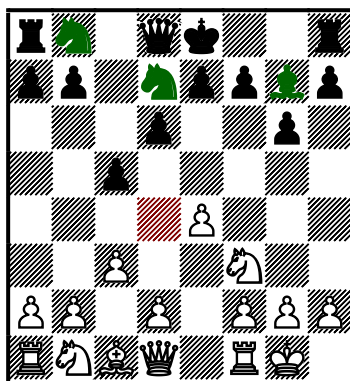
1.e4 c5 2.Jf3 d6 3.c3 Jf6 4.Se2 g6 5.0-0 Sg7 6.Sb5+!?

1/ Možné bylo též zaměřit figury na cílový bod (pěšce) d4 pokračuje běžnějším **6...Sd7**

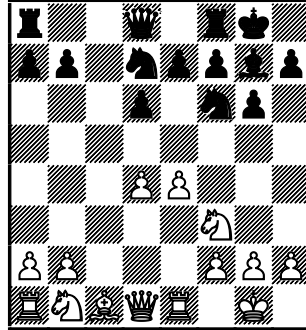

7.Sxd7+ Jfxd7! (s intencí 0-0, Jb8-c6 a zřejmými nároky ukousnout si též z dezertu v nejlahodnějším místě s malinou vprostřed...bodu d4 😊)

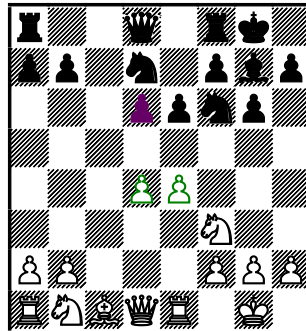

, jak se hrálo v blicpartii Carlsen,M vs Wang Hao, Norsko, 2013 (1/2–1/2, 64).

(≤7...Jbxd7 8.Ve1 0–0 /nebo 8...e5 9.d4 exd4 10.cxd4 0–0 11.Jc3 Ve8 12.e5± 1–0 Torre,E (2545) vs Kudrin,S (2555), Lugano, 1988, 50/ 9.d4 cxd4 10.cxd4

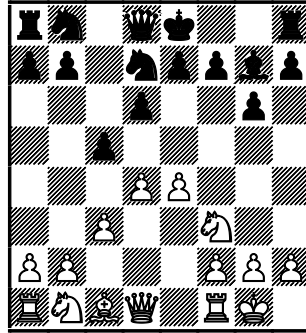
s nepochybnou poziční předností, protože bílý dosáhl takřka ideálního stavu pro budoucí rozmístění svých sil /Kasparov,G vs Jones,G, 1998, simultánka, 1998/. Domnívám se, že nejen znalec na dalším průběhu této partie celkem snadno pozná, že prostě musí jít o simultánní produkci. Mezi soupeři a porozuměním problémů pozice je zkrátka příliš velký rozdíl: 10...e6?! /xd6/

11.Jc3 a6 12.Sf4 De7 13.a4 Vac8 14.Dd2 Vfd8 15.Sg5±/± 15...e5?! /▷15...Df8, 16...h6; 1–0, 55/.

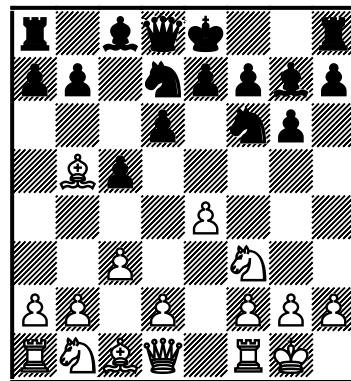
Na druhé straně lze těžko mít námitek proti 7...Dxd7!/? 8.Ve1 0–0 9.d4±/=; Adams,M vs Anand,V, Dortmund, 1996 /1/2-1/2, 46/ 9...cxd4 10.cxd4 d5! 11.e5 Je4⇝.)

8.d4

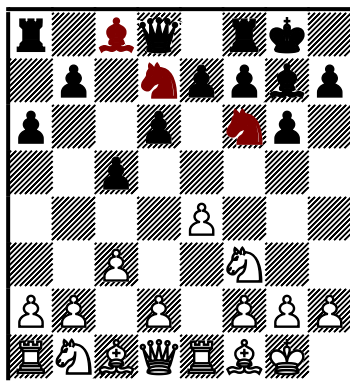

S dost značnou jistotou lze tvrdit, že Carlsen si prvotně představoval průběh naší partie nějak takto, podle vzoru oné svojí blicpartie. 8...0–0 9.Sg5 ($\leq 9.Ve1 Jc6 10.d5 Jce5 11.Jxe5 Jxe5 12.f4 Jd7$; Fressinet,L (2640) vs Carlsen,M (2698), KO rapid, Francie, 2006. Díky nerozvinutému dámskému křídlu a náskoku ve vývinu měl černý komfortní hru. V pozici, kde by jinak trpěl nedostatkem prostoru (c4, Jc3, Se3 s indickými motivy v pozici) následovalo 13.Jd2 (13.a4) 13...b5! 14.Jf3 Db6...(0–1, 35) 9...Jc6?! 10.d5!±.

2/ V devadesátých letech minulého století tu bylo na základě partie Kengis,E (2575) vs Lukin,A (2445), Groningen, 1991 (1/2-1/2, 27) považováno za přesné a k vyrovnání šancí vedoucí **6...Jbd7**

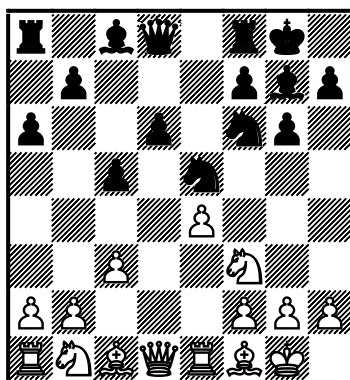
Komu ze ctěných čtenářů se tato verze Alapinova systému zalíbí, necht' si dovedně zapamatuje následující ve variantě zdomácnělý manévr. Bílý by se tu neměl zbavovat dvojice střelců, a to hned z několika důvodů: 7.Ve1! a6 8.Sf1! 0–0

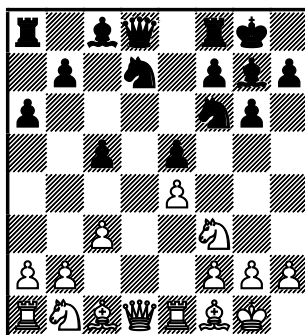
Tři lehké figury černého se k sobě nyní zdaleka nechovají tak láskyplně jako ve variantě 6...Sd7 7.Sxd7+ Jfxd7!

(Boj o centrum za cenu času volil černý v partii Adams,M (2660) Welly,L, (2570) Wijk aan Zee, 1996 /1-0 52/ 8...Je5N 9.d4 Jxf3+ 10.Dxf3 Jd7 11.Vd1 0-0 12.Se3 Dc7 / 12...Db6 13.Vd2; xDb6/ 13.Jd2 b6 14.Vac1±.)

9.d4 e5 10.dxe5 Jxe5!

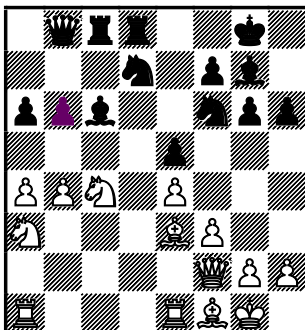

(≤10...dxe5)

Kasparov,G (2792) vs Pert,R, (2230) Oakham, 1997 /1-0, 24/. Všimněme si, kterák „rozhádaní a nesesouhlasení“ jsou nyní černí jezdcí. Mistr světa po 11.a4 Dc7 12.Ja3

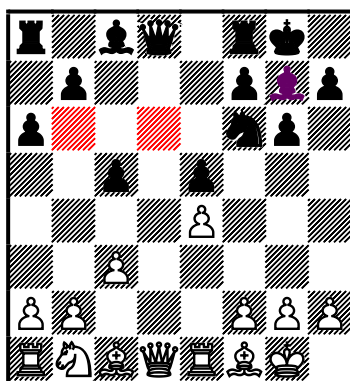
Vd8 13.Dc2 h6 14.Jd2! b6 15.Jdc4 Sb7 16.f3 Sc6 17.b4! cxb4 18.cxb4 Vac8 19.Se3! Db8 20.Df2!

dosáhl vyhrané pozice. Konec na sebe opravdu nenechal dlouho čekat: 20...Sxa4 21.Jxb6 Vc6? 22.Jxa4.)

A nyní 11.Sg5 Db6= se uvádí v tzv. Nunnově (stručné) encyklopedii zahájení z roku 1999. 12.Jxe5 dxe5 13.Dc2 Se6 podle výše zmíněné partie Kengis,E vs Lukin,A, Groningen, 1991.

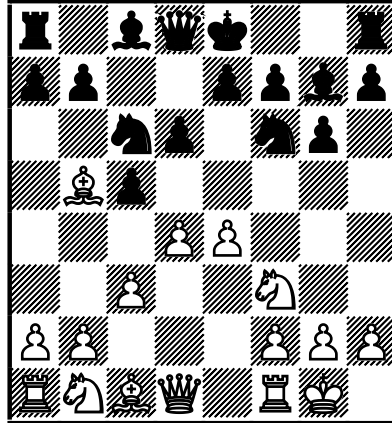
Stačí však proti černé pozici postavit trochu *šikovnějšího hráče*, abychom slabé body v černém táboře *našli* a *zužítkovali*! Tvrdě pozici pokračoval bílý v partii Benjamin,J (2586) vs Rajlich,V (2308), Toronto, 1998 (1–0, 36) 11.Jxe5! dxe5.

Bílý nemá důvod pouštět na svobodu královského střelce! 12.Dxd8! Vxd8 13.a4 Se6 14.Ja3 Vac8 15.Jc4± s dalším plánovaným 16.a5; xPe5.]

7.d4; 7...R

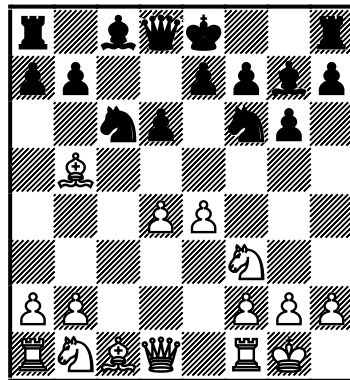
1.e4 c5 2.Jf3 d6 3.c3 Jf6 4.Se2 g6 5.0-0 Sg7 6.Sb5+!? Jc6 7.d4

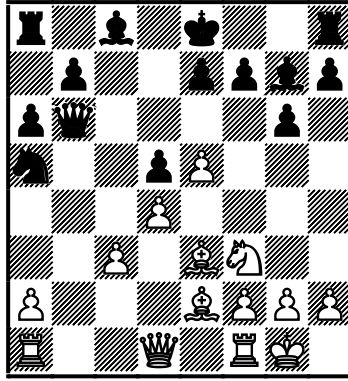
Připomeňme si, že v naší partii černý volil **7...Db6!** Jaké jsou alternativy?

1/ Opět nelze **7...Jxe4??** pro 8.d5 ... 8...a6 9.Sd3+-.

2/ Těžko se můžeme podívat nad tím, jak (relativně) frekventovaným pokračováním je tu neprodlené **7...cxd4**. Po 8.cxd4

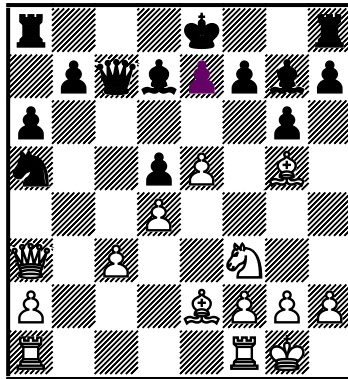

se černý samozřejmě opět ocitne na rozcestí: 8...a6 9.Se2! d5 (9...Jxe4?? 10.d5+-) 10.e5 Je4 11.Se3 Db6 12.Jc3! Jxc3 13.bxc3 Ja5?!

(Můžeme říci: černý jistě litoval, že na tomto místě či prostě v jiné variantě včas nerochoval! Díky dynamickým faktorům svázaných s $xKe8$ může bílý bez obav volit iniciativní a zároveň profylaktický plán! 13...0-0± 14.Dd2 nebo 14.Vb1.)

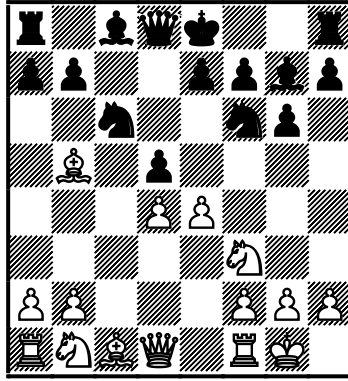
14.Da4+ Sd7 následují dva různé profylaktické tahy (profylaxe v útoku!)
15.Da3 Dc7 16.Sg5! ±/±

Adams,M (2680) vs Van Welly,L (2655) Groningen 1997 (1/2-1/2, 52).

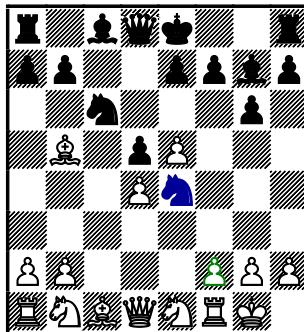
Nyní již samozřejmě výpad dámy postrádal nejen smysl: 8...Db6?! 9.Jc3.

Na tomto místě je snaha o změnu pěšcové kostry (a obecně správné okamžité napadání bílých centrálních pěšců) 8...d5?!

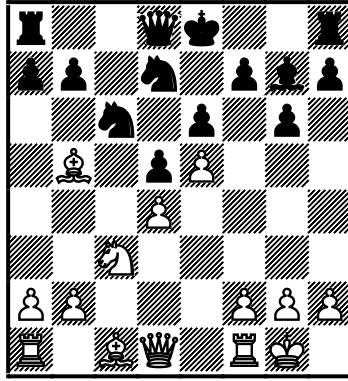
spojena s rizikem. Na konci variant může čtenáře překvapit, ba možná šokovat, jak často ji černí berou za svou! Vysvětlení je překvapivě prosté! Pozice totiž často vzniká s přehozením tahů z Rossolimova systému: 1.e4 c5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 g6 4.0–0 Sg7 5.c3 Jf6 6.d4 cxd4 7.cxd4 d5 (bílý táhl *na jeden zátah* Sf1–b5, černý zase d7-d5). Nyní se přímo nabízí 9.Je5!

(Pozoruhodně se hra vyvíjí po 9.e5!? Je4 10.Je1!?)

xJe4; jedno má ovšem královský jezdec zajištěno: pět minut slávy...*v šachových médiích...a pokud bude vynalézavý, jeho kniha s názvem „Jak jsem se ztratil v centru“ půjde na dračku* 😊 😊.)

9...Sd7 10.Jxd7 Jxd7 (10...Dxd7?! 11.e5± Jg4 /11...Je4?? 12.f3/ 12.Sxc6 / 12.Jc3; 12.Jd2/ 12...bxc6 13.Ve1) 11.e5 e6 12.Jc3 ±/±

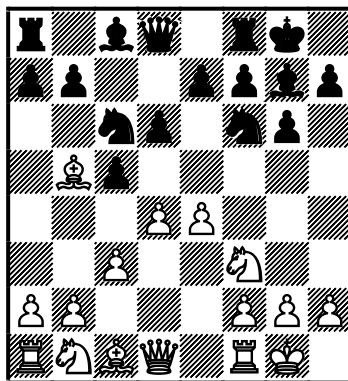
1–0 Keres,P vs Hermlin,A, Tallin, 1968 (36).

8...0–0 9.Jc3 (9.d5 Jb8 10.Jc3±; Adams,M, 1997)

Poznámka: anglický velmistr Michael Adams, který i dnes vede se značným náskokem národní žebříček dle ratingu, patří mezi nevelkou skupinu hráčů, kteří mají odložený Alapinův systém proti 2...d6 zabudován do svého repertoáru a čas od času k němu sáhnou. Zde mohu třeba vzpomenout partii Adams,M (2715) vs Kasparov,G, (2851), Wijk aan Zee 2000 (1/2-1/2 61). Vážní zájemci o tento systém nebo naopak ti, kteří by se třeba chtěli proti němu v konkrétní partii připravit (neberouce správně v úvahu doporučení leckterých monografií se subjektivním nádechem „black is OK“ ☺) učiní správně, jestliže si Adamsovy partie vyhledají a sestaví z nich databázi. Nejceněnějšími jsou samozřejmě potom partie komentované samotným Adamsem! Studium systému lze potom dokonce začít u partií tohoto vyznavače postupu 3.c3...

9...Sg4 10.Se3 Jd7 11.Se2± 1–0 Torre,E (2545) vs Gallagher,J (2480), Saint John, Kanada, 1988 (32).

3/ Milovníci uzavřenějších pozic by tu zřejmě volili solidní **7...0–0**

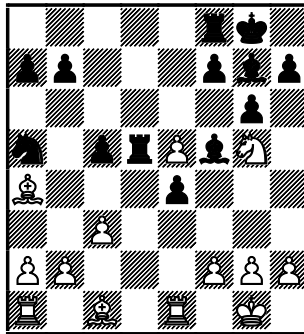

Jestliže logicky 8.d5 tedy

(8.Sxc6?! bxc6 9.dxc5 (9.e5 Jd5 $\bar{}$) 9...Jxe4 $\bar{}$; 8.Ve1? cxd4 9.cxd4 Sg4 \uparrow)

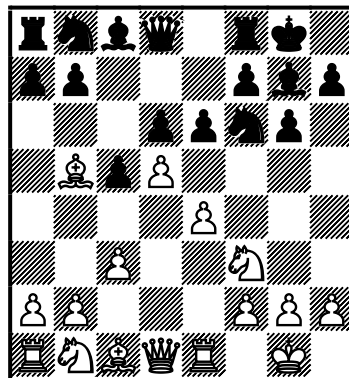
8...Jb8

(\triangleleft 8...Ja5 dle glos k partii Tischbierek,R (2515) vs Jepišin,V (2570), Las Palmas, 1997.
9.Ve1 e6 10.dxe6 Sxe6 11.Sa4 d5 12.e5 Je4 13.Jbd2 Sf5 14.Jxe4 dxe4 15.Dxd8
Vaxd8 16.Jg5 Vd5

17.e6 fxe6 18.Jxe4 \pm ; 1-0 Benjamin,J /2565/ vs Kajdanov,G, /2580/ USA /ch/ 1996 /42;
 poznámky Har-Zvi/.)

9.Ve1 (či \leq 9.Sd3 e6 s pohodlnou hrou černého) 9...e6

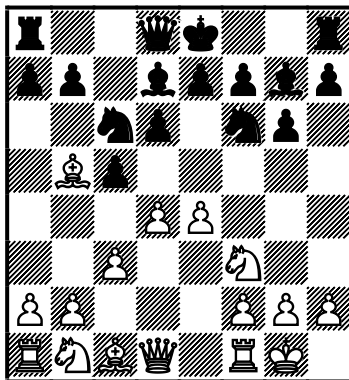
10.dxe6

(10.a4!? a6 11.Sf1 exd5 12.exd5 Sg4 /12...Sf5/ 13.h3 Sxf3 14.Dxf3 \pm ; 1-0 Lutz,Ch /
 2540/ vs Chalifman,A /2625/ Mnichov, 1992 /58/)

10...Sxe6 0–1 Tischbierek,R (2515) vs Jepišin,V, (2570), Las Palmas, 1997
 (27) 11.Ja3! h6 (nebo 11...d5 12.exd5 Jxd5 13.Sg5; a ještě 11...a6 12.Sc4
 d5 13.exd5 Sxd5 14.Sg5 vždy s mohutnějším figurovým centrem /FC/

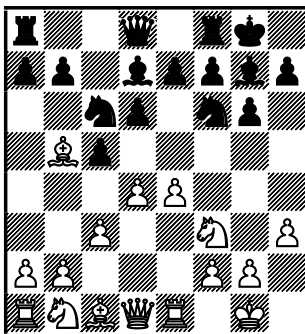
bílého) 12.Sf4 d5 13.exd5 Jxd5 14.Sg3±/± 1/2-1/2 Torre,E (2535) vs Gelfand,B, (2665) Jerevan (ol), 1996 (77).

4/ Za solidní a celkem přívětivé je však třeba považovat Ivančukovo pokračování **7...Sd7N**

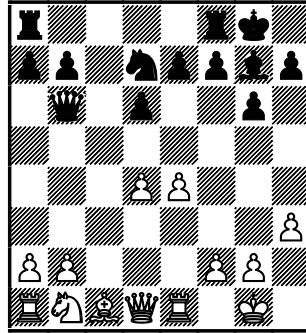

1/2-1/2 Adams,M (2660) vs Ivančuk,V (2735), Wijk aan Zee 1996 (22), které zřejmě nejenže nikdo nikdy nevyvrátil ☺, ale bílý má i problémy získat byť jen drobnou výhodu: 8.De2

a) Chyby pramenící z nepozornosti se bílý dopustil v partii Minasjan,A (2597) vs Ivančuk,V, (2739), Varšava 2005. 8.Ve1 0–0N 9.h3?

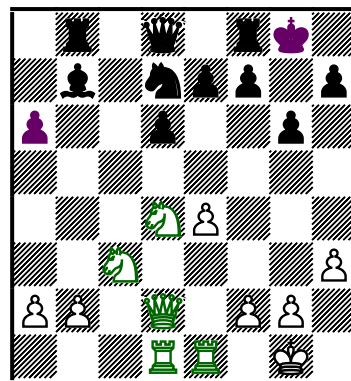
(Bojovat o iniciativu bylo možné po 9.d5) 9...Jxd4!! 10.Jxd4□ (10.cxd4?! Sxb5) 10...cxd4 11.Sxd7 Jxd7 12.cxd4 Db6!

(0–1, 29.) Bílý zůstal téměř bez vývinu, hlavní problém však vyvstával s jindy pyšným pěšcem d4...a b2; **b) 8.d5!?**)

8...a6! 9.Sxc6 (≤9.Sd3 cxd4 10.cxd4 0–0 /10...Jb4/ s intencí 11...Jb4; 9.Sc4 b5 10.e5∞) 9...Sxc6 10.d5 Sd7 11.Vd1 0–0 12.e5 dxe5 13.Jxe5 Sf5 14.c4 Dc7 15.Jc3 Vad8 16.Jf3 h6 17.Se3 e6! =.

5/ 7...a6N Hellsten,J (2485) vs De Firmian,N, (2575), Bermudy, 1997 (1/2–1/2, 58) 8.Sxc6+ (8.Se2) 8...bxc6 9.Ve1 (9.dxc5?! Jxe4 10.cxd6 Jxd6 / 10...exd6? 11.Da4/) 9...cxd4 10.cxd4 0–0 11.h3 Jd7 12.Jc3 c5 13.Se3 Vb8 14.Dd2 cxd4 15.Sxd4 Sxd4 16.Jxd4∞. Hodnotící znak přidal profesionální glosátor Ronen Har-Zvi, který rozhodně nepatří mezi moje „vyvolené“. Podle mého po 16...Sb7 17.Vad1±

znamená silně centralizovaná pozice bílého více než vlastnictví silného bělopolného střelce.